

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Σχολή Επαγγελματιών Υγείας

Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας

Πτυχιακή Εργασία:

«Η αντίληψη των νέων ανδρών για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών».

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ: Θανοπούλου Ιωάννα

Ξωπαπαδάκη Μαριλένα

Παππά Ειρήνη – Χρυσοβαλάντω

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΡΟΚΟΠΑΚΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2022

Copyright@ 2021 Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, ΣΕΥ, ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ.

<https://sw.hmu.gr/> Το περιεχόμενο της συγκεκριμένης Π.Ε. αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία των συγγραφέων Θανοπούλου Ιωάννας, Ξωπαπαδάκη Μαριλένας και Παππά Ειρήνη - Χρυσοβαλάντου, του επιβλέποντα καθηγητή Προκοπάκη Εμμανουήλ και του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας και προστατεύονται από τους νόμους περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα).

Δήλωση τήρησης της ακαδημαϊκής δεοντολογίας

Οι υπογράφουσες φοιτήτριες του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του ΕΛΜΕΠΑ
δηλώνουμε υπεύθυνα ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο:

«Η ΑΝΤΙΑΛΗΨΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ
ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ»

είναι στο σύνολό της προϊόν δικής μας δουλειάς και ότι όλες οι πηγές που έχουν
χρησιμοποιηθεί αναφέρονται πλήρως. Επίσης δηλώνουμε ότι δεν αποτελεί προϊόν
οποιασδήποτε εξωτερικής μη αδειοδοτημένης βοήθειας και ότι δεν έχει υποβληθεί σε
οποιοδήποτε ίδρυμα ή οργανισμό προς αξιολόγηση, ούτε έχει δημοσιευθεί στο
παρελθόν μέρος αυτής ή στο σύνολό της.

(Υπογραφή)

(Υπογραφή)

(Υπογραφή)

Όνοματεπώνυμο

Όνοματεπώνυμο

Όνοματεπώνυμο

Ευχαριστίες

Με την ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον επιβλέποντα καθηγητή μας κ. Προκοπάκη Εμμανουήλ για τη συνεργασία, τη βοήθεια και την επικοινωνία που είχαμε όλο αυτό το διάστημα.

Ευχαριστούμε θερμά όλους τους συμμετέχοντες στην έρευνα για τη θετική τους ανταπόκριση και την προθυμία να συμμετέχουν, για τη διάθεση του χρόνου τους καθώς και για την εμπιστοσύνη που μας έδειξαν και την πληροφόρηση που μας παρείχαν.

Τέλος, οφείλουμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειές μας για τη στήριξη και τη συμπαράσταση που μας έδιναν καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής αυτής της εργασίας.

Θανοπούλου Ιωάννα

Ξωπαπαδάκη Μαριλένα

Παπά Ειρήνη – Χρυσοβαλάντω

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΙΑΣ.....	11
1.1 Η έννοια της βίας και της κακοποίησης.....	11
1.2 Ο κύκλος της βίας.....	13
1.3 Παρενόχληση στον χώρο εργασίας και σεξουαλική παρενόχληση.....	14
1.4 Μορφές βίας	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	20
2.1 Το φαινόμενο της βίας και η θέση της γυναίκας στην Ελλάδα και τον κόσμο.....	20
2.2 Η ελληνική κοινή γνώμη σχετικά με το φαινόμενο της βίας των γυναικών και η αντιμετώπισή του.....	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΥΤΗ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΟΣ	27
3.1 Χαρακτηριστικά των ανδρών που κακοποιούν τις γυναίκες τους.....	27
3.2 Χαρακτηριστικά των κακοποιημένων γυναικών.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	33
4.1 Αίτια της βίας	33
4.2 Επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες.....	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	38
5.1 Πρόληψη	38
5.2 Αντιμετώπιση	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	49
6.1 Σκοπός και στόχοι έρευνας	49
6.2 Ερευνητικά ερωτήματα.....	50
6.3 Μεθοδολογικά εργαλεία.....	51
6.4 Επιλογή δείγματος	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	57
7.1 Απόψεις για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών	57

7.2 Προσωπικές στάσεις και εμπειρίες των ερωτώμενων ως μάρτυρες σε ένα περιστατικό βίας κατά των γυναικών.....	60
7.3 Κοινωνική θέση των ερωτώμενων και απόψεις για το μορφωτικό επίπεδο του θύτη και του θύματος	62
7.4 Κουλτούρα των ερωτώμενων και πως σχετίζεται με την ύπαρξη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών.....	64
7.5 Απόψεις των ερωτώμενων για τις επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες.....	67
7.6 Απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τους τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών.....	69
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	74
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	78

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με αφορμή την πρόσφατη εκδήλωση Διαλόγου του Ινστιτούτου Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών (I.A.K.E.) που πραγματοποιήθηκε στην πόλη του Ηρακλείου την Δευτέρα 25 Νοεμβρίου 2019 με θέμα την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, την αύξηση των σχετικών αναφορών και καταγγελιών που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, κατά καιρούς, αλλά και τη σημαντικότητα του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών αποφασίσαμε να διερευνήσουμε την αντίληψη του νεαρού ανδρικού πληθυσμού (18-35 ετών) σχετικά με το φαινόμενο αυτό. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα έρευνα θα αναδείξει τη στάση, τις σκέψεις και τις πεποιθήσεις των νεαρών ανδρών της πόλης του Ηρακλείου για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών.

Αρχικά, είναι αναγκαίο να αναφερθεί ότι το 2021 στην Ελλάδα κάθε μήνα σημειώνεται και μία γυναικοκτονία. Συνολικά, τους 11 πρώτους μήνες του έτους, έχουν δολοφονηθεί 14 γυναίκες. Πρόκειται για το μεγαλύτερο αριθμό γυναικοκτονιών την τελευταία δεκαετία, με πολλές από τα θύματα να μην έχουν δικαιωθεί ακόμα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της 2^{ης} Ετήσιας Έκθεσης για τη Βία κατά των Γυναικών, του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, το 2020, όπως και το 2019, δολοφονήθηκαν 8 γυναίκες, θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Ο αριθμός αυτός εκτοξεύθηκε φέτος στις 14, ενώ τα τελευταία δέκα χρόνια έχουν δολοφονηθεί 128 γυναίκες. Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 2017 οι περιπτώσεις των γυναικοκτονιών έφτασαν το ύψος των 87.000, το 58% των οποίων, ο δράστης ήταν πρώην ή νυν σύζυγος-σύντροφος ή μέλος της οικογένειας. Αυτό σημαίνει ότι 137 γυναίκες σε όλο τον κόσμο, δολοφονούνται καθημερινά από ένα μέλος της οικογένειάς τους. Το 2020, 4.264 γυναίκες κατήγγειλαν ενδοοικογενειακή βία στην αστυνομία, αύξηση 2,2% σε σχέση με το 2019, όπου ο αντίστοιχος αριθμός ανερχόταν σε 4.171 γυναίκες.

Όσον αφορά την Κρήτη, από το 2011 έως το 2020 αριθμεί 1.447 περιστατικά βίας, ενώ από το 2018 έως το 2020 σημειώθηκαν κατά έτος –κατά μέσο όρο- περίπου 200 με 218 περιστατικά, με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών να σημειώνεται στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου. Συγκεκριμένα, η Κρήτη είναι πρώτη στην Ευρώπη όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών. Λόγω της έξαρσης του φαινομένου, κατέστη αναγκαίο να δημιουργηθούν περισσότερες δομές για τις κακοποιημένες

γυναίκες αλλά και προγράμματα και δράσεις με σκοπό την άμεση βοήθεια, την πρόληψη και τη στήριξη των θυμάτων. (Αγγελίνος Ν., Παπαδογιαννάκη Β., Νέα Κρήτης, 2021)

Σε αυτό το σημείο, είναι σημαντικό να αναφερθεί ο ορισμός της βίας, ο οποίος αφορά κάθε μορφή επιθετικής συμπεριφοράς, την ηθική υποβίβαση του ατόμου και την αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας του. Επομένως, η βία περιλαμβάνει την ψυχολογική, σωματική, λεκτική, οικονομική και σεξουαλική κακοποίηση. Πολλές γυναίκες δεν συνειδητοποιούν ότι έχουν βιώσει κακοποίηση, ιδιαίτερα αν αυτή δεν είναι σωματική, γιατί έχουν αποδεχτεί τη βίαιη συμπεριφορά ως δεδομένη και αναμενόμενη στις στενές τους σχέσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις. Επιπλέον, οι γυναίκες που βιώνουν κακοποίηση δυσκολεύονται να μιλήσουν για αυτό που τους συμβαίνει. Η βία προκαλεί στο άτομο αισθήματα αδυναμίας, ανισότητας και ανασφάλειας.

Η βία κατά των γυναικών συνιστά παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ειδικότερα της σωματικής, ψυχολογικής και διανοητικής ακεραιότητας (Στρατηγάκη, 2006:151). Ανά τους αιώνες, έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες από κινήματα γυναικών, με σκοπό να αποκτήσουν ίσες ευκαιρίες και ίσα δικαιώματα με το ανδρικό φύλο. Στην Ελλάδα, τέτοιες προσπάθειες για αλλαγή εξελίσσονται με πιο αργούς ρυθμούς, από ότι στην υπόλοιπη Ευρώπη, διότι είναι βαθιά ριζωμένο το μοντέλο της πατριαρχικής οικογένειας.

Συγκεκριμένα, στην Κρήτη οι κακοποιημένες γυναίκες μπορεί να ανήκουν σε διάφορες ηλικίες, φυλές, θρησκείες, μορφωτικά επίπεδα, πολιτιστικές και κοινωνικοοικονομικές ομάδες αλλά έχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά, όπως αντίστοιχα και οι άνδρες που ασκούν βία εμφανίζουν ένα κοινό προφίλ. (Λενόρ Ουόκερ, 1989:53)

Οι συνέπειες της επαναλαμβανόμενης και παρατεταμένης βίας στις γυναίκες, μπορούν να χωριστούν σε σωματικές και ψυχολογικές. Οι σωματικές συνέπειες είναι σοβαροί τραυματισμοί, μερικές φορές μόνιμοι. Οι ψυχολογικές συνέπειες περιλαμβάνουν υψηλά επίπεδα άγχους και κατάθλιψης. (Χατζηφωτίου, 2006:35)

Εν κατακλείδι, όταν οι γυναίκες αποφασίσουν να καταγγείλουν τη βίαιη συμπεριφορά εις βάρος τους, το νομικό πλαίσιο μεριμνεί για την προστασία τους, καθώς υπάρχουν ποικίλες υποστηρικτικές υπηρεσίες για γυναίκες-θύματα βίας.

Θεωρούμε ότι η διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας είναι σημαντική, καθώς έχουν πραγματοποιηθεί πολλές μελέτες που αφορούν στο ζήτημα της βίας κατά των γυναικών, όμως δεν έχει πραγματοποιηθεί άλλη έρευνα που να εξετάζει το, εν λόγω, ζήτημα από την πλευρά των νέων ανδρών. Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να διερευνηθούν οι απόψεις των νέων ανδρών σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, οι στάσεις και οι αντιλήψεις τους, οι προσωπικές στάσεις και οι εμπειρίες τους, καθώς και από πού πηγάζουν οι εν λόγω απόψεις.

Επίσης, οι επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες είναι ένας ακόμα σημαντικός λόγος που καθιστά απαραίτητη την εν λόγω μελέτη προκειμένου να επέλθει η ενημέρωση, η ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και, όσο είναι δυνατόν, η πρόληψη και η αντιμετώπιση του φαινομένου τόσο από το γυναικείο, όσο και από τον ανδρικό πληθυσμό. Επιπλέον, σχετικά με τους άνδρες στόχος μας είναι, η ευαισθητοποίηση και η ενημέρωση προκειμένου την, ενδεχομένως, μείωση του φαινομένου. Εν κατακλείδι, επιθυμούμε με τη συγκεκριμένη μελέτη να καταρριφθούν, όσο είναι δυνατό, τα στερεότυπα μεταξύ των δύο φύλων, ώστε να επέλθει η ισότητα.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία αποτελείται από δύο μέρη: το θεωρητικό μέρος και το ερευνητικό μέρος.

Πιο συγκεκριμένα, στο 1^ο κεφάλαιο αναφερόμαστε αναλυτικά στους ορισμούς της βίας και της κακοποίησης, στον κύκλο της βίας και τα στάδια που εμπεριέχει, στον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης αλλά και στις μορφές βίας που υπάρχουν στην καθημερινή ζωή.

Στη συνέχεια στο 2^ο κεφάλαιο της εργασίας αναπτύσσεται μια ιστορική αναδρομή σχετικά με το φαινόμενο της βίας και τη θέση της γυναίκας ανά τους αιώνες στην Ελλάδα και στον κόσμο.

Το 3^ο κεφάλαιο αφορά τα χαρακτηριστικά του θύτη και του θύματος, τα οποία μπορεί να οφείλονται σε παιδικά βιώματα, κοινές εμπειρίες ή στην ψυχολογική κατάσταση του καθενός.

Το 4^ο κεφάλαιο εμπεριέχει τα αίτια που προκαλούν τη βία καθώς και τις επιπτώσεις που προκύπτουν μετά από ένα ή περισσότερα βίαια περιστατικά.

Στο 5^ο κεφάλαιο αναπτύσσονται οι τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου και οι υπηρεσίες που το θύμα μπορεί να απευθυνθεί, προκειμένου να αντιμετωπιστεί αυτό το φαινόμενο.

Στο ερευνητικό μέρος καταγράφονται τα μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την ποιοτική έρευνα, όπως επίσης και ο τρόπος επιλογής του δείγματος που έλαβε μέρος. Αφετέρου γίνεται η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας που πραγματοποιήθηκε σε άνδρες (18-35 ετών) του Νομού Ηρακλείου. Τέλος παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα της μελέτης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΙΑΣ

1.1 Η έννοια της βίας και της κακοποίησης

Το φαινόμενο της βίας και της κακοποίησης έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών. Αρχικά, θα αναφερθούμε στις έννοιες της βίας και της κακοποίησης και θα επισημάνουμε τη διαφορά τους διότι συχνά συγχέουμε αυτές τις λέξεις. Η έννοια της βίας και η έννοια της κακοποίησης πολλές φορές ταυτίζονται παρόλο που έχουν διαφορετική σημασία.

Σύμφωνα με την Αστρινάκη(2011-2012), η βία είναι αποτέλεσμα μιας εγγενούς ανθρώπινης επιθετικότητας και στοιχείο της ανθρώπινης φύσης. Σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο οι εκδηλώσεις βίας χαρακτηρίζονται ως παρεκκλίνουσες συμπεριφορές που υποδηλώνουν επιθετικότητα, ανασφάλεια και βαρβαρότητα.

«Βία είναι κάθε μορφή επιθετικής συμπεριφοράς που εκφράζεται με ψυχολογικό, σωματικό, οικονομικό, σεξουαλικό και λεκτικό τρόπο και είναι από ανεπιθύμητη μέχρι προσβλητική και ταπεινωτική για κάθε άτομο». (Χατζηφωτίου, 2005:45) Συγκεκριμένα, «όταν αναφερόμαστε στη βία κατά των γυναικών εννοούμε κάθε βίαιη ενέργεια που βασίζεται στο φύλο και έχει αποτέλεσμα, ή μπορεί να έχει αποτέλεσμα τη φυσική, σεξουαλική ή ψυχολογική βλάβη ή πόνο στις γυναίκες, συμπεριλαμβανομένων και των απειλών τέτοιων ενεργειών, καθώς, επίσης, και την εξαναγκαστική ή αυθαίρετη στέρηση της ελευθερίας ανεξάρτητα από το αν αυτή συμβαίνει στο δημόσιο ή ιδιωτικό χώρο» (Στρατηγάκη, 2006:156).

Η Ουόκερ(1989) από τη δική της πλευρά τονίζει ότι με τον όρο κακοποίηση, χαρακτηρίζεται κάθε προσβολή της σωματικής και ψυχικής ακεραιότητας ενός ανθρώπου που ασκείται στα πλαίσια της εκμετάλλευσης του από εκείνον που κατέχει τη θέση της εξουσίας.

Η ειδοποιός διαφορά ανάμεσα στην βία και στην κακοποίηση υπόκειται στο γεγονός ότι τα μεμονωμένα επεισόδια επιθετικής συμπεριφοράς κατατάσσονται στον ορισμό της βίας ενώ ένα επαναλαμβανόμενο σχήμα επιθετικών συμπεριφορών συμπεριλαμβάνεται στον ορισμό της κακοποίησης.

Αξίζει να αναφερθούν δυο υποκατηγορίες βίας, η ενδοοικογενειακή και η συζυγική βία, οι οποίες θα μας απασχολήσουν στην παρακάτω έρευνα.

«Ενδοοικογενειακή βία είναι η κατάχρηση της δύναμης σωματικής, οικονομικής, κοινωνικής από τα ισχυρότερα προς τα πιο αδύναμα μέλη της οικογένειας με σκοπό την επιβολή της θέλησής τους και τον περιορισμό της προσωπικής ελευθερίας των αδύναμων» (Αγάθωνος – Γεωργοπούλου 1990:78).

«Η συζυγική βία νοείται ως η βία ανάμεσα στο ζευγάρι που μπορεί να είναι παντρεμένο ή όχι, να συγκατοικεί ή να ζει χωριστά και περιλαμβάνει την άσκηση σωματικής ή και ψυχολογικής βίας, τον εξαναγκασμό και την παραμέληση από έναν άντρα ή μια γυναίκα προς το σύντροφό του». (Ουόκερ, 1989)

Πολλές φορές η ενδοοικογενειακή και συζυγική βία, ανάλογα με τον χρόνο που βρίσκονται μαζί δράστης και θύμα υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να καταλήξει σε ανθρωποκτονία. Ο Cusson υποστηρίζει ότι η εξέλιξη αυτή και οι ακραίες εκδηλώσεις βίας συμπεριλαμβάνονται στον ορισμό της συγκρουσιακής βίας. «Η συγκρουσιακή βία σημαίνει τη βίαη (λεκτική, σωματική) προσβολή ενός ατόμου την ανταπόδοση από το δεύτερο άτομο παρόμοιας και πιο αναβαθμισμένης βίαης συμπεριφοράς, την εκ νέου βίαη αντίδραση του πρώτου ώσπου η διαδικασία αυτή να καταλήξει είτε σε μια κορυφαία εκδήλωση βίας (φόνος, σοβαρές σωματικές βλάβες), είτε να εκτονωθεί με την επέμβαση «ειρηνοποιών» παραγόντων, όπως π.χ. είναι η επέμβαση ενός τρίτου ή της αστυνομίας». (Παπακωνσταντής, 2008:62)

Η βία και πιο συγκεκριμένα η κακοποίηση γυναικών από το αντίθετο φύλο έχει αποκτήσει εμβέλεια παγκοσμίως. «Σύμφωνα με τους Dobash, Hague & Mallos, Johnson η ενδοοικογενειακή βία και η κακοποίηση των γυναικών αποτελεί αντικείμενο επιστημονικής έρευνας και είναι κοινώς αποδεκτό ότι παραβιάζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα.»(Χατζηφωτίου, 2005:44)

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφέρουμε τον όρο ‘γυναικοκτονία’, ο οποίος χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο από φεμινίστριες αλλά από όλο και περισσότερους ειδικούς στο θέμα της βίας. Ο όρος αυτός θέλει να δείξει πως αυτοί που σκοτώνονται είναι γυναίκες και ότι είναι φόνοι που αποδεικνύουν τον κυρίαρχο ρόλο που έχουν οι άνδρες πάνω στις γυναίκες, κάτι που πιστεύουν ότι αποκρύπτεται πίσω από τον όρο της ανθρωποκτονίας. Οι ‘γυναικοκτόνοι’ ασκούσαν ήδη βία στις γυναίκες τους πριν τις σκοτώσουν. Η διερεύνηση και η μελέτη των φόνων γυναικών δείχνει πως υπάρχουν πολλά κοινά σημεία. Στις περισσότερες περιπτώσεις, είχε ήδη προηγηθεί άσκηση ψυχολογικής και σωματικής βίας και τα θύματα σκόπευαν να εγκαταλείψουν ή ήδη είχαν επιχειρήσει να εγκαταλείψουν τον βίαιο σύζυγο. Αυτοί οι

άνδρες σκοτώνουν τη γυναίκα τους γιατί πιστεύουν ότι με αυτό τον τρόπο θα τους ανήκει για πάντα και δεν μπορούν να δεχτούν ότι θα τους αφήσει και θα φύγει. (Liberation, 2017:17)

Η βία είναι ένα φαινόμενο με τεράστιες διαστάσεις παγκοσμίως, σε όλες τις κοινωνίες και τις κοινωνικές τάξεις ανεξάρτητα από το επίπεδο ανάπτυξης, το βαθμό πολιτικής σταθερότητας, τον πολιτισμό ή τη θρησκεία.

1.2 Ο κύκλος της βίας

Σε περιπτώσεις βίαιων συμπεριφορών, ενός άντρα προς τη σύντροφό του, η βιβλιογραφία αναφέρεται στο λεγόμενο «κύκλο της βίας». Ο κύκλος αποτελείται από τρία στάδια, που διαφοροποιούνται σε χρονική διάρκεια αλλά και στην ένταση της βίαιης συμπεριφοράς. Σύμφωνα με την Walker(1989), τα τρία στάδια του κύκλου της βίας είναι τα εξής:

ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΣΗΣ: Πρώτον, τη φάση της αυξανόμενης έντασης, κατά την οποία, υπάρχει μικρός βαθμός βίας με σπρωξίματα, λεκτικές προσβολές και απόδοση ευθυνών στο θύμα. Στη διάρκεια αυτής της φάσης, η γυναίκα μπορεί να προσπαθήσει να καταπραΰνει το θύτη με το να κάνει ό, τι αυτός θέλει ή απλά με το να προσπαθεί να μη βρίσκεται στο δρόμο του.

ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΚΡΗΞΗΣ: Η δεύτερη φάση, η φάση της «έκρηξης», είναι η φάση του βίαιου ξεσπάσματος. Σε αυτή τη φάση, ο θύτης μπορεί να τα σπάσει όλα μέσα στο σπίτι, να επιτεθεί βίαια και να τραυματίσει τη σύζυγό/σύντροφό του.

ΦΑΣΗ ΤΗΣ ΗΡΕΜΙΑΣ: Τέλος, κατά την τρίτη φάση, τη φάση της ηρεμίας, ο θύτης μπορεί να εκφράσει τη μετάνοια του και να «γемίσει» τη σύντροφό του με δώρα. Μπορεί να εκλιπαρήσει για συγχώρεση και να υποσχεθεί ότι δεν θα ξαναγίνει βίαιος στο μέλλον. Αυτή η φάση χαρακτηρίζεται και ως «η πλάνη του παραδείσου» γιατί η γυναίκα μπορεί να πείσει τον εαυτό της ότι ο θύτης τα πιστεύει αυτά που λέει και θα αλλάξει τη βίαιη συμπεριφορά του. Η γυναίκα μπορεί να δεθεί με τη στοργική πλευρά της προσωπικότητας του θύτη, η οποία ανταποκρίνεται και στην υγιή ανάγκη της να την αγαπήσουν και να τη φροντίσουν. Καθώς όμως, ο καιρός περνάει, ο κύκλος της βίας μπορεί να παρουσιάζεται πιο συχνά και να γίνεται πιο έντονος – άγριος.

Ο κύκλος της βίας αποτελεί ένα συνεχώς ανατροφοδοτούμενο σύστημα, στο οποίο οι βιαιοπραγίες επαναλαμβάνονται πολλαπλές φορές μέσα στη σχέση, χωρίς να μπορεί να εκτιμηθεί χρονικά μία παύση ή να δοθεί ένα τέλος σε αυτό το «αέναο» σύστημα.

1.3 Παρενόχληση στον χώρο εργασίας και σεξουαλική παρενόχληση

Στις μέρες μας, η βία είναι ένα σύνηθες φαινόμενο, το οποίο πολλές φορές μπορεί να εμφανιστεί και με τη μορφή της παρενόχλησης. Τα πιο διαδεδομένα περιστατικά παρενόχλησης εντοπίζονται κυρίως στον χώρο εργασίας και συνήθως πρόκειται για σεξουαλικές παρενοχλήσεις όπου κατά το πλείστον θύματα αποτελούν οι γυναίκες.

Με τον όρο παρενόχληση στον χώρο της εργασίας πρέπει να εννοήσουμε κάθε πιεστική συμπεριφορά ενός ατόμου προς ένα άλλο, συνήθως του αντίθετου φύλου, που δείχνει το ενδιαφέρον του με λόγια, πράξεις, γραπτά μηνύματα, χειρονομίες με αποτέλεσμα να παραβιάζει την αξιοπρέπεια του, να ζημιώνει την προσωπικότητά του και τη σωματική ή ψυχική του ακεραιότητα. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκει να κάνει την επαγγελματική ζωή του συναδέλφου/θύματος ιδιαίτερα δυσχερή, να θέσει σε κίνδυνο την εργασία του, να αποτρέψει ένα φιλικό και ήρεμο εργασιακό περιβάλλον. (Hirigoyen, 2002) Πολλές φορές ο θύτης αποκτά και τον ορισμό του “ναρκισσιστή”, που η ευχαρίστησή του είναι να υποδουλώνει και να ταπεινώνει τους άλλους, με αποτέλεσμα να φτάνει ακόμα και στη σεξουαλική παρενόχληση. (Ευρωπαϊκή Κοινότητα – Γενική Διεύρυνση Απασχόλησης Εργασιακών σχέσεων και Κοινωνικών υποθέσεων, 1995)

«Για πρώτη φορά η σεξουαλική παρενόχληση προσδιορίζεται σε συγκεκριμένα πλαίσια και αποκτά συγκεκριμένο ορισμό στην Ευρωπαϊκή νομοθεσία: ως σεξουαλική παρενόχληση προσδιορίζεται οποιαδήποτε ανεπιθύμητη συμπεριφορά, σεξουαλικής μορφής (που συμβαίνει δηλαδή εις βάρος της γενετήσιας ελευθερίας) και έχει σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας ενός ατόμου, ειδικά όταν δημιουργεί ένα περιβάλλον εκφοβισμού, εχθρότητας, υποβάθμισης, ταπείνωσης και επιθετικότητας». (Γιαρένη, 2004:244) Η σεξουαλική παρενόχληση στον εργασιακό χώρο αποτελεί σχετικά νέο όρο, καθώς η πρώτη

απόπειρα διαμόρφωσης ενός κοινά αποδεκτού ορισμού έγινε το 1975 και αφορούσε σε συμπεριφορές, οι οποίες προκαλούσαν στο θύμα ενόχληση, αμηχανία και δυσαρέσκεια αναφορικά με το εργασιακό περιβάλλον. (Baker, 2007).

«Η σεξουαλική παρενόχληση είναι ένα ακόμη βήμα προς την ηθική παρενόχληση. Ακόμα και ένα περιστατικό είναι αρκετό για να θεωρηθεί σεξουαλική παρενόχληση. Κάποιοι δράστες επιδιώκουν τη σεξουαλική παρενόχληση ή την επίθεση για να πετύχουν το στόχο τους. Συνήθως, οι θύτες είναι ανώτερα ιεραρχικά άτομα ίδιου ή αντίθετου φύλου, που έχουν την ανάγκη να επιδείξουν την εξουσία τους και το βαθμό που κατέχουν, χωρίς να ενδιαφέρονται πραγματικά για το άτομο που πλησιάζουν, αντιμετωπίζοντας το ως αντικείμενο. Σε περίπτωση που το θύμα αντισταθεί, οι δράστες καταφεύγουν στη χρήση πίεσης, απειλής και εκφοβισμού. Οι θύτες προβαίνουν σε τέτοιες ενέργειες προς υφισταμένους ή συνεργάτες, καθώς στοχεύουν σε μια καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση και μια καλύτερη ποιότητα ζωής. Τα περισσότερα άτομα/θύματα αναγκάζονται να υποκύψουν για να διατηρήσουν την παραμονή στην εργασία τους, λόγω της ανάγκης των χρημάτων, ενώ άλλοι αντιδρούν και προσπαθούν να απεγκλωβιστούν από αυτή την κατάσταση (π.χ. παραίτηση). (Χατζημαρκάκη, 2020)

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε κάποια παραδείγματα περιπτώσεων σεξουαλικής παρενόχλησης, τα οποία εντάσσονται στον κατάλογο παραδειγμάτων της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. «Ένα εξ αυτών είναι η συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης εκφραζόμενη με πράξεις, η οποία αναφέρεται στην ανεπιθύμητη συμπεριφορά εκφραζόμενη με πράξεις, όπως περιττά αγγίγματα, χάδια ή τσιμπήματα στο σώμα ενός/ μίας εργαζομένου/ης, με στόχο την επίθεση ή την πίεση για σύναψη σεξουαλικών σχέσεων. Η συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης εκφραζόμενη με λόγια είναι ένα ακόμα παράδειγμα, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει ανεπιθύμητες ερωτικές και ανήθικες προτάσεις, ή πίεση για σεξουαλική επαφή, συνεχής προτάσεις για κοινωνική δραστηριότητα εκτός εργασίας, άσεμνες παρατηρήσεις, υπονοούμενα ή πρόστυχα σχόλια. Με αυτό τον τρόπο, οι γυναίκες φαίνονται ότι αντιμετωπίζονται ως σεξουαλικά αντικείμενα παρά ως συνάδελφοι.

Επιπροσθέτως, η συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης μη εκφραζόμενη με λόγια αποτελεί παράδειγμα σεξουαλικής παρενόχλησης και αφορά στην επίδειξη πορνογραφικών περιοδικών ή άσεμνων εικόνων, αντικειμένων ή γραπτού υλικού, στα πονηρά βλέμματα, στο σφύριγμα ή στις πρόστυχες χειρονομίες. Ένα τελευταίο

παράδειγμα αφορά την συμπεριφορά η οποία βασίζεται στη διαφορά φύλου. Σε αυτό το παράδειγμα περιλαμβάνονται συμπεριφορές, οι οποίες δυσφημούν ή γελοιοποιούν, ή είναι εκφοβιστικές ή ενοχλητικές για την εργαζόμενη και οφείλονται στο φύλο της.» (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 1993:21)

Εν κατακλείδι από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι γυναίκες-θύματα της σεξουαλικής παρενόχλησης ή της παρενόχλησης στο χώρο εργασίας αισθάνονται αμηχανία ή φόβο και υποβιβάζεται η πλήττεται η επαγγελματική τους αξιοπρέπεια. Πολλές φορές εξαιτίας του φόβου που νιώθουν μήπως χάσουν την εργασίας τους υπομένουν αυτή την συμπεριφορά. Αυτό γίνεται πιο σαφές από τα παραδείγματα που παραθέσαμε. Όσον αφορά το πλαίσιο των ορισμών που αναφέραμε είναι αναγκαίο να σημειωθεί ότι, οι ορισμοί μεταβάλλονται στο χώρο και χρόνο, καθώς επηρεάζονται από τις εκάστοτε ιστορικές, πολιτισμικές, κοινωνικές και πολιτο-οικονομικές συγκυρίες.

1.4 Μορφές βίας

Η βία είναι ένα πολυσυζητημένο θέμα στις μέρες μας όπως επίσης και οι μορφές της, από τις οποίες μπορούμε να ξεχωρίσουμε το είδος βίας που προκαλείται σε κάθε γυναίκα. Έτσι ξεφεύγουμε από το γενικό όρο της βίας που αναφέρθηκε παραπάνω και διαχωρίζουμε τη βία σύμφωνα με το είδος της, που πολλές φορές έρχεται στην επιφάνεια με διαφορετικούς τρόπους και αναπροσαρμόζεται ανάλογα με την κουλτούρα, τη θρησκεία και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο κάθε χώρας. Παρακάτω θα αναφέρουμε τις κυριότερες μορφές βίας που εντοπίζουμε ανάμεσα στα δύο φύλα.

Αρχικά, είναι σημαντικό να αναφερθεί η ιδιωτική βία που σε πολλές περιπτώσεις καταλήγει να είναι διαστροφική για τα θύματα. Ένα είδος βίας που ο θύτης θεωρεί πως έχει την εξουσία πάνω στο θύμα, είτε σωματικά είτε ψυχολογικά χωρίς να του αφήνει περιθώρια αντίδρασης. Το θύμα καθώς βρίσκεται σε άσχημη κατάσταση δεν μπορεί να προστατευτεί καθώς εμποδίζεται από το θύτη. Ο θύτης, από την πλευρά του, δεν έχει επίγνωση της σοβαρότητας της κατάστασης και δεν αποδέχεται το συμβάν ως ενέργεια βίας. Ο θύτης εκλαμβάνεται το περιστατικό ως “φυσιολογικό” να συμβεί ανάμεσα σε ένα ζευγάρι λόγω σύγκρουσης και διαφωνίας ακόμα κι αν φτάσει στην εξόντωση του θύματος. Ο θύτης προστατεύεται από την

ενέργεια του, εφόσον δεν αφήνει ίχνη στο θύμα και εφόσον πείθει τους μάρτυρες αλλά και τον περιβάλλον του θύματος πως πρόκειται για μια διαφωνία χωρίς να είναι κάτι ανησυχητικό (Hirigoyen, 2004).

Ένα σύνηθες και συνάμα σημαντικό είδος βίας είναι η σωματική που μπορεί να εμπεριέχει και τη σεξουαλική βία. Συγκεκριμένα, «σωματική βία είναι η φυσική δύναμη που δε δύναται να απωθηθεί και με την οποία εξαναγκάζεται κάποιος να υποστεί συνουσία ή ανοχή ή επιχείρηση άλλης ασελγούς πράξης. Η σωματική βία μπορεί να ασκηθεί με τη φυσική επίδραση στο σώμα του άλλου προκειμένου να κατανικηθεί η αντίστασή του. Ακόμη, μπορεί να ασκηθεί με τη χορήγηση υπνωτικών, ναρκωτικών ή άλλων ανάλογων ουσιών, που έχουν ως αποτέλεσμα να φέρουν το άτομο σε κατάσταση ανικανότητας προς αντίσταση. Επίσης, μπορεί να ασκηθεί και με παράλειψη νόμιμης ενέργειας π.χ. άρνηση παροχής τροφής μέχρι να ενδώσει το θύμα. Σωματική βία έχουμε και στην περίπτωση που ο δράστης εκμεταλλεύεται την κατάσταση του θύματος που δεν είναι ικανό να αντισταθεί και στην οποία έχει περιέλθει από το δράστη π.χ. γιατρός εκμεταλλεύεται τη θέση της παθούσας που είναι ξαπλωμένη για γυναικολογική εξέταση και λόγω της θέσης της δεν είναι ικανή για αντίσταση και ασελγεί βίαια επάνω της». (Τσίγκρης, 1996:104)

Από την άλλη μεριά η σεξουαλική κακοποίηση δεν εμπεριέχει πάντα σωματική βία, όμως σε πολλές περιπτώσεις είναι το πρωταρχικό στάδιο προκειμένου ο θύτης να προβεί σε αυτήν την πράξη. Η σεξουαλική κακοποίηση μπορεί να συντελείται με τη συνδρομή απειλών, πίεσης ή παρενόχλησης. Οι γυναίκες ισχυρίζονται πως δεν θεωρείται βιασμός διότι δεν είναι μια ανεπιθύμητη οδυνηρή σεξουαλική συνεύρεση από κάποιον άγνωστο, αλλά είναι μια ανεπιθύμητη συνουσία εκ μέρους της γυναίκας. Κάποιοι βίαιοι άντρες με τη συνδρομή απειλών και σωματικής βίας εξαναγκάζουν τη γυναίκα τους να υιοθετεί ανεπιθύμητες και απωθητικές σεξουαλικές πρακτικές. (π.χ. πορνεία) και προκειμένου να μην εκτεθούν σε κίνδυνο υποκύπτουν. Η σεξουαλική κακοποίηση προϋποθέτει καταναγκασμό της γυναίκας στη σεξουαλική διαδικασία. Η σεξουαλική κακοποίηση προϋποθέτει τη χρήση βίας –σωματικής ή ψυχολογικής- προκειμένου η γυναίκα να συμμορφωθεί, παρά τη θέληση της, σε ανεπιθύμητες σεξουαλικές συμπεριφορές ή απωθητικές σεξουαλικές τεχνικές. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

Πολλές φορές δεν αποτελούν μόνο τα εμφανή σημάδια(όπως οι μώλωπες, οι δαγκωματιές ή οι απόπειρες στραγγαλισμού) σωματική ή σεξουαλική κακοποίηση.

Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις, όπου οι θύτες προκαλούν εσωτερικά τραύματα στα θύματα, κυρίως στο κεφάλι ή τα γεννητικά όργανα, τα οποία δεν φαίνονται και δεν αφήνουν στοιχεία ώστε να κατηγορηθεί. Ωστόσο, όταν υπάρχει σωματική ή σεξουαλική βία υπάρχει πάντα και ψυχολογική βία, ενώ όπου υπάρχει ψυχολογική βία δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει και σωματική/ σεξουαλική βία.

Σε αυτό το σημείο κρίθηκε απαραίτητο να αναφερθεί ο ορισμός της ψυχολογικής βίας και κάποιες από τις επικρατέστερες μορφές της. «Ψυχολογική βία είναι η απειλή που συνδέεται με επικείμενο κίνδυνο σώματος ή ζωής ή άλλου ουσιώδους δικαιώματος. Η απειλή μπορεί να στρέφεται, είτε κατά του θύματος, είτε κατά των οικείων του. Είναι αδιάφορο αν ο δράστης προτίθεται να πραγματοποιήσει την απειλή, αρκεί να εκληφθεί ως σπουδαία και άμεση από το θύμα. Η ψυχολογική βία είναι η πιο σκληρή βία. Η πιο ύπουλη, η πιο επικίνδυνη και αυτή που θα αφήσει σημάδια τα οποία θα πάρει πολύ χρόνο για να θεραπευτούν, εάν θεραπευτούν. Οι μελανιές κι οι γρατζουνιές γρήγορα θα εξαφανιστούν. Τα σπασμένα χέρια, πόδια, πλευρά θα γιατρευτούν μέσα σε ιατρικά καθορισμένο χρονικό διάστημα. Η ψυχολογική βία, όμως, θα προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες στην αυτοεκτίμησή της γυναίκας και πολύ πιθανόν και στην ψυχική της υγεία. Οι μορφές ψυχολογικής βίας διακρίνονται στη λεκτική βία, η οποία είναι η πιο συνηθισμένη μορφή ψυχολογικής βίας. Ύβρεις, ανυπόστατες κατηγορίες, σαρκασμός, ειρωνεία, απειλές, προσβολές, χλευασμός, κακοήθης κριτική, κοροϊδία, εξευτελισμός, ταπείνωση, γελοιοποίηση είναι μερικές από τις πιο συνηθισμένες μορφές λεκτικής βίας. Οι περισσότερες βρισιές που χρησιμοποιεί ο σύντροφος είναι σεξουαλικής φύσης ή υποτιμητικοί χαρακτηρισμοί που αφορούν την εμφάνιση ή τις διανοητικές ικανότητες την γυναίκας» (Σουλή, 2010:64).

Ο οικονομικός έλεγχος μπορεί να θεωρηθεί μια μορφή ψυχολογικής βίας, καθώς οι περισσότερες γυναίκες δεν εργάζονται για να μπορούν να μείνουν στο σπίτι και να αναθρέψουν τα παιδιά. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην έχουν την οικονομική δυνατότητα να φύγουν από μία σχέση ή ένα γάμο και αναγκάζονται να δέχονται αυτή την κατάσταση. Οι σύντροφοί τους τους δίνουν συγκεκριμένα χρήματα για την κάλυψη των αναγκών του σπιτιού και με τη δικαιολογία πως βρίσκονται σε δύσκολη οικονομική περίοδο δεν δίνουν χρήματα για να περιποιηθεί η γυναίκα τον εαυτό της. Από την άλλη πλευρά και οι γυναίκες που εργάζονται, αναγκάζονται να δίνουν τα χρήματα που βγάζουν για να καλύψουν τις ανάγκες του σπιτιού τους και δεν έχουν

χρήματα για προσωπικές τους ανάγκες με αποτέλεσμα να αναβάλλουν την εγκατάλειψη από τον βίαιο άντρα. Έτσι δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα για δικηγόρους και απλά κάνουν υπομονή μέχρι να βρουν χρήματα για να προβούν σε ενέργειες εναντίον του συντρόφου τους. (Maguani, 2006)

Επίσης, η κοινωνική απομόνωση θεωρείται ότι είναι μια μορφή ψυχολογικής βίας, καθώς πολλοί άντρες προσπαθούν να περιθωριοποιήσουν τις γυναίκες τους ώστε να μην συναναστρέφονται με κόσμο (φιλικό και οικογενειακό περιβάλλον). Φτάνουν στο σημείο να τις απομακρύνουν και από τους συγγενείς τους και ειδικά τους γονείς τους και τα αδέρφια τους. Συνήθως βρίσκουν δικαιολογίες για να πετύχουν τον στόχο τους. Απαγορεύουν την τηλεφωνική επικοινωνία, τις επισκέψεις λέγοντας πως δεν είναι καλά οικονομικά. Εκτός από το οικονομικό κομμάτι φτιάχνουν μυθοπλασίες για να πείσουν τις γυναίκες τους να μην πλησιάζουν κόσμο. Έτσι με αυτό τον τρόπο, οι άντρες που ασκούν βία στις γυναίκες τους προσπαθούν με την απομάκρυνση τους να κρατήσουν τα στόματά τους κλειστά και να μην μαρτυρήσουν την βίαιη συμπεριφορά των συντρόφων τους. Ακόμα κι αν μιλήσουν κάποια στιγμή οι γυναίκες αυτό θα γίνει μετά από καιρό και δεν θα τις πιστέψουν. Η ψυχολογική βία σε αντίθεση με τη σωματική βία, αποδεικνύεται δύσκολα. Κανένας δεν γνωρίζει τι περνάει η γυναίκα γιατί δεν υπάρχουν μάρτυρες και σημάδια. (Αποστολίδου, Μαυρικού, Πάρλαλης, 2014)

Η βία σε όλες τις μορφές της, είτε πρόκειται για σωματική είτε για ψυχολογική είτε για σεξουαλική, θεωρείται ότι είναι το πιο συχνό φαινόμενο επιθετικής συμπεριφοράς που μπορεί εύκολα να οδηγήσει σε ακραίες καταστάσεις, πολλές φορές ακόμα και σε ανθρωποκτονία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

2.1 Το φαινόμενο της βίας και η θέση της γυναίκας στην Ελλάδα και τον κόσμο

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο θα γίνει αναφορά στη θέση της γυναίκας τόσο στον ελλαδικό χώρο όσο και τον κόσμο και στο πως έχει διαμορφωθεί έπειτα από σημαντικές μεταβατικές περιόδους της Ιστορίας. Το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών δεν αφορά μόνο το σήμερα αλλά και το παρελθόν, όπου οι βίαιες συμπεριφορές εκδηλώνονταν προς κάθε ομάδα γυναικών ανεξαρτήτου ηλικίας και κοινωνικού υπόβαθρου.

Σε όλες σχεδόν τις ανθρώπινες κοινωνίες η γυναίκα βρισκόταν υπό τον ζυγό του άνδρα, ο οποίος μέσα από τον θεσμό του γάμου είχε κάθε δικαίωμα να κακοποιήσει τη γυναίκα ή να διαπράξει κάθε είδους βιαιότητα, χωρίς να διατρέχει τον κίνδυνο να διωχθεί από τις εκάστοτε αρχές. (Σπανού, 2005)

Η ιστορία ξεκινά από τη Βίβλο, όπου η γυναίκα κατηγορείται με το προπατορικό αμάρτημα και η τιμωρία της ήταν να είναι υποχείριο του άνδρα. (Γένεσης, 3:16)

Όπως επισημαίνει ο Καλογερόπουλος (2003), σύμφωνα με την καταγεγραμμένη ιστορία έως τον 15^ο αιώνα, η βρεφοκτονία δεν καταδικαζόταν, και δεν δινόταν η ευκαιρία σε πολλά θηλυκά βρέφη να ζήσουν, καθώς αποτελούσαν οικονομικό βάρος για την οικογένεια. Συνεπώς, από τη γέννηση κιόλας των γυναικών υπήρχε φυλετική διάκριση και άνισα δικαιώματα σε σχέση με τους άντρες. Η γυναίκα δεν είχε κανένα δικαίωμα να εκφέρει την άποψη της, τα συναισθήματα της ή τις πεποιθήσεις της δεν είχαν καμία σημασία σε ένα ανδροκρατικό καθεστώς.

Στην Αρχαία Ελλάδα οι μοναδικοί πρωταγωνιστές είναι οι άνδρες, καθώς οι γυναίκες διαθέτουν έναν δευτερεύοντα ρόλο στα πλαίσια του ιδιωτικού βίου. Η πραγματοποίηση ενός γάμου αποτελούσε μέρος μιας συμφωνίας μεταξύ του πατέρα ή προστάτη της νύφης και του μέλλοντα συζύγου. Η γυναίκα αποτελούσε περιουσιακό στοιχείο του άντρα και σκοπός της συνένωσης ήταν η απόκτηση νόμιμων κληρονόμων. Η γυναίκα δεν μπορούσε να εναντιωθεί στο σύζυγό της και το δικαίωμα απόφασης λήξης του γάμου το είχε εξ ολοκλήρου ο άντρας. Όσον αφορά τη μοιχεία, οι άντρες ήταν αυτοί που είχαν κάθε δικαίωμα να απιστήσουν, ενώ οι γυναίκες

καταδικάζονταν. Στην Αρχαία Ελλάδα, η μόνη κατηγορία γυναικών που ήταν ανεξάρτητες ήταν οι εταίρες. Πιο συγκεκριμένα, επρόκειτο για γυναίκες που συμμετείχαν στην κοινωνική ζωή, στην πολιτική και είχαν το δικαίωμα να διαχειρίζονται χρήματα, να εισπράττουν εισοδήματα, να συμμετέχουν στα συμπόσια και να μιλούν ελεύθερα με τους άντρες. (Δαράκη, 1995)

Στην Αθήνα ο μόνος προορισμός της γυναίκας ήταν η τεκνογονία. Η βασική αξία θεωρείτο η γνησιότητα των παιδιών. Οι γυναίκες δεν είχαν καμία ανάμειξη σε κοινωνικές δραστηριότητες και όσον αφορά την πολιτική και τα κοινά. Η μόνη τους, ίσως, συμμετοχή περιοριζόταν στην θρησκεία, όπου αναλάμβαναν ρόλο ιέρειας και διηύθυναν θρησκευτικές τελετές. (Mosse Clayde, 1981)

Αντίστοιχα, στη ρωμαϊκή κοινωνία οι άντρες φέρονταν στις γυναίκες τους όπως στις υπηρέτριες, οι γυναίκες θεωρούνταν περιουσιακό στοιχείο των αντρών και έπρεπε δια βίου να βρίσκονται υπό την κηδεμονία, πρώτα, του πατέρα τους και, ύστερα, του συζύγου τους. Στους άνδρες εκείνης της κοινωνίας είχε αναγνωρισθεί το δικαίωμα να μπορούν να φτάσουν στη δολοφονία της γυναίκας τους για σοβαρά σφάλματά της, χωρίς να υποστούν κάποια ποινή. Οι γυναίκες δεν είχαν δικαιώματα μέχρι τον Δεύτερο Καρχηδονιακό Πόλεμο, όπου απέκτησαν το δικαίωμα να παρευρίσκονται σε γεύματα και δημόσιες γιορτές, να κληρονομούν το σύζυγό τους αλλά και το δικαίωμα για εκπαίδευση και εργασία. (Δαράκη, 1995)

Στον Μεσαίωνα η θέση της γυναίκας μέσα στην οικογένεια ήταν ίση με αυτή των δούλων. Δεν είχε κανένα προνόμιο, ούτε δικαίωμα εξέλιξης αν και μοχλούσε να υπηρετήσει και να εκπληρώσει όλες τις ανάγκες του συζύγου της, ο οποίος δεν έπαυε να της συμπεριφέρεται υποτιμητικά και καταπιεστικά. Ο άντρας είχε αναλάβει κάθε ρόλο της οικογένειας, πήρε τα ηνία του σπιτιού και ο μοναδικός ρόλος της γυναίκας ήταν η τεκνοποίηση, με σκοπό την αναπαραγωγή αρσενικών τέκνων, που εξυπηρετούσαν στις χειρωνακτικές εργασίες. Επίσης, κατά τα τέλη του αιώνα, οι γυναίκες καίγονταν ζωντανές ως τιμωρία για μοιχεία, πορνεία, απειλή προς τον άντρα τους, για την παραμέληση των παιδιών τους ή για τη γέννηση ενός εξώγαμου τέκνου ή ακόμα και για πιθανή γκρίνια μιας αποβολής τους. (Δαράκη, 1995)

Σύμφωνα με την Δαράκη (1995), στο Βυζάντιο η γυναίκα αντιμετωπιζόταν ως κτήμα του άντρα, με βασικό κριτήριο επιλογής της από το σύζυγο την προίκα της. Η θέση της γυναίκας ήταν κατώτερη από αυτή των ανδρών και οι γυναίκες εκείνης της εποχής θεωρούνταν αιώνιες ανήλικες που έπρεπε να βρίσκονται πάντα υπό την

κηδεμονία των αντρών της οικογένειας(πατέρα, αδερφών, συζύγου). Βασικό στοιχείο της κοινωνίας του Βυζαντίου όσον αφορά τη θέση της γυναίκας, είναι πως ο σύζυγος είχε κάθε δικαίωμα να προβεί σε διαζύγιο εάν η γυναίκα του δεν γεννούσε γιο.

Την εποχή γύρω στα 1824, το Ανώτατο Δικαστήριο του Μισισιπή αναγνώριζε στον άνδρα το δικαίωμα να κακοποιεί τη γυναίκα του εφόσον τηρούσε ορισμένες προδιαγραφές. Για παράδειγμα, είχε το δικαίωμα να φτύσει τη γυναίκα του ή να της τραβήξει τα μαλλιά ή ακόμα και να την πετάξει στο έδαφος, αλλά δεν είχε το δικαίωμα να τη σκοτώσει. Την ίδια περίπου εποχή, στο Αγγλικό δίκαιο ίσχυε ότι ο άνδρας είχε το δικαίωμα να κακοποιεί τη γυναίκα του, υπό την προϋπόθεση η βέργα του ξυλοδαμού να μην ξεπερνούσε σε πάχος τη διάμετρο του αντίχειρά του. (Σπανού, 2005)

Στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, το φεμινιστικό κίνημα αναζωπυρώθηκε, στην Αγγλία όπου ξεκίνησε ένας μεγάλος αγώνας απόκτησης δικαιώματος ψήφου προς το γυναικείο φύλο.(Freedman, 2007) Το δικαίωμα αυτό όμως, έγινε δεκτό και κατακτήθηκε μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, όπου Αγγλίδες απέκτησαν δικαίωμα ψήφου το 1918. Παράλληλα, την ίδια χρονική στιγμή Αμερικανίδες έδιναν μάχη για τα δικαιώματα των γυναικών και πέτυχαν το στόχο τους το 1920. (Dhawan,2017).

Αργότερα και συγκεκριμένα το 1975, στην Αμερική αναφέρθηκε στο δικαστήριο μια υπόθεση σχετικά με την κακοποίηση μιας γυναίκας από τον άνδρα της, ο οποίος της έσπασε τα κόκκαλα. Ο δικαστής που εκδίκασε την εν λόγω υπόθεση θεώρησε πως αυτό το ζήτημα είναι μια οικογενειακή υπόθεση και πως δεν πρόκειται και για μία τόσο σοβαρή κακοποίηση, με αποτέλεσμα να μην χρειάζεται να λυθεί στο δικαστήριο. Έναν χρόνο αργότερα, το 1976, οργανώθηκε για πρώτη φορά στις Βρυξέλλες το πρώτο συνέδριο με θέμα «Εγκλήματα κατά των γυναικών». Για πρώτη φορά καταγγέλθηκε επίσημα και δημόσια η ανδρική κακοποίηση. Παράλληλα, ξεκίνησε η δραστηριοποίηση των γυναικών και η οργάνωση γυναικείων κοινωνικών κινημάτων με σκοπό την πρόληψη και ενημέρωση, αλλά και η δημιουργία καταφυγίων για τις κακοποιημένες γυναίκες. (Σπανού, 2005)

Η κακοποίηση της γυναίκας συναντάται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα, έχει μια πολλή μακριά ιστορική παράδοση, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, και αντανakλάται μέχρι και τη σημερινή εποχή. Πρόκειται για ένα παγκόσμιο φαινόμενο με βαθιές ιστορικές ρίζες σύμφυτες με τον εγωισμό και τον αυταρχισμό της κακής πλευράς του ανδρικού φύλου. (Δαράκη, 1995). Σύμφωνα με τον Maurice

Godelier(2005) στην κοινωνία μας υπάρχουν δύο βασικές απόψεις. Η πρώτη έγκειται στο φεμινιστικό κίνημα, το οποίο υποστηρίζει ότι η κυριαρχία του άντρα στη γυναίκα είναι η μεγαλύτερη μορφή καταπίεσης και πρέπει να εξαλειφθεί οπωσδήποτε. Σύμφωνα με αυτό, οι γυναίκες πρέπει να έχουν ίσα δικαιώματα με τους άνδρες. Η δεύτερη άποψη αφορά τα κινήματα της αριστεράς, τα οποία θεωρούν ότι η καταπολέμηση της ταξικής εκμετάλλευσης και του ρατσισμού προηγείται της καταπολέμησης της καταπίεσης των αντρών προς τις γυναίκες. Στις μέρες μας, η ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα είναι ένα θέμα για το οποίο αντιδρά και αγωνίζεται ο λαός, η εργατική τάξη και κυρίως οι γυναίκες που εργάζονται επειδή εκείνες, κυρίως, επωμίζονται τις επιπτώσεις των κοινωνικών ανισοτήτων.

Σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, έως τώρα έχει διαπιστωθεί πως, ιστορικά, η γυναίκα αντιμετωπιζόταν είτε ως αντικείμενο, σεξουαλικό, είτε χρησιμοποιείτο για οικονομικές διαπραγματεύσεις, πράγμα το οποίο την καθιστούσε ευάλωτη. Η γνώμη της ήταν ανύπαρκτη και ο ρόλος της να τεκνοποιήσει και να αναθρέψει τα παιδιά της. Παρόλα αυτά, τα τελευταία χρόνια η θέση έχει ενισχυθεί λόγω των οικονομικών και πολιτικών αλλαγών, που έχουν αναδυθεί. Η γυναίκα, πλέον, δημιουργεί σεξουαλικές σχέσεις, δίνοντας έμφαση στην άμεση απόλαυση, τη συντροφικότητα και στη σεξουαλική ικανοποίηση χωρίς να είναι άμεσος προορισμός της ο γάμος.

Παρόλα αυτά, φαίνεται ότι η κοινωνία ακόμα και τώρα τον 21ο αιώνα αλλάζει με πολύ αργούς ρυθμούς και πως ακόμα οι γυναίκες αντιμετωπίζουν φυλετικές διακρίσεις και σεξιστικά σχόλια, στα οποία όμως τώρα έχουν τη φωνή και το δικαίωμα να αντιδρούν. Μέχρι και σήμερα, η βία κατά των γυναικών υπάρχει, σε μικρότερο βαθμό, βέβαια, από ότι παλαιότερα, καθώς αποτελεί απομεινάρι των παλαιότερων εποχών και στερεοτύπων. Για τα δικαιώματά τους όταν έχει να κάνει με αυτό το θέμα. Μέχρι και σήμερα υπάρχει ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών η οποία αποτελεί πράξη συνήθειας όντας απομεινάρη μίας άλλης εποχής. (Messner, 2015).

Η Σιακανταρή (2011) από τη δική της πλευρά τονίζει ότι η θέση της γυναίκας στη σύγχρονη κοινωνία έχει αλλάξει δραστικά. Όλο και περισσότερες γυναίκες εργάζονται και είναι οικονομικά ανεξάρτητες. Τα τελευταία χρόνια φαίνεται πως οι προτεραιότητες των γυναικών έχουν αλλάξει καθώς οι πρωταρχικοί τους στόχοι έγκειται στην επαγγελματική τους καταξίωση και στην οικονομική τους ανεξαρτησία και όχι στον γάμο. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να παντρεύονται σε όλο και μεγαλύτερη

ηλικία. Η ανεξαρτησία αυτή οδηγεί την σύγχρονη γυναίκα να καλείται να ανταποκριθεί σε πολλαπλούς ρόλους, όπως της συζύγου, της μητέρας, της καλής νοικοκυράς και της εργαζόμενης γυναίκας. Στην προσπάθεια της να είναι αποτελεσματική σε όλους αυτούς τους ρόλους συχνά πιέζεται, αγχώνεται και εξαντλείται.

Προκύπτει από τα παραπάνω ότι ανέκαθεν η θέση της γυναίκας ήταν κατώτερη από του άνδρα. Η γυναίκα ταπεινώθηκε, υποδουλώθηκε, δεν είχε δικαίωμα στο λόγο, στην εκπαίδευση και στην εργασία. Ο μόνος της σκοπός ήταν η τεκνοποίηση και η μόνη της ασχολία ήταν η φροντίδα της οικογένειας. Το πατριαρχικό μοντέλο υπήρχε πολύ έντονο τότε και υπάρχει σε μικρότερο βαθμό και σήμερα. Οι άντρες κατείχαν την εξουσία και σε πολλές κοινωνίες είχαν κάθε δικαίωμα μέχρι και να σκοτώσουν τις γυναίκες τους, χωρίς να θεωρηθούν δολοφόνοι ή να τους ασκηθεί κάποια ποινή. Όλα τα παραπάνω συνοψίζονται στο παρακάτω ποίημα του Κομφούκιου:

«Όταν ήταν μικρή
Βοηθούσε τη μάνα της στο σπίτι
Όταν μεγάλωσε
Ντάντευε τα αδέρφια της
Όταν παντρεύτηκε.....
Φρόντιζε σε όλα τον άνδρα της
Και τώρα που γέρασε.....
Κάθε μέρα στην εκκλησία
Υπηρετεί το Θεό.
Η γυναίκα υπηρετεί τον άνδρα. Όταν είναι μικρή
Υπακούει τον πατέρα της και το μεγαλύτερο αδερφό
Όταν παντρεύεται υπακούει το σύζυγό της
Και όταν αυτός πεθαίνει υπακούει το γιο της».

2.2 Η ελληνική κοινή γνώμη σχετικά με το φαινόμενο της βίας των γυναικών και η αντιμετώπισή του

Στην Ελλάδα η βία είναι από τα σημαντικότερα ή ίσως το σημαντικότερο πρόβλημα που χρειάζεται επίλυση, καθώς όλο και περισσότερες γυναίκες «πέφτουν» θύματα κακοποίησης. «Το μεγαλύτερο ποσοστό της ελληνικής κοινωνίας

‘‘καταδικάζει’’ τη βία και είναι υπέρ της τιμωρίας των θυτών.» (Παμπούκης, 2013:424). Όσο τα περιστατικά βίας αυξάνονται τόσο η ελληνική κοινωνία όσο και οι δομές της αυξάνουν τις υπηρεσίες τους προκειμένου να προστατεύσουν τα θύματα. «Ενδεικτικά, τα στατιστικά δεδομένα φανερώνουν διαρκή αύξηση του φαινομένου στη χώρα μας. Βάσει του ν. 3500/2006, πέραν της ποινικής αντιμετώπισης του θύτη, προβλέπεται κοινωνική συμπαράσταση και αρωγή των θυμάτων υλικά και ψυχολογικά από αρμόδιους του Υπουργείου Υγείας και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Ο νόμος συμπεριλαμβάνει την αστική υποχρέωση των πολιτών να καταγγείλουν τέτοια περιστατικά στις Αστυνομικές Αρχές. Το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη έχει ήδη ιδρύσει την Υπηρεσία Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας με 73 υπηρεσίες πανελλαδικά και ειδικά εκπαιδευμένους αστυνομικούς που παρακολουθούν τέτοιες υποθέσεις βίας, με στόχο την προστασία, υποστήριξη και πρόληψη δευτερογενούς θυματοποίησης, την ευαισθητοποίηση των πολιτών και την επιμόρφωση αστυνομικών». (Κυμπουρόπουλος, 2020)

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων(2006), η Ελλάδα δεν αποτελεί εξαίρεση στο παιχνίδι της σιωπής όσον αφορά το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας. Ακόμα και σήμερα, πολλά περιστατικά βίας δεν εκφράζονται και δεν βγαίνουν στο φως. Στην Ελλάδα η ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών είναι θέμα ταμπού. Η άσκηση βίας στις διάφορες μορφές της είναι ανεκτή γιατί είναι νομιμοποιημένη η αντίληψη ότι ο άντρας έχει κυριαρχικό δικαίωμα στις γυναίκες και στην οικογένεια. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Κέντρου Κοινωνικής Υποστήριξης Γυναικών (Κ.Κ.Υ.Γ.), το οποίο αποτελεί μια μη κυβερνητική οργάνωση με έδρα τη Θεσσαλονίκη, από το Νοέμβριο του 1998 μέχρι και τον Οκτώβριο του 2013, 1061 γυναίκες ζήτησαν βοήθεια από το Κέντρο. Οι γυναίκες που υφίστανται βία και έκαναν χρήση των υπηρεσιών του Κέντρου ήταν έγγαμες (σε ποσοστό 66,9%), άνεργες (55,8%), απόφοιτες Λυκείου (26,5%), ενώ ο μέσος όρος ηλικίας τους ήταν 40.3 έτη. Το 79,4% είχε υποστεί βία από το σύζυγο ή από το σύντροφό τους.

Τα παραπάνω ποσοστά προέρχονται από έκθεση του Κέντρου Κοινωνικής Υποστήριξης Γυναικών (Κ.Κ.Υ.Γ.), που έχουν δημοσιευθεί στο διαδίκτυο.

Η ενδοοικογενειακή βία είναι ένα έγκλημα που διώκεται αυτεπάγγελτα και τιμωρείται από τις διατάξεις του Ν. 3500/2006. Η Ελληνική Αστυνομία έχει ιδρύσει Υπηρεσίες Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας που λειτουργούν σε όλη την

επικράτεια και διαχειρίζεται κάθε περιστατικό βίας και είναι υπεύθυνη να ενημερώσει τις αρμόδιες Δικαστικές Αρχές αλλά και να παρέχει στα θύματα απαραίτητες συμβουλές όσον αφορά τις δομές στέγασης, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης. (Αγγελάκος, 2005)

«Η Ελληνική Κυβέρνηση αναγνωρίζοντας ότι η βία των γυναικών συνιστά εκδήλωση των ιστορικά άνισων σχέσεων ισχύος μεταξύ των γυναικών και των αντρών, οι οποίες έχουν οδηγήσει σε επικυριαρχία και διακρίσεις κατά των γυναικών από τους άντρες και στην παρακώλυση της πλήρους προόδου των γυναικών ψήφισε τον Ν. 4531/2018. Πιο συγκεκριμένα ο Ν. 4531/2018 αφορά την Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας.» (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2018)

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, με απόφασής της στις 17 Δεκεμβρίου 1999, ανακήρυξε την 25^η Νοεμβρίου ως Διεθνή Ημέρα για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, για να αναδείξει ένα σημαντικό πρόβλημα με παγκόσμια διάσταση. Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες γυναίκες τάσσονται υπέρ αυτής της ημέρας και συμμετέχουν στον αγώνα για την εξάλειψη της βίας, με το να παρέχουν πληροφορίες και στήριξη στις γυναίκες – θύματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΘΥΤΗ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΟΣ

3.1 Χαρακτηριστικά των ανδρών που κακοποιούν τις γυναίκες τους

Οι άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες/συντρόφους τους εμφανίζουν, κατά κύριο λόγο, κάποια κοινά χαρακτηριστικά, τα οποία μπορεί να οφείλονται σε παιδικά βιώματα, κοινές εμπειρίες ή στην ψυχολογική κατάσταση του καθενός. Πιο αναλυτικά θα αναφερθούν παρακάτω.

Όπως αναφέρει η Ουόκερ (1989) στη μελέτη της, μετά από κάθε επεισόδιο βίας οι άντρες κατηγορούν άλλους για τις πράξεις τους, αρνούνται ότι έχουν κάποιο πρόβλημα, εξαγριώνονται όταν κάποιος προσπαθεί να αποκαλύψει την αλήθεια και δικαιολογούν τις πράξεις τους προβάλλοντας νέα αίτια της επιθετικής τους συμπεριφοράς. Μάλιστα, υποστηρίζουν πως για κάθε βίαιο επεισόδιο ευθύνεται η γυναίκα λόγω της προκλητικής της συμπεριφοράς. Παρουσιάζουν μια διπλή προσωπικότητα, καθώς τις περισσότερες φορές πρόκειται για άτομα υπεράνω πάσης υποψίας για τον κοινωνικό περίγυρο, όμως, μέσα στο οικογενειακό περιβάλλον εμφανίζουν διαφορετικό πρόσωπο.

Ένα από τα πιο βασικά χαρακτηριστικά των βίαιων αντρών είναι η ζήλεια. Οι βίαιοι άντρες θεωρούν τις γυναίκες ιδιοκτησία τους και με αυτόν τον τρόπο προσπαθούν να ελέγχουν οποιαδήποτε κίνηση ή επικοινωνία με τον κοινωνικό τους περίγυρο. Συχνά, οι δράστες προκαλούν βίαιη συμπεριφορά εξαιτίας της παθολογικής ζήλειας για το παρελθόν των γυναικών, αλλά και της ανασφάλειας που έχουν μήπως τους προδώσουν στο μέλλον. Υπάρχουν περιπτώσεις, όπου ο σύντροφος/σύζυγος εμφανίζει συναισθήματα ζήλειας λόγω της αγάπης και προσοχής που δείχνει η γυναίκα σε άτομα του στενού οικογενειακού τους περιβάλλοντος. (Δαράκη, 1995)

Επιπροσθέτως, οι δράστες έχουν αυξημένα επίπεδα στρες και άγχους, τα οποία προσπαθούν να εξαλείψουν κάνοντας χρήση αλκοόλ και ασκώντας βία στις γυναίκες τους. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιούν το αλκοόλ για την προσωπική τους χαλάρωση, όμως, συχνά καταλήγουν στο να τους είναι αδύνατον να ελέγξουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, προκαλώντας βία και πόνο στις γυναίκες. Πολλές φορές οι δράστες χρησιμοποιούν το αλκοόλ ή τις ουσίες ως δικαιολογία για τη βίαιη

συμπεριφορά, αλλά η βία μπορεί να υπάρχει και ανεξάρτητα από τη χρήση αλκοόλ. (Μηλιώνη, 2009)

Παρατηρείται ότι οι άντρες που κακοποιούν σεξουαλικά τις γυναίκες τους έχουν σκοπό να ανακτήσουν τη χαμένη τους αυτοπεποίθηση, να δείξουν ότι έχουν τον έλεγχο, να καλύψουν τις ανασφάλειες τους και να επιδείξουν τον “ισχυρό” ανδρισμό τους.

Επίσης, ένα βασικό αίτιο της βίαιης συμπεριφοράς από τους άντρες προς τις γυναίκες έχει ρίζες από την οικογένεια. Πολύ συχνά, οι δράστες έχουν υποστεί οι ίδιοι σωματική ή σεξουαλική βία κατά την παιδική τους ηλικία με αποτέλεσμα να εκδηλώνουν επιθετική συμπεριφορά στις τωρινές τους σχέσεις, τα οποία απορρέουν από το θυμό και την έλλειψη ασφάλειας και φροντίδας που στερήθηκαν από τους γονείς τους ως παιδιά. Αυτό έχει ως συνέπεια να διατηρείται ο θυμός από την παιδική ηλικία, να μην εμπιστεύονται εύκολα άλλους ανθρώπους και να μη μπορούν να δημιουργήσουν υγιείς και σταθερές σχέσεις. Επομένως, χρησιμοποιούν τη βία για να καταφέρουν να διατηρήσουν τις εν λόγω σχέσεις και να έχουν τον έλεγχο. Παρόλα αυτά, βίαιοι δεν είναι μόνο οι άνδρες που έχουν βιώσει κακοποίηση αλλά και όσοι έχουν υπάρξει μάρτυρες σε βίαια περιστατικά από τον πατέρα τους προς τη μητέρα τους. Σύμφωνα με την Walker ένα τέτοιου είδους οικογενειακό περιβάλλον οδηγεί στην έλλειψη σεβασμού προς τις γυναίκες. Έτσι λοιπόν, ένας άντρας που έχει μεγαλώσει σε ένα βίαιο οικογενειακό περιβάλλον υπάρχει πιθανότητα να επιλέξει μια σύντροφο στην οποία μπορεί να ασκήσει πιο εύκολα επιθετική συμπεριφορά. (Walker, 1989)

Οι μητέρες των δραστών παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη επιθετικής συμπεριφοράς στην μετέπειτα κοινωνική και οικογενειακή τους ζωή. Ο Freud έχει αναπτύξει μια θεωρία που ονομάστηκε “οιδιπόδειο σύμπλεγμα”, το οποίο είναι ένας συνδυασμός απωθημένων ιδεών και συναισθημάτων που συγκεντρώνονται στην επιθυμία του γονέα του αντίθετου φύλου και εναντιώνονται προς το γονέα του ίδιου φύλου. Σύμφωνα με αυτό μόλις το παιδί αντιληφθεί ότι δεν μπορεί να “παντρευτεί” τη μητέρα του και να αντικαταστήσει τον πατέρα του τότε επέρχεται η λύση του συμπλέγματος. Έτσι, το μικρό αγόρι αποδέχεται ότι θα παντρευτεί μια άλλη γυναίκα και εν συνεχεία καταβάλλει προσπάθειες να αντιγράψει και να ταυτιστεί με τον πατέρα του που ενδεχομένως να είναι βίαιος. Με βάση αυτή τη θεωρία, οι άνδρες ψάχνουν να βρουν συντρόφους έχοντας ως πρότυπο τη μητέρα τους και υιοθετώντας

τη συμπεριφορά του πατέρα τους. Πιο αναλυτικά, αναζητούν τη φροντίδα, την αγάπη και τη στοργή που τους έδινε η μητέρα τους στην τωρινή τους σύντροφο. Σε περίπτωση που δεν αποκτήσουν αυτά που αναζητούν προχωρούν σε μεθόδους βίας προκειμένου να τα αποκτήσουν. Από την άλλη, πολλοί δράστες που έχουν δεχτεί καταπίεση από τις μητέρες τους καταλήγουν να έχουν ισχυρά συναισθήματα οργής, μίσους προς το γυναικείο φύλο και είναι υπεύθυνες για διάφορες ψυχικές διαταραχές των παιδιών τους. (Young, 2009)

Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να αναφέρουμε το μοντέλο του συναισθηματικά καταπιεσμένου άνδρα, το οποίο συνοψίζει όλα τα χαρακτηριστικά του δράστη της ενδοοικογενειακής βίας. Σύμφωνα με τον Παπαμιχαήλ (2005) πρόκειται για άτομα, τα οποία είναι συναισθηματικά καταπιεσμένα με συσσωρευμένη θλίψη και θυμό, χαμηλή αυτοεκτίμηση, υπερβολική συναισθηματική εξάρτηση και ζήλεια, καθώς και προβλήματα επικοινωνίας με τους γύρω τους. Όλα αυτά οδηγούν σε παράλογες αντιδράσεις, εκρήξεις επιθετικής συμπεριφοράς αλλά και σε εξάρτηση από αλκοόλ ή ουσίες.

Συνοψίζοντας, όλα τα παραπάνω είναι κοινά χαρακτηριστικά ανδρών που κακοποιούν τις γυναίκες τους, ανεξάρτητα τη φυλή, τη θρησκεία, τις πολιτικές πεποιθήσεις, την οικονομικά κατάσταση και την κοινωνική τάξη. Δεν είναι απαραίτητο να συνυπάρχουν όλα μαζί, ακόμα και μεμονωμένα χαρακτηριστικά αρκούν για να θεωρηθεί ένας άνδρας βίαιος.

3.2 Χαρακτηριστικά των κακοποιημένων γυναικών

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα συχνό φαινόμενο που εξακολουθεί να αποτελεί ένα σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο αν και είναι γνωστό στο μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού δεν έχει επέλθει ακόμα η οριστική επίλυσή του. Βία είναι πιθανόν να δεχτούν όλες οι γυναίκες ανεξαρτήτως φυλής, εθνικότητας, ηλικίας, θρησκείας, μορφωτικού επιπέδου και οικονομικής κατάστασης. Όμως, ο τρόπος που οι γυναίκες θα αντιμετωπίσουν τη βία συμπεριφορά εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Υπάρχουν κάποια κοινά χαρακτηριστικά των γυναικών που κακοποιούνται, τα οποία θα αναφερθούν παρακάτω.

Όπως επισημαίνει η Στεφανίδου (2010), το κυριότερο χαρακτηριστικό των κακοποιημένων γυναικών είναι η χαμηλή τους αυτοεκτίμηση. Πιο αναλυτικά, υποβαθμίζουν τον εαυτό τους και υποτιμούν τις ικανότητές τους. Η γνώμη και η κριτική των συντρόφων τους απέναντι τους παίζει καθοριστικό ρόλο στην εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους. Σχεδόν πάντα, η κριτική των συντρόφων τους είναι αρνητική και υποτιμητική, με αποτέλεσμα να αμφιβάλλουν για τον εαυτό τους, να θεωρούν κάθε ενέργεια τους αποτυχημένη και να νιώθουν ανεπαρκείς στο ρόλο της νοικοκυράς, της μητέρας ή της συντρόφου/συζύγου. Όλα αυτά σε συναισθηματικό επίπεδο δημιουργούν στο θύμα απογοήτευση, φόβο, άγχος κτλ.

«Επίσης, έχουν ως πρότυπο το παραδοσιακό-πατριαρχικό μοντέλο οικογένειας και τα προκαθορισμένα στερεότυπα του γυναικείου ρόλου μέσα στην οικογένεια. Οι κακοποιημένες γυναίκες πιστεύουν όλους τους μύθους για τις σχέσεις κακοποίησης και συμβιβάζονται με την ιδέα ότι είναι κατώτερες από τους άντρες. Θεωρούν ότι είναι υπαίτιες για όλα τα περιστατικά βίας που λαμβάνουν χώρα, αισθάνονται ενοχές και πιστεύουν ότι αν αλλάξουν συμπεριφορά οι ίδιες θα αλλάξει και ο σύντροφός τους. Συνήθως, φτάνουν στο σημείο να δικαιολογούν τις βίαιες πράξεις των συντρόφων τους στον εαυτό τους αλλά και στον κοινωνικό τους περίγυρο, λέγοντας ότι εκείνες ήταν υπεύθυνες για αυτές. Λόγω αυτού, προσπαθούν με τη στάση τους να αποδείξουν στο βίαιο σύντροφο/σύζυγό πως εκείνος είναι ο αρχηγός και κατέχει τα ηνία της οικογένειας.» (Walker, 1989:53)

Οι γυναίκες έχοντας αποδεχτεί τη βία του συντρόφου/συζύγου τους προσπαθούν με άλλους τρόπους να μειώσουν τέτοια περιστατικά. Χρησιμοποιούν το σεξ ως μέσο για τη διατήρηση των σχέσεων τους, ενώ προσπαθούν να ελέγξουν τις συμπεριφορές του κοινωνικού τους περιγύρου ώστε να αποφύγουν το ξέσπασμα του συζύγου προς το πρόσωπο τους. Συνήθως, κρύβουν από το σύντροφο αλλά και από τον εαυτό τους το θυμό και τον τρόμο που νιώθουν επειδή θέλουν να αποτρέψουν ένα νέο καβγά. Επίσης, προσπαθούν να αποκρύψουν συμπτώματα όπως, έντονο στρες, φόβο, κόπωση, πονοκεφάλους, οσφυαλγίες, γενική δυσφορία και αϋπνία, και αναζητούν προσωπικό χώρο και χρόνο για να απομονωθούν για λίγο από την αδιακρισία των συζύγων τους. (Παπαμιχαήλ, 2005)

Ένα ακόμη κοινό χαρακτηριστικό των κακοποιημένων γυναικών έχει σχέση με την εργασία. Πολλές φορές οι γυναίκες εγκαταλείπουν την εργασία τους και αφοσιώνονται στην ολοκληρωτική φροντίδα του συζύγου και της οικογένειας τους.

Ακόμα κι αν συνεχίσουν να εργάζονται νιώθουν ότι αυτό είναι ένας σημαντικός παράγοντας, ο οποίος μπορεί να προξενήσει επιθετική συμπεριφορά. Προτιμούν να αφήσουν την καριέρα τους, παρά να έχουν έντονες αντιδράσεις ζήλειας από το σύντροφό τους. Επίσης, ένας βασικός λόγος που εγκαταλείπουν την εργασία τους είναι γιατί θέλουν ο σύντροφος τους να αισθάνεται ισχυρότερος από αυτές. Είναι συχνό φαινόμενο ο άντρας να διαχειρίζεται τα δικά τους έσοδα. (Walker, 1989)

Ένας σημαντικός λόγος που αποδέχονται τη βίαιη συμπεριφορά, είναι ενδεχομένως, τα βιώματα που είχαν από την παιδική τους ηλικία. Εάν έχουν μεγαλώσει σε ένα βίαιο οικογενειακό περιβάλλον, όπου ο πατέρας κακοποιούσε συστηματικά τη μητέρα και εκείνη το αποδεχόταν, τότε είναι πιθανόν να υιοθετήσουν και οι ίδιες τέτοιες αντιλήψεις, και να γίνουν θύματα κακοποίησης. Με βάση τα πρότυπα που έχουν παρουσιάζουν έντονη εξάρτηση από τον σύντροφό τους και προσκολλώνται πάνω του. Αυτό δε σημαίνει ότι έχουν τάσεις μαζοχισμού, αλλά δέχονται αυτή τη συμπεριφορά λόγω της μειωμένης εικόνας που έχουν για τον εαυτό τους και λόγω της ανάγκης τους για προσοχή και φροντίδα. Σε περίπτωση που κάποια γυναίκα θελήσει να εγκαταλείψει το βίαιο άντρα, προτιμά να το επιχειρήσει χωρίς να ζητήσει βοήθεια από κανέναν, καθώς πιστεύει ότι κανένας δεν θα κατανοήσει το πρόβλημα της. Εάν δεν τα καταφέρει, πολλές φορές βρίσκει διέξοδο στο αλκοόλ ή στις ουσίες. (Στεφανίδου, 2010)

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τον παγκόσμιο οργανισμό υγείας (WHO), οι γυναίκες που γίνονται θύματα βίας έχουν συνήθως χαμηλά επίπεδα μόρφωσης, αλλά αυτό δεν είναι απαραίτητο (WHO, 2017). Είναι κοινώς αποδεκτό ότι γενικότερα οι γυναίκες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο γίνονται θύματα καταχρηστικών συμπεριφορών και συνήθως έχουν πλήρη άγνοια των δικαιωμάτων τους. Η άγνοια αυτή τις οδηγεί στην αποτροπή έκφρασης των συναισθημάτων τους αλλά και τις κάνει να νομίζουν ότι βρίσκονται σε αδιέξοδο όπου κανείς δεν μπορεί να τις βοηθήσει (Αρτινοπούλου, 2000).

Όπως αναφέρει ο Μαγγανάς (1998) στη μελέτη του, είναι σημαντικό να αναφερθεί το Σύνδρομο της Κακοποιημένης Γυναίκας, το οποίο περιλαμβάνει ψυχοσωματικές ασθένειες που αναφέρθηκαν παραπάνω, καθώς και συναισθήματα και συμπεριφορές, όπως άγχος, κατάθλιψη, σοκ, εξευτελισμό, σύγχυση σκέψης, φορτικές αναμνήσεις, μη ελεγχόμενη αναβίωση των τραυματικών γεγονότων, σκληρότητα, καχυποψία, έλλειψη εμπιστοσύνης, τρόμος μπροστά στην πιθανότητα

βίαιης συμπεριφοράς, φυσική και συναισθηματική απομόνωση, απουσία ποιοτικής επικοινωνίας με συγγενείς και φίλους. Πρόκειται για μια παθολογική κατάσταση εξάρτησης και αδυναμίας που δεν επιτρέπει στο άτομο να λειτουργήσει κανονικά.

Με βάση τα παραπάνω η πλειοψηφία των γυναικών που συγκεντρώνει τα περισσότερα ή όλα χαρακτηριστικά είναι πιο πιθανό να υποστούν τη βίαιη συμπεριφορά έστω και μια φορά στη ζωή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

4.1 Αίτια της βίας

Τα αίτια της βίας κατά των γυναικών συνδέονται άμεσα με την ανισότητα μεταξύ των δύο φύλων, καθώς και τις κοινωνικό-οικονομικές δομές εξουσίας, τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική ζωή, δημιουργώντας ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο η βία κατά των γυναικών γίνεται αποδεκτή. Ως εκ τούτου, εφόσον η βία παραμένει ανεκτή, εμποδίζεται η επίτευξη της πραγματικής ισότητας. Οι Διεθνείς Συμβάσεις αναγνωρίζουν τη βία κατά των γυναικών ως μορφή διάκρισης που εμποδίζει σοβαρά την ικανότητα των γυναικών να απολαμβάνουν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους σε ισότιμη βάση με τους άνδρες. (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2011)

Σύμφωνα με τον Γκίκα (1994), είναι εφικτό να διακρίνουμε ορισμένα γενεσιουργά αίτια του φαινομένου αυτού, τα οποία έχουν γενικότερο εύρος και επηρεάζουν μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Ένα εξ αυτών είναι η ανεργία και τα οικονομικά προβλήματα. Η έλλειψη σταθερής επαγγελματικής απασχόλησης, όπως και γενικότερα τα οικονομικά προβλήματα είναι υπεύθυνα για τη δημιουργία άγχους και εσωτερικής έντασης στα άτομα, με αποτέλεσμα να αυξάνονται οι πιθανότητες κάποιου βίαιου ξεσπάσματος ή της καταφυγής σε αναποτελεσματικές συμπεριφορές, όπως η χρήση αλκοόλ ή ουσιών, επιλογές που ευθύνονται με τη σειρά τους για την περαιτέρω επιδείνωση της συμπεριφοράς του ατόμου.

Επιπλέον, οι κοινωνικές ανισότητες είναι ακόμη ένα αίτιο μιας και στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας οι ανισότητες μεταξύ των πλουσίων και των οικονομικά ασθενέστερων καθίστανται ιδιαίτερος αισθητές, ιδίως λόγω της συνεχούς προβολής από τα ΜΜΕ. Η επίγνωση πως ορισμένοι άνθρωποι απολαμβάνουν μια υπέρμετρα προνομιακή διαβίωση, τη στιγμή ακριβώς που άλλοι λιμοκτονούν, οδηγεί συχνά σε κοινωνικές ταραχές και εκρήξεις βίας. Ο Gil αναφέρει, πως η βία στις ανθρώπινες σχέσεις είναι αποτέλεσμα των θεσμοθετημένων ανισοτήτων μεταξύ των ανθρώπων, όπως το φύλο, η ηλικία, η φυλή και η κοινωνική τάξη. Ειδικότερα, οι άνθρωποι που έχουν χαμηλότερη θέση στην κοινωνική ιεραρχία δέχονται μεγαλύτερη πίεση και αυτό μπορεί να οδηγήσει σε περιστασιακή βία. (Gil, 1986)

Αίτιο της βίαιης συμπεριφοράς είναι και ο φανατισμός, η επικράτηση του οποίου υπονομεύει τη δυνατότητα αρμονικής, κοινωνικής, αλλά και διακρατικής συνύπαρξης και συνεργασίας, καθώς οδηγεί τα άτομα ή τις ομάδες που κινούνται υπό το πνεύμα μισαλλόδοξων αντιλήψεων σε ακραίες πράξεις βίας. Ο φανατισμός, άλλωστε, ακόμα και αν δεν οδηγήσει άμεσα σε βιαιότητες, υποσκάπτει εν τούτοις τα θεμέλια της κοινωνικής συνοχής, με αποτέλεσμα να προετοιμάζει το έδαφος για μελλοντικές εντάσεις και ακρότητες. (Μάντης, 2018)

Η βία προσελκύει το ενδιαφέρον των ανθρώπων, ιδίως νεαρής ηλικίας, για αυτό και παρατηρείται η διαρκής προβολή και αξιοποίηση της μέσω των ΜΜΕ. Άμεσο αποτέλεσμα αυτής της τακτικής είναι η έκθεση των ατόμων, από την παιδική τους ηλικία, σε πλήθος τέτοιων ακραίων συμπεριφορών, και κατ' επέκταση η δημιουργία της λανθασμένης εντύπωσης πως η βία είναι αναπόσπαστο στοιχείο της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η παραπάνω άποψη ενισχύεται από την παράλληλη κυριαρχία της βίας τόσο στις κινηματογραφικές παραγωγές, όσο και στα διάφορα στα ηλεκτρονικά και διαδικτυακά παιχνίδια. Οι νέοι καταλήγουν, είτε να μιμούνται τις βίαιες συμπεριφορές που παρακολουθούν στους τηλεοπτικούς τους δέκτες, είτε να αντιμετωπίζουν με ανοχή ανάλογα περιστατικά στην καθημερινή τους ζωή, θεωρώντας, ίσως, πως η βία συνιστά μια αποδεκτή μορφή εκτόνωσης του θυμού. (Κασσωτάκη, 1978)

Σημαντικός παράγοντας που οδηγεί στη βίαιη συμπεριφορά είναι τα παθολογικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του δράστη ή του θύματος. Ο Dutton και ο Bodnarчук διαπίστωσαν σε έρευνά τους, πως οι άνθρωποι, οι οποίοι επιτίθενται στους συντρόφους τους έχουν υψηλή συχνότητα ψυχοπαθολογίας και διαταραχές προσωπικότητας. (McCue, 2008). Τα άτομα που έχουν διαταραχές προσωπικότητας τείνουν να δημιουργούν σχέσεις εξάρτησης με τους συντρόφους τους, επιβάλλοντας με τη βία τη θέλησή τους ή τη γνώμη τους και τις περισσότερες φορές προσπαθούν να έχουν τον πλήρη έλεγχο του συντρόφου τους. Έτσι, μέσα από την άσκηση βίας αναπληρώνουν κάθε είδος αδυναμίας που αισθάνονται. (Ζουλινάκη, Κατσίκη, Ξυδοπούλου, Παπαμιχαήλ, 2003). Από την άλλη πλευρά, τα θύματα που δέχονται την επαναλαμβανόμενη βία, έχουν κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που οδηγούν σε αυτή την κατάσταση. Η ανάπτυξη του αισθήματος της ντροπής καθώς και η απουσία κατάλληλων εκπαιδευτικών και οικονομικών εφοδίων οδηγεί τα θύματα να

εξαρτώνται από το σύντροφο τους με αποτέλεσμα την αποδοχή της οποιαδήποτε βίαιης συμπεριφοράς. (Ζουλινάκη, Κατσίκη, Ξυδοπούλου, Παπαμιχαήλ, 2003)

Όπως επισημαίνει η Φατούρου (2008) στη μελέτη της, το οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο έχει μεγαλώσει ένα άτομο παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη ή μη βίαιης συμπεριφοράς. Έχουν γίνει πολλές έρευνες όσον αφορά τη συγκεκριμένη άποψη και τα αποτελέσματα δείχνουν πως εάν ένα άτομο έχει γίνει μάρτυρας ενδοοικογενειακής βίας στην παιδική του ηλικία ή έχει κακοποιηθεί μπορεί πιο εύκολα να γίνει θύτης στο μέλλον και να ασκήσει βία στο οικογενειακό του περιβάλλον σε σχέση με τα άτομα που ποτέ δεν υπήρξαν θύματα ή μάρτυρες σε βίαια περιστατικά. Η εκμάθηση, λοιπόν, της βίας από γενιά σε γενιά αποτελεί τη συχνότερη αιτία για την ανάπτυξη βίαιης συμπεριφοράς στο μέλλον. Η Pearson αναφέρει ότι τα αγόρια και τα κορίτσια που υπήρξαν θύματα από τον πατέρα τους είναι πιο πιθανό να γίνουν θύματα και στη μετέπειτα ζωή τους, ενώ όσοι υπήρξαν θύματα από τη μητέρα τους είναι περισσότερο πιθανό να γίνουν θύτες.

4.2 Επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες

Η βία κατά των γυναικών αποτελεί πρόβλημα με προεκτάσεις σε ατομικό, διαπροσωπικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Πέρα από τις επιπτώσεις στο θύμα και τα μέλη της οικογένειας, η βία προκαλεί τον κοινωνικό αποκλεισμό και ευνοεί την αναπαραγωγή λανθασμένων κοινωνικών ρόλων. Κάθε γυναίκα μετά από ένα βίαιο περιστατικό είναι πιθανόν να έρθει αντιμέτωπη με καταστροφικές επιπτώσεις τόσο στη σωματική της όσο και στη ψυχική της υγεία.

Όσον αφορά τη σωματική υγεία, οι γυναίκες αντιμετωπίζουν τραυματισμούς όπως, αμυχές, μώλωπες, εκδορές, θλάσεις, διαστρέμματα ή και τενοντίτιδες. Με τέτοια είδους τραύματα οι γυναίκες δεν αναζητούν άμεσα ιατρική βοήθεια, διότι λόγω της επαναλαμβανόμενης βίας νομίζουν ότι γνωρίζουν πώς να τα αντιμετωπίσουν. Υπάρχουν όμως περιστατικά γυναικών που τα τραύματα τους δεν περιορίζονται σε μικροτραυματισμούς αλλά σε βαριά και μη αναστρέψιμη σωματική βλάβη. Ενδεικτικά μερικά από αυτά είναι σπασμένα οστά, τραυματισμοί σπονδυλικής στήλης, κάταγμα λεκάνης, σπασμένα δόντια, καθώς και μόνιμη απώλεια ακοής, μόνιμη απώλεια όρασης, αδυναμία χειρισμού της γνάθου, αδυναμία τεκνοποίησης,

αδυναμία σωστής βάδισης και μόνιμες μητρορραγίες. Σε περίπτωση που βρουν τη δύναμη να αναζητήσουν βοήθεια καταφεύγουν σε ψευδή στοιχεία για το περιστατικό, διότι τους διακατέχει ένα αίσθημα ντροπής και ανοχής. Επίσης, πολλές γυναίκες αποφεύγουν τον χώρο του νοσοκομείου είτε γιατί δεν νιώθουν ασφάλεια σε αυτό είτε γιατί δεν παίρνουν την κατάλληλη αντιμετώπιση που χρειάζονται εκείνη τη στιγμή. Πιο συγκεκριμένα, οι γυναίκες θεωρούν ότι οι γιατροί δίνουν βάση στην αντιμετώπιση των σωματικών τραυμάτων χωρίς να επιδεικνύουν το ανάλογο ενδιαφέρον στον τρόπο με τον οποίο επήλθαν τα τραύματά τους και χωρίς να συνυπάρχει ανθρωπιά και ευαισθησία. (Σουλής, 2010) Σύμφωνα με τον Watts (2000), τα στατιστικά στοιχεία φανερώνουν ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό των κακοποιημένων γυναικών που ζητούν ιατρική βοήθεια μετά από τραυματισμό τους σε περιστατικό βίας στην οικογένεια, αναφέρουν στο γιατρό τους ότι ο τραυματισμός τους προέρχεται από κακοποίηση.

Οι επιπτώσεις στην ψυχική υγεία της γυναίκας είναι εξίσου σοβαρές για την ομαλή πορεία της ζωής της. Συνήθως, οι γυναίκες νιώθουν έντονο άγχος, αγωνία, αισθήματα απελπισίας και αντιμετωπίζουν ψυχοσωματικά συμπτώματα όπως, πονοκέφαλο, αρθραλγίες, μυαλγίες, δερματικά εκζέματα, κολικούς του εντέρου, στομαχικά άλγη, άσθμα, κρίσεις πανικού. Επίσης, πολύ υψηλές είναι οι πιθανότητες να εμφανίσουν κατάθλιψη ή κάποια άλλη συναισθηματική διαταραχή. Η πλειοψηφία των γυναικών που παρακολουθείται από κάποιο γιατρό προβαίνει στη λήψη ψυχοφαρμάκων χωρίς να είναι σίγουρο ότι θα υπάρξει βελτίωση και αυτό διότι οι γιατροί δεν δίνουν την απαραίτητη προσοχή που χρειάζεται και δεν εμβαθύνουν στο πρόβλημα της γυναίκας. Από την άλλη πλευρά, ακόμη και να είναι αποτελεσματική η θεραπεία, η γυναίκα δεν βοηθά τον εαυτό της με το να συνεχίσει να μένει με το βίαιο σύντροφο. Σε ένα περιβάλλον που ο σύντροφος συνεχίζει να κακομεταχειρίζεται τη γυναίκα, η φαρμακευτική αγωγή δεν έχει αποτέλεσμα. Η γυναίκα χάνει κάθε έλεγχο, σταματάει να είναι λειτουργική στο σπίτι, καθώς επίσης και στις υποχρεώσεις της. Ο συνδυασμός βίας και κατάθλιψης έχει ολέθριες συνέπειες στην ψυχική και διανοητική υγεία της γυναίκας με αποτέλεσμα ο βίαιος σύντροφος να τη θεωρεί αδύναμη και ανίκανη. Εφόσον ο σύντροφος διαπιστώσει ότι δεν έχει νόημα να επιβληθεί σε ένα τέτοιο άτομο που δεν του αντιστέκεται, αρχίζει να ψάχνει συντροφιά σε άλλη γυναίκα. Ο σύντροφος της γυναίκας προκειμένου να την

εκδικηθεί υπάρχει πιθανότητα να κινηθεί νομικά με σκοπό να χάσει εκείνη την επιμέλεια των παιδιών της. (Σουλή, 2010:289)

Όπως αναφέρει ο Stanley (2011) στη μελέτη του, η συχνή και επαναλαμβανόμενη βία στις γυναίκες – μητέρες μπορεί να έχει και δευτερογενείς επιπτώσεις στα παιδιά τους. Από τη στιγμή που οι ίδιες προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα σωματικά και ψυχικά τραύματα που προκλήθηκαν από την κακοποίηση, περιορίζεται η ικανότητά τους να είναι λειτουργικές στο ρόλο της μητέρας και να προσφέρουν στα παιδιά τους ένα ασφαλές και ήρεμο οικογενειακό περιβάλλον. Έτσι, πέρα από τα δικά τους τραύματα πρέπει να αντιμετωπίσουν και τα τραύματα των παιδιών τους που γίνονται μάρτυρες μιας ακραίας κατάστασης που μπορεί να τους δημιουργήσει μια σειρά από δυσάρεστα συναισθήματα και ενέχει ο κίνδυνος και της δικής τους θυματοποίησης.

Εκτός από το ατομικό επίπεδο, η βία έχει αρνητικές επιπτώσεις και στα πλαίσια της οικογένειας, αλλά αποτελεί και ένα σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα. «Ένα πρόβλημα θεωρείται κοινωνικό όταν επηρεάζει αρνητικά ένα σημαντικό τμήμα του κοινωνικού συνόλου, όταν παραβιάζει τις αξίες και τα ιδεώδη του κοινωνικού συνόλου, όταν οφείλεται σε κοινωνικούς και όχι ατομικούς παράγοντες και όταν μπορεί να αντιμετωπιστεί με τη συλλογική δράση ατόμων και ομάδων και με κοινωνικά μέτρα της Πολιτείας». (Κυριαζή, Μονιώδη, 2015) Οι κακοποιημένες γυναίκες δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις της εργασίας τους, με αποτέλεσμα αυτό να έχει αρνητικές συνέπειες για τις ίδιες, για τον εκάστοτε εργοδότη αλλά και για την οικονομία μιας χώρας. (Γλυνιαδάκη, Κυριαζή, Μουρτζάκη, 2018) Εκτός από αυτό, η βία έχει αρνητικές συνέπειες και στην ισότητα των δύο φύλων. Οι άνδρες/θύτες δεν μπορούν εύκολα να δεχτούν ότι η γυναικά/σύντροφος μπορεί να είναι ανεξάρτητη οικονομικά και επαγγελματικά. Αυτό το γεγονός οδηγεί συχνά τις γυναίκες να εξαρτώνται από το σύντροφο/σύζυγο και η πραγματική ισότητα μεταξύ των δύο φύλων να μην είναι ουσιαστική και ενισχυμένη. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. που διεξήγαγε έρευνα με τη μέθοδο προσωπικών συνεντεύξεων οι χώρες του Ευρωπαϊκού Νότου και η Ελλάδα έχουν χαμηλότερες επιδόσεις στην άσκηση βίας κατά των γυναικών από ότι οι σκανδιναβικές χώρες, στις οποίες η ισότητα των δύο φύλων είναι πιο ισχυρή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

5.1 Πρόληψη

Η βία κατά των γυναικών εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα, το οποίο επηρεάζει την ομαλή έκβαση της καθημερινότητας της. Σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι η παρουσίαση τρόπων πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Δεδομένου ότι η κακοποίηση των γυναικών έχει σημαντικές συνέπειες τόσο για τις ίδιες όσο και για την κοινωνία οι υπηρεσίες και οι φορείς στοχεύουν περισσότερο στην πρόληψη του φαινομένου από ότι στην αντιμετώπιση του εκ των υστέρων. Μάλιστα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας το 2002 όρισε ως πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τα επίπεδα πρόληψης, όπως θα αναφερθούν παρακάτω.

Το πρώτο επίπεδο αφορά την πρωτογενή πρόληψη. Η πρωτογενής πρόληψη συνδέεται άμεσα με την κοινωνία, καθώς αφορά οποιοδήποτε μέτρο λαμβάνεται σε κοινωνικό και ατομικό επίπεδο με μελλοντικό στόχο την μείωση των περιστατικών βίας ή και την παντελή εξαφάνισή τους. Οι αρχικές της προσπάθειες αφορούν τη διάδοση των δικαιωμάτων των γυναικών και την προώθηση της ισότητας των φύλων. (Ortiz-Barreda & Vives-Cases, 2011)

Μια σημαντική στρατηγική της πρωτογενούς πρόληψης είναι η δημιουργία προγραμμάτων που συνδυάζουν βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους με σκοπό την καταπολέμηση του φαινομένου, όπως είναι τα προγράμματα που στοχεύουν στην συνειδητοποίηση από όλα τα άτομα πως η ισότητα ανάμεσα στα δύο φύλα και ο αλληλοσεβασμός ανάμεσα στις ανθρώπινες σχέσεις είναι σημαντικές αρχές, στην καλή προετοιμασία των νέων από μικρή ηλικία για τον γονεϊκό τους ρόλο, στη συνειδητοποίηση πως κάθε μορφής βία είναι μια παρεκκλίνουσα συμπεριφορά που καταπατά τα ανθρώπινα δικαιώματα και πρέπει να τιμωρείται ποινικά. Επίσης, η πρωτογενής πρόληψη στοχεύει, μέσα από τα προγράμματα που δημιουργεί, στην αλλαγή της νοοτροπίας και του τρόπου παρουσίασης των περιπτώσεων κακοποίησης από τα ΜΜΕ αλλά και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και των συνθηκών διαβίωσης των ατόμων και οικογενειών, μέσα από την

εκπαίδευση, τη ψυχαγωγία και την οικία τους. (Walker, 1989, Taylor – Browne, 2001)

Γενικός σκοπός, λοιπόν, και στόχος της πρωτογενούς πρόληψης είναι ο περιορισμός ή και η εξάλειψη των αιτιών που οδηγούν κάποιον σε βίαιες συμπεριφορές. Με βάση αυτό, δημιουργείται επιτακτική ανάγκη να μειωθεί η επιρροή που δημιουργούν τα ΜΜΕ στα άτομα, καθώς συνηθίζουν να προβάλλουν βίαιες σκηνές και προγράμματα. Αντί αυτού, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης μπορούν να προωθήσουν τις σοβαρές επιπτώσεις που μπορεί να έχει κάποιος από τα περιστατικά βίας και ως θύτης και ως θύμα και να ενθαρρύνουν τους πολίτες να γίνουν πιο υποστηρικτικοί απέναντι στα θύματα. (World Health Organization, 2012). Στην προσπάθεια αυτή μπορούν να συμβάλλουν διάφοροι ραδιοφωνικοί σταθμοί, αφίσες και φυλλάδια με τη διάδοση κοινωνικών μηνυμάτων, τα οποία θα παρέχουν άμεσα τις πληροφορίες για ό, τι έχει να κάνει με τη βία, αλλά και ενημέρωση όσον αφορά τις υπηρεσίες, καθώς και ευαισθητοποίηση των πολιτών σε περίπτωση που θέλουν να ασχοληθούν εθελοντικά με γυναίκες/θύματα. (UNHCR, 2001).

Σύμφωνα με τους Ουόκερ (1989) και Taylor – Browne (2001), όσον αφορά τους γονείς η πρωτογενής πρόληψη περιλαμβάνει προγράμματα που στοχεύουν στη συζήτηση των γονιών με τα παιδιά τους και στην αποφυγή επιβολής τιμωρίας αν το παιδί τους έκανε κάποιο λάθος. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούν οι γονείς τη συζήτηση και θετικά κίνητρα και όχι σωματικές τιμωρίες, που διακινδυνεύουν την εν λόγω συμπεριφορά.

Τέλος, είναι σημαντική η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση όσων ασχολούνται με τα κοινωνικά επαγγέλματα και εργάζονται σε κοινωνικές υπηρεσίες, καθώς θα πρέπει να ενημερώνονται για το πρόβλημα και να μαθαίνουν νέες αποτελεσματικές μεθόδους και τεχνικές που θα είναι βοηθητικές για τις κακοποιημένες γυναίκες. Οι εν λόγω επαγγελματίες, μέσα από την ενημέρωση και την εκπαίδευση των τεχνικών αυτών θα πρέπει να εμπνέουν εμπιστοσύνη στα θύματα, να προφέρουν την κατάλληλη βοήθεια και στήριξη αλλά και να παραπέμπουν στους κατάλληλους φορείς τα θύματα. (Rodriguez & Mandich, 2019)

Το δεύτερο επίπεδο αφορά τη δευτερογενή πρόληψη. Η δευτερογενής πρόληψη δίνει έμφαση στις παρεμβάσεις των ειδικών στις γυναίκες/θύματα. Πιο

συγκεκριμένα, στοχεύει στην ενεργή επικοινωνία των επαγγελματιών με τις γυναίκες, μέσω κατ' οίκον επισκέψεων, τηλεφωνημάτων, νομικών συμβουλών, οικονομικών ενισχύσεων και παροχής πληροφοριών. Οι παρεμβάσεις αυτές, βοηθούν τις γυναίκες/θύματα να αναγνωρίσουν ότι έχουν υποστεί κακοποίηση και να ζητήσουν βοήθεια, ώστε να απομακρυνθούν από το βίαιο άντρα. Είναι απαραίτητο να πειστούν πως η κακοποίηση που δέχονται δεν είναι κάτι φυσιολογικό και πως πρέπει να λάβουν την κατάλληλη ψυχολογική υποστήριξη. Μια παρέμβαση θα θεωρηθεί επιτυχημένη, όταν η γυναίκα καταλάβει πως είναι θύμα κακοποίησης και πως πρέπει να απομακρυνθεί από τη συγκεκριμένη κατάσταση. Είναι αναγκαίο, όλοι οι επαγγελματίες που θα εμπλακούν στο περιστατικό να είναι, πλήρως, ενημερωμένοι για το είδος της βοήθειας που ζητά το θύμα, ώστε να απευθυνθούν στις κατάλληλες υπηρεσίες και να έχουν πιο επιτυχημένα αποτελέσματα. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005)

Τέλος, το τρίτο επίπεδο αφορά την τριτογενή πρόληψη. Στο τριτογενές επίπεδο πρόληψης στόχος είναι η θεραπευτική αντιμετώπιση των ατόμων που κακοποιούνται και η διακοπή του κύκλου της βίας. Η έμφαση δίνεται στην κακοποιημένη, πλέον, γυναίκα και στη στήριξη της, ταυτόχρονα με τη στήριξη της οικογένειάς της, μέχρι να καταφέρει να σταθεί στα πόδια της και να είναι σε θέση να παίρνει η ίδια αποφάσεις για τη ζωή της. Η τριτογενής πρόληψη συνδέεται άμεσα με τα προγράμματα οργάνωσης, εφόσον έχει ήδη κακοποιηθεί μια γυναίκα, αποτρέποντας την επανεμφάνιση της κακοποίησης από το σύντροφο/σύζυγο τους. (Αρτινοπούλου, 2006)

Σύμφωνα με τους Nies & McEwen (2013), σε αυτό το επίπεδο είναι αναγκαία η ύπαρξη ή δημιουργία προγραμμάτων και παρεμβάσεων που αφορούν την ενδυνάμωση της γυναίκας. Είναι απαραίτητη η δημιουργία συνεργασίας με τα κέντρα παροχής υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης και νομικής συμβουλευτικής, ώστε να ενημερώνεται η γυναίκα για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της σε προσωπικό, κοινωνικό και εργασιακό επίπεδο. Τέλος, κρίνεται αναγκαία η συνεργασία με μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, τοπικούς φορείς και κρατικές αρχές, ώστε να παρέχεται όσο το δυνατόν η μεγαλύτερη ασφάλεια, ένα καταφύγιο, ειδικευμένες νομικές συμβουλές, ψυχολογική υποστήριξη και εκπαίδευση.

Συμπερασματικά, όλα τα επίπεδα πρόληψης αποδεικνύεται πως είναι ιδιαίτερα σημαντικά για την πρόληψη εξάλειψη του φαινομένου της βίας, καθώς προάγουν την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου αλλά και την ενδυνάμωση των θυμάτων.

5.2 Αντιμετώπιση

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τρόποι αντιμετώπισης και υπηρεσίες που βοηθούν το άτομο/θύμα ενδοοικογενειακής βίας να ανακτήσει τον έλεγχο της ζωής του και να εξασφαλίσει τα συμφέροντα του, μέσω της ψυχολογικής στήριξης και της ενδυνάμωσης.

«Η ενδοοικογενειακή βία είναι ποινικό αδίκημα. Ο νόμος 3500/2006, για την αντιμετώπιση της καθώς και το νομοθετικό πλαίσιο παρέχουν αυξημένη προστασία σε όλα τα μέλη της οικογένειας, σε πλαίσιο συγκατοίκησης ή γάμου εξασφαλίζοντας σε όλους το δικαίωμα σε μη συμβίωση που σέβεται την ελευθερία και την αξιοπρέπεια. Τα εγκλήματα ενδοοικογενειακής βίας διώκονται αυτεπάγγελα και σε περίπτωση καταγγελίας η αστυνομία υποχρεούται να συλλάβει τον βίαιο δράστη. Τα ανήλικα μέλη μιας οικογένειας αντιμετωπίζονται ως θύματα ακόμα και όταν η βία δεν στρέφεται εναντίον τους άμεσα αλλά ασκείται παρουσία τους». (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, 2006).

Οι γυναίκες που κακοποιούνται δεν μπορούν να αντιληφθούν το μέγεθος του προβλήματος, καθώς θεωρούν πως κάποια στιγμή θα σταματήσει. Δεν πρέπει, όμως, να σιωπούν ακόμα και από το πρώτο περιστατικό. Είναι δύσκολο για εκείνες να αποκαλύψουν το πρόβλημά τους, αφού φοβούνται μήπως το μάθει ο βίαιος σύντροφος/σύζυγος και δημιουργήσουν πιο βίαιες συνθήκες διαβίωσης. Είναι αναγκαίο, όμως, να «σπάσουν» τη σιωπή τους για μια πιο υγιή ποιότητα ζωής και να ελευθερωθούν από αυτή τη δύσκολη κατάσταση. Εάν δεν αισθάνονται ασφαλείς με το να επικοινωνήσουν με κάποιον ειδικό, μπορούν να απευθυνθούν εκεί όπου αισθάνονται εμπιστοσύνη, ακόμα κι αν αυτός είναι ο γιατρός τους, ένα κέντρο υγείας, το νοσοκομείο, το σχολείο των παιδιών τους, το αστυνομικό τμήμα, η εκκλησία, μια κοινωνική υπηρεσία του Δήμου ή ένας συγγενής-φίλος. Τα άτομα που θα εμπλακούν μπορεί να μην είναι εξειδικευμένα για να αντιμετωπίσουν αυτή την κατάσταση, αλλά

μπορούν να απευθυνθούν στους αρμόδιους επαγγελματίες, ώστε να βοηθήσουν τον εξυπηρετούμενο με το να τον απελευθερώσουν από τέτοια τραυματικά επεισόδια. (Ζαϊμάκης & Κανδυλάκη, 2005)

Οι υπηρεσίες και οι κοινωνικοί φορείς είναι απαραίτητοι σε όλες τις κοινωνίες, διότι συμβάλλουν ενεργά στην ευημερία της κοινωνίας και έχουν σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες δημιουργούνται για να καλύψουν κοινωνικούς στόχους, να αντιμετωπίσουν κοινωνικά προβλήματα ή παρέχουν πρόληψη. Νομιμοποιούνται να λειτουργούν και χρηματοδοτούνται από το κράτος, ώστε να μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι τους. (Σταθόπουλος, 2012:194). Όσον αφορά την έρευνα μας σχετικά με την κακοποίηση των γυναικών, θελήσαμε να καταγράψουμε κάποιες υπηρεσίες που συμβάλλουν ενεργά στην πρόληψη, την αντιμετώπιση και τη στήριξη θυμάτων κακοποίησης.

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ:

- Συμβουλευτικό Κέντρο Γυναικών Ηρακλείου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων

Το συγκεκριμένο Κέντρο παρέχει δωρεάν υπηρεσίες συμβουλευτικής στήριξης σε γυναίκες – θύματα βίας, καθώς και σε όσες υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις από εξειδικευμένο προσωπικό. Οι υπηρεσίες καλύπτονται από το απόρρητο της συμβουλευτικής και αφορούν σε ενημέρωση και εξειδικευμένη πληροφόρηση, ψυχοκοινωνική συμβουλευτική, εργασιακή συμβουλευτική, νομική συμβουλευτική και συνεργασία με άλλες υπηρεσίες και παραπομπή των γυναικών σε ξενώνες. Το Συμβουλευτικό Κέντρο Ηρακλείου δέχεται γυναίκες που αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις, έχουν υποστεί σωματική και σεξουαλική κακοποίηση, ψυχολογική, συναισθηματική και λεκτική βία, και συγκεκριμένα ενδοοικογενειακή/συντροφική βία, βιασμό ή απόπειρα βιασμού, σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία. Τέλος, δέχεται γυναίκες που έχουν υπάρξει θύματα πορνείας ή παράνομης διακίνησης και εμπορίας με σκοπό την οικονομική/σεξουαλική εκμετάλλευση. (Δήμος Ηρακλείου, 2017)

- Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Νομού Ηρακλείου «Ξενώνας για την κακοποιημένη γυναίκα και το παιδί»

Ο Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Νομού Ηρακλείου είναι μία μη κυβερνητική οργάνωση, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, αποτελούμενη από γυναίκες με στόχο την οργανωμένη υλοποίηση προσπαθειών για την προστασία των δικαιωμάτων της γυναίκας. Ο φορέας βρίσκεται σε συνεχή συνεργασία με τους τοπικούς φορείς αλλά και την κυβέρνηση, είναι εταίρος διαλόγου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων της γυναίκας και μέλος του Περιφερειακού Συμβουλίου Ισότητας της Περιφέρειας Κρήτης και του Δημοτικού Συμβουλίου Ισότητας στο Δήμο Ηρακλείου. Αποστολή του Συνδέσμου είναι η προώθηση της ισότητας των δύο φύλων, σε κάθε επίπεδο, η υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών, ανεξαρτήτου εθνικότητας και φυλής, στην καθημερινότητα της αλλά και σε θεσμικό επίπεδο. Σε πρακτικό επίπεδο, ο οργανισμός μέσα από το έργο του και τις δομές του, στοχεύει στην προστασία και υποστήριξη γυναικών και παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο λόγω κακοποίησης ή είναι θύματα κακοποίησης, βίας, ανισότητας ή διάκρισης σε κάθε επίπεδο. Τέλος, στόχος του Συνδέσμου είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού για τη θέση και τα δικαιώματα της γυναίκας και του παιδιού στην κοινωνία και στο πλαίσιο αυτό οργανώνει πολλές και ποικίλες δράσεις ετησίως. (Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού, 2016)

- Ξενώνας Φιλοξενίας Γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους στον Δήμο Χανίων

Ο Ξενώνας λειτουργεί καθημερινά όλο το εικοσιτετράωρο καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. στους χώρους του μπορούν να φιλοξενηθούν γυναίκες – θύματα ψυχολογικής, συναισθηματικής, λεκτικής, σωματικής, σεξουαλικής, φυλετικής, κοινωνικής, οικονομικής βίας και κακοποίησης όπως επίσης και γυναίκες που έχουν υπάρξει πορνείας ή trafficking. Η φιλοξενία βασίζεται στην απαγόρευση οποιασδήποτε διάκρισης σε επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης και στην τήρηση του κώδικα δεοντολογίας που αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων των φιλοξενουμένων γυναικών και των παιδιών τους. Η δομή παρέχει τη δυνατότητα για φιλοξενία, ασφαλή διαμονή με στέγη και διατροφή, ψυχοκοινωνική στήριξη, πρόσβαση σε υπηρεσίες που συνδέονται με την απασχόληση, εκπαίδευση, και τη δημιουργική αξιοποίηση του χρόνου. Οι παραπομπές στον Ξενώνα γίνονται από τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των

Φύλων, τα Συμβουλευτικά Κέντρα Γυναικών και τις κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων. (Δήμος Χανίων, 2014)

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ:

- Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.)

Το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.) είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού του ευρύτερου δημοσίου τομέα. Υπάγεται στο Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων και διοικείται από πενταμελές διοικητικό συμβούλιο. Ενεργοποιείται στην προώθηση της ισότητας των φύλων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής και οικονομικής ζωής, με κύριο στόχο την εξάλειψη των έμφυλων διακρίσεων και ανισοτήτων. Επιχειρεί μέσω των δράσεων του, να αναπτύξει παρεμβάσεις θεσμικού τύπου και να επηρεάσει τις εθνικές πολιτικές, με στόχο την ισότιμη προώθηση των φύλων, καθώς και την καταπολέμηση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην ιδιωτική και δημοσία ζωή. Στόχοι του Κέντρου είναι η στήριξη των γυναικών που υφίστανται βία ή/και πολλαπλές διακρίσεις, μέσω της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, η ανάπτυξη δράσεων για ζητήματα ισότητας των φύλων στην εργασία, την επιχειρηματικότητα και την κοινωνική ένταξη, μέσω της παροχής τεκμηρίωσης και πληροφόρησης. (Κ.Ε.Θ.Ι, 2020)

- Σπίτι της Γυναίκας – Κοινωνική Μέριμνα

Στόχος του κέντρου είναι η παροχή υπηρεσιών άμεσης αρωγής προς τις γυναίκες-θύματα έμφυλης βίας, η υλοποίηση δράσεων πρόληψης και ευαισθητοποίησης για την έμφυλη βία όλων των μορφών και η υποστήριξη των γυναικών για την ένταξη τους στην αγορά εργασίας. Επίσης υπάρχει το Γραφείο Ισότητας (Γυναικείων θεμάτων-Κύτταρο -επιχειρηματική δράση γυναικών- και Αποδήμου Ελληνισμού) που ασχολείται με την ψυχολογική στήριξη των γυναικών και συμβουλευτική, την νομική πληροφόρηση, την παροχή πληροφοριών για θέματα που ενδιαφέρουν την γυναίκα, την συνεργασία με άλλες υπηρεσίες και φορείς καθώς και με μη κυβερνητικές γυναικείες οργανώσεις από την Ελλάδα και την Ευρώπη και τέλος με την διοργάνωση

εκδηλώσεων για την ενημέρωση σε θέματα ισότητας. (Τμήμα Κοινωνικής Πρόνοιας Δήμος Σερρών, 2016)

- Συμβουλευτικό Κέντρο Χίου

Το Κέντρο Συμβουλευτικής Υποστήριξης Γυναίκων Θυμάτων Βίας, του Δήμου Χίου απευθύνεται σε γυναίκες που υφίστανται ή έχουν υποστεί σωματική, ψυχολογική, συναισθηματική, οικονομική ή λεκτική βία. Σε γυναίκες που είναι είτε υπήρξαν θύματα βιασμού ή απόπειρας βιασμού, που υφίστανται ή έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση, που είναι είτε έχουν υπάρξει θύματα πορνείας ή trafficking, που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις ή που γενικότερα έχουν στερηθεί ή έχουν καταπατηθεί τα ατομικά τους δικαιώματα λόγω φύλου. Το κέντρο παρέχει ψυχοκοινωνική στήριξη, νομική συμβουλευτική και πληροφόρηση και παραπομπή ή συνοδεία γυναικών σε ξενώνες φιλοξενίας, αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, δικαστήρια, νοσοκομεία και σε φορείς κοινωνικής πολιτικής. Παράλληλα συνεργάζεται με όλες τις τοπικές αρχές που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση περιστατικών βίας και με όλους τους τοπικούς φορείς και δομές που επιθυμούν να συμβάλλουν στην προσπάθεια για εξάλειψη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Τέλος βασικός στόχος αποτελεί η υλοποίηση δράσεων ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης της τοπικής κοινωνίας με σκοπό την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου. (Συμβουλευτικό Κέντρο Δήμου Χίου, 2007)

- Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων.

Η Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των φύλων είναι ο πρώτος δημόσιος φορέας που δημιούργησε και λειτουργεί Συμβουλευτικά Κέντρα για τη βία κατά των γυναικών. Τα συμβουλευτικά κέντρα στελεχώνονται από ειδικό επιστημονικό προσωπικό συμβούλων εξειδικευμένων στην προσέγγιση των γυναικών με την οπτική του φύλου και παρέχουν δωρεάν υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής στις γυναίκες που απευθύνονται σε αυτά, στο πλαίσιο ολοκληρωμένων δράσεων ψυχοκοινωνικής στήριξης. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων εκτός από τη λειτουργία της τηλεφωνικής γραμμής SOS, έχει Συμβουλευτικά Κέντρα παρέχοντας δωρεάν, στις γυναίκες που απευθύνονται σε αυτά, υπηρεσίες πληροφόρησης, κοινωνικής, ψυχολογικής, νομικής και εργασιακής στήριξης, παραπομπής ή συνοδείας -όποτε αυτό απαιτείται- των γυναικών σε ξενώνες φιλοξενίας, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, στο δικαστήριο, σε νοσοκομεία, κέντρα υγείας, νομικής βοήθειας και άλλες δομές. Επίσης, λειτουργούν και οι μη

κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες υποστηρίζουν θύματα ενδοοικογενειακής βίας και τους παρέχουν ένα εύρος υπηρεσιών όπως ενημέρωση, φιλοξενία, ψυχολογική και νομική στήριξη, οικονομική και υλική βοήθεια, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, συνοδεία, ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων και εύρεση εργασίας. Λειτουργούν Συμβουλευτικά Κέντρα της ΓΓΟΠΠΦ σε Αθήνα, Πειραιά, Ηράκλειο, Λαμία, Πάτρα, Τρίπολη, Ιωάννινα, Κέρκυρα, Κομοτηνή, Λάρισα, Μυτιλήνη, Θεσσαλονίκη και Κοζάνη. (Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας Φύλων, 2006)

- Ξενώνας φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους.

Ο ξενώνας λειτουργεί καθημερινά όλο το 24ωρο και παρέχει στις γυναίκες και στα παιδιά τους ασφαλή φιλοξενία, σίτιση, ψυχοκοινωνική στήριξη και φροντίδα από εξειδικευμένο προσωπικό. Στόχος είναι η υποστήριξη, η ενδυνάμωση και η επανένταξη των γυναικών στην κοινότητα και στην αγορά εργασίας. Παρέχεται νομική συμβουλευτική και αρωγή μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών του δήμου Αθηναίων, των Συμβουλευτικών Κέντρων της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων ή άλλων φορέων οι οποίοι διευκολύνουν την πρόσβαση τους σε φορείς προώθησης στην απασχόληση, εκπαίδευση, υγεία και πρόνοια. (Δήμος Αθηναίων – Ξενώνας φιλοξενίας γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους, 2013)

ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΒΕΛΕΙΑΣ

- Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης

Το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης είναι μια γυναικεία οργάνωση που λειτουργεί εθελοντικά και οργανώνει δράσεις γύρω από τα θέματα που αφορούν τις γυναίκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση. στους στόχους περιλαμβάνονται ανθρώπινα δικαιώματα και ισότητα δικαιωμάτων για τα δύο φύλα, εστιάζοντας κυρίως στην προσωπική και οικονομική ανάπτυξη των κοινωνικά αποκλεισμένων γυναικών, ιδιαίτερα στο βαθμό που επηρεάζονται από τις ευρωπαϊκές πολιτικές. Το Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης έχει έναν τομέα νεότητας που στοχεύει στη στήριξη της διαφορετικότητας και την ενδυνάμωση των νέων μέσα από σεμινάρια και άλλες δραστηριότητες. Επίσης, είναι ιδρυτικό μέλος αρκετών άλλων ευρωπαϊκών δικτύων, όπως το E.W.L. και το E.N.A.R. συγκεκριμένα, οι στόχοι είναι, παροχή συμβουλών και ενημέρωσης σχετικά με τις πολιτικές ισότητας, συνεργασία με διάφορες ευρωπαϊκές οργανώσεις για κοινές εκστρατείες, διοργάνωση σεμιναρίων και εργαστηρίων πάνω σε θέματα E.E. και τις πολιτικές ίσων ευκαιριών στα κράτη – μέλη, σε περιφερειακό κόμμα, εθνικό η

ευρωπαϊκό επίπεδο και μελέτες κριτικής αξιολόγησης και προγράμματα δράσης σε σχέση με κοινωνικές πολιτικές. (Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης, 2012)

- W.I.N. HELLAS FOYNDATION

Η W.I.N. HELLAS είναι μη κυβερνητική οργάνωση με σκοπό την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών. Δραστηριοποιείται στον τομέας της πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών και της προώθησης της ισότητας των φύλων. Μέσω του δικτύου των επιστημονικών συνεργατών της προσφέρει ψυχοκοινωνική στήριξη στις γυναίκες που υφίστανται οποιασδήποτε μορφής κακοποίηση, στο οικογενειακό, κοινωνικό και επαγγελματικό τους περιβάλλον. Παρέχει ψυχολογική στήριξη μέσω εξειδικευμένων ψυχο - εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την ενδυνάμωση των γυναικών, νομική συμβουλευτική και διασύνδεση με αρμόδιες υποστηρικτικές δομές και φορείς μέσω της γραμμής υποστήριξης γυναικών-θύματων βίας. (W.I.N. HELLAS, 2006)

- AMERICAN BAR ASSOCIATION ON DOMESTIC VIOLENCE

Η αποστολή της επιτροπής A.B.A είναι να διευκολύνει την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, σεξουαλικής επίθεσης και καταδίωξης. Η Επιτροπή αντιμετωπίζει την ανάγκη αύξησης του αριθμού των καλά εκπαιδευμένων και υποστηριζόμενων δικηγόρων που θα εκπροσωπήσουν τα θύματα, παρέχοντας ευκαιρίες κατάρτισης σε δικηγόρους, σε φοιτητές νομικής και σε άλλους νομικούς υποστηρικτές. (National Center on Domestic Violence, Trauma and Mental Health, 2019)

- FUTURES WITHOUT VIOLENCE

Το Futures Without Violence εργάστηκε για την πρόληψη και την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών σε όλο τον κόσμο για πάνω από 30 χρόνια. Στην προσπάθειά του να προσεγγίσει νέο κοινό και να αλλάξει τους κοινωνικούς κανόνες, το Futures Without Violence εκπαιδεύει επαγγελματίες όπως γιατρούς, νοσηλευτές, αθλητικούς προπονητές και δικαστές για τη βελτίωση των αντιδράσεων στη βία και την κακοποίηση. Συνεργάζεται με υποστηρικτές, πολιτικούς και διάφορες άλλες υπηρεσίες για να εκπαιδεύσουν και να ευαισθητοποιήσουν τους ανθρώπους παντού για τη σημασία του σεβασμού και των υγιών σχέσεων που αξίζουν και χρειάζονται όλες οι γυναίκες, όλα τα παιδιά και όλες οι κοινότητες. (National Center on Domestic Violence, Trauma and Mental Health, 2019)

Επομένως, η συμβολή αυτών των υπηρεσιών είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς οι εξυπηρετούμενοι επωφελούνται από την υποστήριξη που τους παρέχει το έμπειρο προσωπικό. Ως εκ τούτου, οι γυναίκες ενθαρρύνονται να αφήσουν πίσω τους τραυματικές εμπειρίες και να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, ώστε να αποκτήσουν οικονομική ανεξαρτησία και μια καλύτερη ποιότητα ζωής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

6.1 Σκοπός και στόχοι έρευνας

Με αφορμή την πρόσφατη εκδήλωση Διαλόγου του Ινστιτούτου Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών (I.A.K.E.) που πραγματοποιήθηκε στην πόλη του Ηρακλείου την Δευτέρα 25 Νοεμβρίου 2019 με θέμα την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, την αύξηση των σχετικών αναφορών και καταγγελιών που έχουν δει το φως της δημοσιότητας, κατά καιρούς, αλλά και τη σημαντικότητα του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών αποφασίσαμε να διερευνήσουμε την αντίληψη του νεαρού ανδρικού πληθυσμού (18-35 ετών) σχετικά με το φαινόμενο αυτό. Πιο συγκεκριμένα, η παρούσα έρευνα θα αναδείξει τη στάση, τις σκέψεις και τις πεποιθήσεις των νεαρών αντρών της πόλης του Ηρακλείου για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών. Θεωρούμε ότι η διεξαγωγή της συγκεκριμένης έρευνας είναι σημαντική και από το γεγονός ότι δεν έχει πραγματοποιηθεί ξανά παρόμοια μελέτη σε πτυχιακή εργασία του τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Ηρακλείου που να ερευνά όλα τα παραπάνω.

Συγκεκριμένα, οι στόχοι της παρούσας εργασίας είναι:

- Διερεύνηση των απόψεων του νεαρού ανδρικού πληθυσμού σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών.
- Διερεύνηση των χαρακτηριστικών του θύτη από την πλευρά των ερωτώμενων.
- Διερεύνηση των αιτιών που προκαλούν βίαιη συμπεριφορά.
- Διερεύνηση των απόψεων σε σχέση με τις επιπτώσεις της βίας στην ψυχοσωματική υγεία των γυναικών.
- Διερεύνηση τρόπων πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου.

6.2 Ερευνητικά ερωτήματα

Προκειμένου να διερευνηθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις του νεαρού ανδρικού πληθυσμού (18-35 ετών) του νομού Ηρακλείου, τέθηκαν εξ αρχής έξι(6) ερευνητικά ερωτήματα για την καλύτερη, δυνατή, αποτύπωση των αποτελεσμάτων.

1. Πώς αντιλαμβάνονται οι νεαροί άνδρες το φαινόμενο βίας κατά των γυναικών; Στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα θα διερευνηθούν οι απόψεις των νέων ανδρών του νομού Ηρακλείου σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, τι συναισθήματα τους προκαλεί και πως αντιλαμβάνονται μια τέτοια κατάσταση. Τέλος, θα διερευνηθούν οι απόψεις τους σχετικά με το τι εξυπηρετεί, κατά τη γνώμη τους, η χρήση βίας.
2. Πως αντιμετωπίζουν οι νεαροί άνδρες ένα περιστατικό βίας κατά των γυναικών; Στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα οι ερωτώμενοι θα πρέπει να αναφέρουν τις προσωπικές τους στάσεις και εμπειρίες ενός βίαιου περιστατικού. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση που έχουν υπάρξει μάρτυρες σε ένα βίαιο περιστατικό θα διερευνηθούν οι πρώτες σκέψεις τους, τα συναισθήματα τους και το πως έπραξαν προκειμένου να το αντιμετωπίσουν.
3. Προσωπικά βιώματα και κοινωνική θέση των ερωτώμενων. Στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα οι ερωτώμενοι θα αναφέρουν αν έχουν προσωπικά βιώματα βίας και, αν ναι, πως τους επηρέασε αυτό στη μετέπειτα ζωή τους. Πιο συγκεκριμένα, θα αναλυθεί το αν οι ερωτώμενοι έχουν υπάρξει θύτες ή θύματα είτε στην παιδική είτε στην ενήλικη ζωή τους. Το συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα θα μας βοηθήσει να διερευνήσουμε εάν κάποιος από τους ερωτώμενους έχει υπάρξει θύμα και μεγαλώνοντας έχει υπάρξει, έστω και μία φορά θύτης ή ως θύμα έχει βοηθήσει γυναίκες που έχουν υποστεί βία. Τέλος, θα διερευνηθεί αν η κοινωνική τους θέση συμβάλλει θετικά ή αρνητικά στις αντιλήψεις τους σχετικά με το φαινόμενο της βίας.
4. Πώς η κουλτούρα του νεαρού ανδρικού πληθυσμού επηρεάζει την ύπαρξη του φαινομένου; Στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα θα διερευνηθεί πως η κουλτούρα του νεαρού ανδρικού πληθυσμού συμβάλλει στην ύπαρξη του φαινομένου. Πιο αναλυτικά, θα ερωτηθούν κάτοικοι χωριών του Δήμου

Ηρακλείου και της πόλης του Ηρακλείου με σκοπό να εξετασθεί το αν συνάδουν οι αντιλήψεις μεταξύ τους.

5. Ποιες πιστεύουν ότι είναι οι επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες; Στο συγκεκριμένο ερευνητικό ερώτημα, οι ερωτώμενοι θα εκφράσουν τις απόψεις τους σχετικά με το ποιες νομίζουν ότι είναι οι συνέπειες της βίας στην ψυχοσωματική υγεία των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, ποιες νομίζουν ότι είναι οι πρώτες σκέψεις των θυμάτων, τα πρώτα συναισθήματα και οι πρώτες αντιδράσεις τους.
6. Απόψεις και σκέψεις των ερωτώμενων σχετικά με τους τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου. Πιο συγκεκριμένα, σε αυτό το ερευνητικό ερώτημα θα διερευνηθεί το αν οι ερωτώμενοι είναι γνώστες κοινωνικών υπηρεσιών που βοηθούν και ανταποκρίνονται στις ανάγκες των θυμάτων βίας και αν γνωρίζουν τον τρόπο να έρθουν σε επαφή με τις συγκεκριμένες υπηρεσίες, προκειμένου να προστατέψουν τα θύματα. Επίσης, θα διερευνηθεί κατά πόσο έχουν ευαισθητοποιηθεί όσον αφορά το φαινόμενο της βίας.

6.3 Μεθοδολογικά εργαλεία

Σκοπός της έρευνας που θα αναλύσουμε είναι η συγκέντρωση πληροφοριών και προσωπικών εμπειριών του νεαρού ανδρικού πληθυσμού σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών.

Η μέθοδος που θα χρησιμοποιηθεί στη συγκεκριμένη έρευνα είναι η ποιοτική. Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στη διερεύνηση και την κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων. Ο ερευνητής με την ποιοτική έρευνα απαντάει σε ερωτήματα που σχετίζονται με το «γιατί» και το «πώς» των φαινομένων αυτών. Η ποιοτική προσέγγιση αποτελεί μια κατά βάση διερευνητική (exploratory) μέθοδο. Με την ποιοτική έρευνα ερευνούνται σε βάθος αναπαραστάσεις, στάσεις, αντιλήψεις, κίνητρα, καθώς και δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων. Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης είναι η ολιστική κατανόηση μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς αλλά και η ολιστική κατανόηση διερευνώντας την εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν. (Καλλινικάκη, 2010).

Η ποιοτική έρευνα αφορά στο είδος της έρευνας που τα ευρήματα της δεν προέρχονται από στατιστική διαδικασία ή άλλου είδους ποσοτικοποίηση. Παρότι κάποια από αυτά τα δεδομένα είναι δυνατόν να ποσοτικοποιηθούν, οι μεταβλητές δεν αποδίδονται με αριθμητικές τιμές και η ανάλυσή τους είναι αποκλειστικά ποιοτική. (Strauss & Corbin, 1990:17). Στοχεύει στον εντοπισμό, την περιγραφή και την ερμηνεία των φαινομένων. Είναι μια μορφή έρευνας, η οποία δίνει έμφαση στις λεπτομέρειες της περιγραφής των ερωτώμενων σχετικά με το θέμα της έρευνας αλλά και στη σημασία που έχουν/αποκτούν τα κοινωνικά φαινόμενα για τα άτομα που τα βιώνουν. Οι ποιοτικές μεταβλητές περιγράφονται σε σχέση που αφορούν στο είδος και όχι στην ποσότητα ενός φαινομένου. (Καλλινικάκη, 2010: 31).

Στην παρούσα έρευνα θα χρησιμοποιηθεί η ημιδομημένη συνέντευξη. Σύμφωνα με τον McCracken (1991), η συνέντευξη είναι ένα σημαντικό εργαλείο, που αποσκοπεί, κυρίως, στην περιγραφή και την ανάλυση. Ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα να διεισδύσει στη σκέψη των ερωτώμενων, να δει και να βιώσει τα γεγονότα μέσω της συζήτησης. Η συνέντευξη είναι μια συνομιλία μεταξύ συνεντευκτή και ερωτώμενου, όπου μέσω του διαλόγου αλληλεπιδρούν και ο συνεντευκτής προσπαθεί να αποσπάσει πληροφορίες, γνώμες και πεποιθήσεις.

Στην ημιδομημένη συνέντευξη ο ερευνητής προσαρμόζει τη συζήτηση στα δεδομένα της αντιληπτικής ικανότητας των ερωτώμενων, ενώ πρέπει να είναι σε θέση να αντιμετωπίζει περιπτώσεις όπου οι ερωτώμενοι αποκαλύπτουν στοιχεία πριν ερωτηθούν για αυτά, προλαμβάνοντας τον συνεντευκτή. Η ημιδομημένη συνέντευξη χαρακτηρίζεται από μεγάλα περιθώρια ευελιξίας ως προς τη σειρά που θα ακολουθηθεί, ενώ είναι επιτρεπτή η αναφορά και σε θέματα εκτός λίστας, αν προκύψει τέτοια ανάγκη. (Fielding, 1993). Σκοπός της ημιδομημένης συνέντευξης είναι να απαντηθούν τα ερωτήματα που θέτει ο ερευνητής μέσα από τις σκέψεις και τα προσωπικά βιώματα των ερωτώμενων. Στο συγκεκριμένο τύπο συνέντευξης, οι ερωτώμενοι έχουν αρκετή ελευθερία στη διατύπωση των απαντήσεών τους χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ο συνεντευκτής δεν κατευθύνει την συζήτηση στα θέματα που έχει θέσει εξ αρχής. (McCracken, 1988) Τέλος, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι δεν υπάρχει ουσιαστική ποιοτική διαφορά μεταξύ της ημιδομημένης συνέντευξης και των υπόλοιπων τύπων συνέντευξης. Η διαφορά έγκειται στο ότι χρησιμοποιείται ένας λεπτομερής οδηγός θεμάτων ή ένας σκελετός που καλύπτει τις βασικές ερωτήσεις που θα τεθούν στη συνέντευξη. (Καλλινικάκη, 2010)

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω, η ημιδομημένη συνέντευξη δεν έχει αυστηρή δόμηση ούτε επιτακτικό χαρακτήρα. Σκοπός του ερευνητή είναι καλύψει τα κύρια σημεία που έχει θέσει εξαρχής, χωρίς να επιβάλλει ή να υποβάλλει στον ερωτώμενο τις απαντήσεις και χωρίς να ξεφύγει η συζήτηση από το θέμα της έρευνας.

Κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης έρευνας, όσον αφορά το κομμάτι των συνεντεύξεων, δεν θα ακολουθηθεί, κατά γράμμα, η ροή των ερωτήσεων, καθώς θα υπάρξουν αλλαγές στον τύπο και τη σειρά των ερωτήσεων ανάλογα με την πορεία της συζήτησης αλλά και τον ερωτώμενο. Με το συγκεκριμένο τύπο συνέντευξης, θα εισχωρήσουμε στις πεποιθήσεις και τα «πιστεύω» των ερωτώμενων, ενώ παράλληλα θα συλλέξουμε τις απαραίτητες πληροφορίες για την έρευνά μας.

6.4 Επιλογή δείγματος

Στην παρούσα μελέτη θα χρησιμοποιηθεί η σκόπιμη δειγματοληψία, η οποία πρόκειται για μια διαδικασία σκόπιμης επιλογής ατόμων ή ομάδων που συνάδουν με τα ερευνητικά ερωτήματα και τις θεωρητικές προϋποθέσεις που έχουν τεθεί στη συγκεκριμένη μελέτη. Πιο συγκεκριμένα, θα χρησιμοποιηθεί η θεωρητική δειγματοληψία (theoretical sampling), η οποία ανήκει στην ευρύτερη κατηγορία της σκόπιμης δειγματοληψίας.

«Η θεωρητική δειγματοληψία είναι μια δειγματοληπτική διαδικασία, η οποία εξυπηρετεί τη λογική της ανακάλυψης και την παραγωγή νέων ιδεών». (Dey, 1999 όπως αναφέρεται στο βιβλίο Τσιώλης, 2014:129). Διαμορφώθηκε στο πλαίσιο της θεμελιωμένης θεωρίας (Grounded Theory), που είναι μια προσέγγιση διεξαγωγής έρευνας αλλά και ανάλυσης δεδομένων, η οποία αναπτύχθηκε από τους κοινωνιολόγους Barney Glaser και Anselm Strauss και αποσκοπεί στην παραγωγή θεωρίας σχετικά με το εκάστοτε ερευνώμενο αντικείμενο. (Patton, 2002, Robson, 2007). Στα αρχικά στάδια της συγκεκριμένης προσέγγισης, ο ερευνητικός σχεδιασμός είναι πιο ευέλικτος, ανοιχτός και καθοδηγούμενος από τα ερευνητικά ερωτήματα, αποσκοπώντας στον εντοπισμό του φαινομένου και των διαστάσεών του. Στη συνέχεια, τα δεδομένα συλλέγονται παράλληλα με την ανάλυση, καθώς η θεωρητική δειγματοληψία στοχεύει στο να αναζητήσει περιπτώσεις (ανθρώπους, καταστάσεις, πεδία, γεγονότα) που θα επιτρέψουν στον ερευνητή είτε να αποσαφηνίσει και να

ενισχύσει τις διαμορφούμενες θεωρητικές κατηγορίες είτε να τις διαφοροποιήσει αναδεικνύοντας νέες όψεις του υπό διερεύνηση φαινομένου. (Coyne, 1997- Τσιώλης, 2014- Willig, 2008).

Η θεωρητική δειγματοληψία εξελίσσεται, λοιπόν, παράλληλα με την ανάλυση δεδομένων και τα κριτήρια επιλογής του δείγματος, καθώς και ο αριθμός των περιπτώσεων που αξιολογούνται δεν είναι προσδιορισμένα από την αρχή αλλά διαμορφώνονται κατά τη διάρκεια της ερευνητικής διαδικασίας. Η μελέτη θα ολοκληρωθεί όταν δεν θα προκύψουν νέες κατηγορίες ή στοιχεία που θα μπορούν να μετασχηματίσουν τις ήδη υπάρχουσες, προσθέτοντας νέες ιδιότητες ή διαστάσεις στην έρευνα. Με άλλα λόγια, όταν η συλλογή και η ανάλυση των δεδομένων δεν θα προσφέρει πλέον κάτι καινούργιο στη διαμόρφωση της θεωρίας, η έρευνα θα έχει φτάσει σε θεωρητικό κορεσμό (theoretical saturation), οπότε και θα τερματιστεί. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ο θεωρητικός κορεσμός είναι σχετικός, καθώς τροποποιήσεις και νέες προοπτικές είναι πάντα πιθανόν να βρεθούν, ιδιαίτερα όταν αντικείμενο της έρευνας είναι άνθρωποι, κοινωνικά φαινόμενα και διαδικασίες. Ουσιαστικά η διαδικασία τερματίζεται από τον ερευνητή, σύμφωνα με την κρίση του αλλά και λόγω πρακτικών ζητημάτων, όπως το κόστος και ο χρόνος. (Τσιώλης, 2014- Willig, 2008).

Η αρχή για την επιλογή της συγκεκριμένης τεχνικής εξαρτάται από την κρίση του ερευνητή για το τι είναι τυπικό ή έχει ενδιαφέρον. Σχετίζεται άμεσα με τη δόμηση ενός δείγματος, με βάση τα κριτήρια που έχουν τεθεί, σύμφωνα με τους ερευνητικούς στόχους και διευκολύνουν τον ερευνητή στην ανάπτυξη και τον έλεγχο της θεωρίας, στην οποία στοχεύει. Δομείται, έτσι, ένα δείγμα που διευκολύνει τον ερευνητή να καλύψει τις εξειδικευμένες ανάγκες του σε μια έρευνα. (Robson, 2007)

Η συγκεκριμένη στρατηγική κρίθηκε απαραίτητη για το δείγμα πληθυσμού που θα επιλεγεί, το οποίο συγκεντρώνει κάποια συγκεκριμένα κριτήρια, τα οποία είναι η επιλογή νέων ανδρών (18-35 ετών), και κατοίκους του Ν. Ηρακλείου. Επιπλέον, μέσω της συγκεκριμένης τεχνικής διευκολύνεται η ανάπτυξη και η περαιτέρω επεξήγηση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών.

Στο δείγμα της παρούσας έρευνας συμπεριλήφθηκαν 10 άνδρες. Από τους 10 άνδρες οι 3 ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα 30-35 ετών και οι υπόλοιποι 7 ήταν έως 30 ετών, χωρίς να υπάρχει κάποιος άνδρας κάτω των 20 ετών. Ένας από τους

ερωτώμενους είναι απόφοιτος ΑΕΙ, 3 από αυτούς είναι φοιτητές, 2 εξ αυτών είναι απόφοιτοι ΙΕΚ, ένας είναι απόφοιτος σχολής ΟΑΕΔ, οι 2 είναι απόφοιτοι Λυκείου και ένας είναι απόφοιτος Γυμνασίου. Τέσσερις από τους ερωτώμενους είναι άνεργοι, ένας είναι υπάλληλος σε ψητοπωλείο, ένας είναι υπάλληλος σε σούπερ μάρκετ, ένας είναι υπάλληλος σε ξενοδοχείο, ένας είναι υπάλληλος σε καφετέρια, ένας είναι οικοδόμος και ένας είναι κομμωτής.

Όσον αφορά την οικογενειακή τους κατάσταση, δύο από τους ερωτώμενους είναι έγγαμοι, ένας εξ αυτών αρραβωνιασμένος, ένας διαζευγμένος και οι υπόλοιποι 6 είναι άγαμοι.

Ο ένας ερωτώμενος είναι έγγαμος με 1 τέκνο, ο ένας είναι έγγαμος με 2 τέκνα, ο ένας είναι διαζευγμένος με 2 τέκνα.

Μετά το πέρας των συνεντεύξεων, ακολούθησε η επεξεργασία του υλικού, με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Το πρώτο βήμα έγινε με την αποτύπωση γενικών εννοιολογικών κατηγοριών, οι οποίες αντιστοιχούν σε φαινόμενα, γεγονότα ή περιστατικά. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος για πιθανές ομοιότητες μεταξύ των ερωτώμενων, προκειμένου να ομαδοποιηθούν στις ίδιες κατηγορίες ή να αποτελέσουν την αφετηρία μιας νέας κατηγορίας. Υπήρξαν περιπτώσεις, που το υλικό από συγκεκριμένους ερωτώμενους αποτέλεσε μια ξεχωριστή, μοναδική κατηγορία, αφού δεν ήταν δυνατόν να ενταχθεί σε κάποια από τις ήδη υπάρχουσες.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα βασικά χαρακτηριστικά των ερωτώμενων που συμμετέχουν στο δείγμα μας. Για λόγους διακριτικότητας, τα ονόματα που αποδίδονται στους ερωτώμενους είναι τυχαία και δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

- Ο "Μιχάλης" ήταν 30 ετών, είχε ολοκληρώσει το Λύκειο, ήταν υπάλληλος σε ψητοπωλείο και ήταν παντρεμένος με 2 τέκνα.
- Ο "Πέτρος" ήταν 22 ετών, ήταν φοιτητής ΑΕΙ Νομικής σχολής, ήταν άνεργος και άγαμος.
- Ο "Δημήτρης" ήταν 23 ετών, φοιτητής Εμπορικού Ναυτικού, άνεργος και άγαμος.
- Ο "Αντώνης" ήταν 34 ετών, απόφοιτος ΙΕΚ Πληροφορικής, υπάλληλος σε σούπερ μάρκετ και ήταν διαζευγμένος με δύο τέκνα.

- Ο "Αλέξανδρος" ήταν 27 ετών, απόφοιτος Λυκείου, υπάλληλος σε ξενοδοχείο και άγαμος.
- Ο "Βασίλης" ήταν 26 ετών, απόφοιτος ΙΕΚ Ρεφλεξολογίας, υπάλληλος σε καφετέρια και άγαμος.
- Ο "Γιώργος" ήταν 35 ετών, απόφοιτος Γυμνασίου, οικοδόμος και έγγαμος με ένα τέκνο.
- Ο "Άρης" ήταν 26 ετών, απόφοιτος ΑΕΙ Οπτικής και Οπτικομετρίας, άνεργος και άγαμος.
- Ο "Μαρίνος" ήταν 20 ετών, φοιτητής στο Μετσόβιο Πολυτεχνείο, ηλεκτρολόγος-μηχανικός και μηχανικός υπολογιστών, άνεργος και άγαμος.
- Ο "Άγγελος" ήταν 29 ετών, απόφοιτος Σχολής ΟΑΕΔ κομμωτικής, εργαζόταν ως κομμωτής και ήταν αρραβωνιασμένος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

7.1 Απόψεις για το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών

Στην παρούσα ενότητα, παρουσιάζονται οι απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, όπως το αντιλαμβάνονται οι ίδιοι, τι συναισθήματα τους προκαλεί και αν κατά τη γνώμη τους, εξυπηρετεί ή όχι η χρήση βίας.

Σύμφωνα με την Χατζηφωτίου, βία είναι κάθε μορφή επιθετικής συμπεριφοράς που εκφράζεται με ψυχολογικό, σωματικό, οικονομικό, σεξουαλικό και λεκτικό τρόπο και είναι από ανεπιθύμητη μέχρι προσβλητική και ταπεινωτική για κάθε άτομο. Το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών είναι ένα πολύ ευαίσθητο ζήτημα, καθώς η πλειοψηφία των ερωτώμενων το κατακρίνει. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν πως η χρήση βίας προκαλεί αρνητικά συναισθήματα στους ερωτώμενους, με κυριότερο το συναίσθημα του θυμού και της οργής. Επίσης, παρακάτω αναλύεται το τι είναι η βία για τον κάθε ερωτώμενο.

Πιο αναλυτικά, οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι η βία είναι μια επώδυνη εμπειρία στη ζωή των γυναικών και παίζει καθοριστικό ρόλο στην μετέπειτα πορεία της ζωής τους. Για τους περισσότερους ερωτώμενους, η βία υπάρχει σε πολλές μορφές και αποτελεί ένα διαχρονικό φαινόμενο. Ενδεικτικά, ο Άρης μας είπε: *«Η βία είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο όπου συνέβαινε ανέκαθεν και υπάρχουν πολλές μορφές βίας από ψυχολογική, λεκτική έως και σωματική»* και ο Γιώργος από την μεριά του συμπληρώνει: *«Η βία είναι ένα φαινόμενο σίγουρα διαχρονικό. Δεν περιορίζεται σε τόπους και χρόνο που γίνεται. Είναι ένα φαινόμενο που για εμένα δεν μπορεί να γίνει δεκτό, έτσι είμαι κατά της βίας γενικώς»*. Τέλος, ο Αντώνης επισήμανε ότι: *«Το φαινόμενο αυτό υπήρχε από πάντα απλώς τώρα που υπάρχει μια μεγάλη ροή πληροφόρησης, ευτυχώς μαθαίνεται και ακούγεται πιο έντονα. Δεν είναι ότι δεν υπήρχε από παλιά, δεν είναι ότι παλιά οι γυναίκες δεν είχαν υποστεί κάποιου είδους βίας είτε ψυχολογική είτε σωματική απλώς τώρα ευτυχώς όσο περνάει ο καιρός και ακούγονται πιο πολύ και μαθαίνονται πιο πολύ»*.

Επίσης, μερικοί από τους ερωτώμενους ανέφεραν τα πιο διαδεδομένα είδη βίας που γνωρίζουν. Χαρακτηριστικά, ο Μαρίνος μας είπε: *«Γενικά υπάρχουν πολλά είδη βίας. Τα πιο διαδεδομένα είναι η λεκτική και η σωματική. Η βία είναι όταν προσπαθούμε να αναγκάσουμε κάποιον άλλο άνθρωπο είτε να κάνει κάτι είτε να τον φέρουμε εμείς σε μια δύσκολη θέση. Επίσης είναι και η σεξουαλική βία που εντάσσεται στις διαδεδομένες μορφές βίας αλλά είναι ακόμα χειρότερη κατά την γνώμη μου»*. Ο Πέτρος ανέφερε: *«λοιπόν για μένα η βία μπορεί να βρεθεί στην πραγματικότητά μας με πολλές μορφές, κυρίως με τη σωματική αλλά και με ψυχική βία υπάρχει αλλά και η λεκτική βεβαίως. Για μένα το χειρότερο είδος βίας είναι η ψυχολογική γιατί εκείνη επηρεάζει και τις υπόλοιπες εκφάνσεις του ατόμου, αλλά κυρίως ίσως εμφανίζεται με τη λεκτική βία από τα παιδιά ήδη κι έπειτα στο εργασιακό κομμάτι αλλά και στο οικογενειακό, η σωματική ίσως σε λιγότερο αλλά έχει ένα πολύ σημαντικό μερίδιο και η ψυχολογική κυρίως μέσα στην οικογένεια μέσα στις ανθρώπινες σχέσεις εμφανίζεται πολύ συχνά»*.

Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να μας πουν τι τους έρχεται στο μυαλό όταν ακούν τη λέξη βία ή κακοποίηση. Κατά κύριο λόγο, οι περισσότεροι ερωτώμενοι ανέφεραν πως υπάρχει βία σε διάφορους τομείς της καθημερινότητας, δίνοντας έμφαση στο οικογενειακό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, ανέφεραν τη βία που ασκεί ο άνδρας προς τη γυναίκα ή και τα παιδιά. Ο Αλέξανδρος τόνισε: *«Όταν ακούω βία ή κακοποίηση μου έρχεται στο μυαλό ότι οι γυναίκες κακοποιούνται από τους άντρες τους, ότι τρώνε ξύλο. Όπως και να έχει, οποιοσδήποτε λόγος και να υπάρχει, θεωρώ ότι δεν πρέπει με τίποτα να φτάσει εκεί ένας άντρας. Πιστεύω ότι έχει ψυχολογικά θέματα, δηλαδή δεν είναι καλά ψυχολογικά ο άντρας και φτάνει σε αυτό το σημείο να δέρι μια γυναίκα ή να της φερθεί άσχημα»*. Αντίστοιχα ο Άγγελος είπε: *«Θεωρώ ότι είναι πως άμα δέιρουν κάποιο άτομο, τον σαπίσουν στο ξύλο είναι κακοποίηση. Το συναντάμε, κυρίως, σε οικογένειες που οι άντρες κακοποιούν την οικογένειά τους, δέρνουν τις γυναίκες και τα παιδιά. Το συναντάμε σε ζευγάρια, πολύ συχνά. Το συναντάμε στο δρόμο που κάποιος, απλώς επειδή, κόρναρε, νευρίασε και άσκησε βία»*. Από την μεριά του ο Μιχάλης ανέφερε: *«Βία είναι ότι όταν ένας άνδρας βαραί τη γυναίκα του ή η γυναίκα όταν κακοποιεί τον άντρα ή όταν κακοποιούνται τα παιδιά, κάτι τέτοιο ας πούμε»*.

Ανεξαιρέτως, για όλους τους ερωτώμενους, τα συναισθήματα που τους προκαλούνται είναι αρνητικά. Τα συναισθήματα που κυριάρχησαν από τις απαντήσεις είναι ο θυμός, η λύπη, η απέχθεια, το μίσος και η οργή. Ο Αλέξανδρος επισήμανε: *«Φυσικά αισθάνομαι θυμό για αυτούς τους άντρες που κακοποιούν τις γυναίκες. Αισθάνομαι πολύ άβολα όταν το κάνουν αυτό το πράγμα στις γυναίκες τους»*. Αντίστοιχα ο Βασίλης ανέφερε: *«Οργή, θυμό και μακάρι να μπορούσα εγώ ο ίδιος να πήγαινα σε κάθε σπίτι που υπάρχει αυτή η βία, η λεκτική ακόμα και να την δέρνει και θα προσπαθούσα να τους βοηθήσω ή ακόμα και να τους χωρίσω αφού δεν μπορεί η ίδια να χωρίσει τον άντρα της»*. Το ίδιο και ο Γιώργος: *«Βεβαίως και αρνητικά συναισθήματα και απέχθεια και οτιδήποτε»*.

Όσον αφορά το αν εξυπηρετεί ή όχι η χρήση βίας, όλοι οι ερωτώμενοι, εκτός από έναν, απάντησαν πως σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να υπάρχει και πως όλα λύνονται με το διάλογο. Πιο συγκεκριμένα, ανέφεραν πως στην εποχή του 21^{ου} αιώνα είναι απαράδεκτο να ασκείται βία στις γυναίκες και πως η θέση της γυναίκας έχει αναγνωρισθεί συνταγματικά. Αντίθετα, ο Άγγελος υποστήριξε την άποψη ότι σε κάποιες περιπτώσεις η βία χρειάζεται: *«Αυτό είναι τώρα κάτι δύσκολο, με την έννοια ότι, εντάξει, σε μερικά πράγματα χρειάζεται πιστεύω αλλά με το μέτρο, όχι με την έννοια να γίνεται κακοποίηση. Που χρειάζεται... Εντάξει δηλαδή ένας γονιός αν μεγαλώσει ένα παιδί, άμα είναι το παιδί άτακτο, δε λέω να το κακοποιήσει, με την έννοια... θα το μαλώσει. Αυτό, δηλαδή, το μάλωμα πολλοί το θεωρούν βία, οπότε εκεί μπορεί να χρειαστεί λίγο. Άντε το πολύ - πολύ να του δώσει μια σφαλιάρα χαλαρή, όμως. Αυτό. Δεν εννοώ να κάτσει να το σαπίσει στο ζύλο»*.

Συμπερασματικά, από τις απαντήσεις των ερωτώμενων προκύπτει ότι το φαινόμενο της βίας είναι ένα ευαίσθητο ζήτημα, που προκαλεί αρνητικά συναισθήματα. Στη σύγχρονη κοινωνία η πλειοψηφία των ερωτώμενων το θεωρεί κατακριτέο και υποστηρίζει την εξάλειψή του, καθώς η θέση της γυναίκας έχει αλλάξει και τα δικαιώματά της έχουν αναγνωρισθεί.

7.2 Προσωπικές στάσεις και εμπειρίες των ερωτώμενων ως μάρτυρες σε ένα περιστατικό βίας κατά των γυναικών

Στην παρούσα ενότητα, παρουσιάζονται οι προσωπικές στάσεις και εμπειρίες των ερωτώμενων, όσον αφορά ένα περιστατικό βίας κατά των γυναικών, στο οποίο έχουν βρεθεί ως μάρτυρες. Πιο συγκεκριμένα, πραγματοποιήθηκε περιγραφή του περιστατικού, καθώς και ανάλυση των σκέψεων και των συναισθημάτων τους. Στη συνέχεια, αναφέρθηκε το πώς έπραξαν στο εν λόγω περιστατικό και πώς θα έπρατταν σε ένα παρόμοιο περιστατικό μελλοντικά.

Στις μέρες μας, η βία αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο που βρίσκεται γύρω μας, μεταδιδόμενη με τρόπους που δεν μπορούν να ελεγχθούν. Παρόλο που όλο και περισσότερος κόσμος εναντιώνεται στη βία και έχουν δημιουργηθεί κινήματα και υπηρεσίες, δεν παύει να υπάρχει. Η βία δεν μένει πλέον μόνο πίσω από «κλειστές πόρτες», αλλά είναι εμφανής και σε δημόσιους χώρους, με το θύτη να αδιαφορεί για τυχόν συνέπειες. Αυτό διαπιστώθηκε από τις απαντήσεις των ερωτώμενων στο συγκεκριμένο ερώτημα.

Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των ερωτώμενων έχει βρεθεί μπροστά σε περιστατικά βίας, ως μάρτυρες. Κάποιοι από τους ερωτώμενους έδρασαν άμεσα με σκοπό να βοηθήσουν το θύμα, ενώ κάποιοι έμειναν απλοί θεατές, διότι αποτέλεσε σοκ για αυτούς, το εν λόγω περιστατικό, με αποτέλεσμα να μην ξέρουν πώς να αντιδράσουν. Πιο αναλυτικά, ο Αλέξανδρος ανέφερε: *«Μετά το club ξεκινήσαμε να πάμε κάπου να φάμε και εκεί κοντά στο μαγαζί βλέπουμε έναν άντρα να σέρνει τη γυναίκα του στο δρόμο και να της φωνάζει»*, καθώς το συγκεκριμένο περιστατικό επηρέασε την ψυχολογία του, όπως χαρακτηριστικά είπε: *«Με έριξε ψυχολογικά όλο αυτό. Ένιωσα πάρα πολύ αμήχανα όταν το έβλεπα αυτό και δεν πίστευα στα μάτια μου. Ήταν απαίσιο αυτό που είδα. Νευρίασα πάρα πολύ και δεν μπορούσα να μην κάνω κάτι για να το σταματήσω»*. Αντίστοιχα, ο Βασίλης σε ένα παρόμοιο περιστατικό δεν μπόρεσε να αντιδράσει, επειδή όπως ανέφερε: *«Παγώνεις δεν μπορείς να κάνεις κάτι εσύ ο ίδιος αυτή τη στιγμή. Παγώνεις κόβονται τα γόνατα σου, δεν ξέρεις, να πας να τον χτυπήσεις να του μιλήσεις, κι αν αυτό φέρει ανάλογα αποτελέσματα;»*. Ακόμη, ο Μιχάλης είναι ένας από τους ερωτώμενους, ο οποίος είχε εμπλακεί με σκοπό να βοηθήσει, καθώς σκέφτηκε: *«Ένιωσα πολύ άσχημα, γιατί μπήκα στη θέση της γυναίκας*

αλλά σκέφτηκα ότι θα μπορούσε να ήταν και η κόρη μου στη θέση της. Δεν μπορούσε να αντιδράσει, γιατί όπως και να έχει ο άντρας έχει περισσότερη σωματική δύναμη. Ένωσα ότι έπρεπε να την προστατεύσουμε».

Επίσης, υπάρχει και η περίπτωση του Γιώργου, στην οποία έχοντας διάθεση να βοηθήσει, το ίδιο το θύμα αρνήθηκε την οποιαδήποτε ανάμειξη, όπως μας περιέγραψε: *«Πήγαμε να βοηθήσουμε με οποιονδήποτε τρόπο, να το σταματήσουμε αυτό, εκεί πλέον με προβλημάτισε γιατί η ίδια η γυναίκα μας είπε ότι δεν χρειάζεται καμία βοήθεια και είναι δικό τους θέμα και να μην ανακατευτούμε προφανώς από φόβο για τα περαιτέρω».*

Υπήρξαν, βέβαια, και οι ερωτώμενοι που δεν βρέθηκαν ως μάρτυρες σε κάποιο βίαιο περιστατικό, αλλά απάντησαν σχετικά με το πώς θα αντιδρούσαν αν τους συνέβαινε κάτι τέτοιο. Ενδεικτικά, ο Δημήτρης είπε: *«Μέχρι τώρα ευτυχώς δεν μου έχει τύχει ποτέ αυτό το πράγμα, αλλά θα προσπαθούσα να κάνω τα πάντα να το αποτρέψω αυτό το πράγμα»*, αλλά και ο Αντώνης ανέφερε: *«Όχι προσωπικά δεν έχω βρεθεί, προσωπικά εγώ πιστεύω ότι δεν θα το άφηνα έτσι να περάσει. Σίγουρα θα έμπαινα στη μέση να το αποτρέψω για αρχή, τώρα εάν δεν μπορούσα να το αποτρέψω εκείνη τη στιγμή πιστεύω ότι θα προσπαθούσα να βοηθήσω το θύμα να ξεπεράσει το ότι έγινε, με όποιο τρόπο μπορώ, είτε να το καθοδηγήσω, είτε να το προστατέψω δεν ξέρω».*

Πολλοί από τους ερωτώμενους, παρόλο που βρέθηκαν μπροστά σε ένα βίαιο περιστατικό και δεν αντέδρασαν, τόνισαν ότι σε περίπτωση που συνέβαινε ξανά κάτι παρόμοιο δεν θα έμεναν άπραγοι. Χαρακτηριστική είναι η απάντηση του Βασίλη, ο οποίος ανέφερε: *«Θα έπιανα τη γυναίκα μετά από αυτό, να την ακολουθούσα να της μιλούσα. Όχι τι έχει συμβεί δεν με νοιάζει τι έχει συμβεί στην οικογένεια της απλά πρέπει να πάρει κάποια μέτρα, αυτές τις γραμμές που υπάρχουν για τις κακοποιημένες γυναίκες, να ψαχτεί εκεί ή και στο χειρότερο σημείο να πάρει και την αστυνομία»* και του Μαρίνου, ο οποίος σε μικρότερη ηλικία υπήρξε μάρτυρας ενός βίαιου περιστατικού και αν συνέβαινε τώρα θα ακολουθούσε το παράδειγμα του πατέρα του και θα καλούσε, αμέσως, την αστυνομία.

Εν κατακλείδι, η πλειοψηφία των ερωτώμενων βρέθηκε μπροστά σε ένα βίαιο περιστατικό, κάποιοι βοήθησαν και κάποιοι έμειναν ουδέτεροι. Οι ερωτώμενοι που βοήθησαν, θα έπρατταν με τον ίδιο τρόπο, αλλά και οι ερωτώμενοι που έμειναν άπραγοι θα προσέφεραν τη βοήθεια τους. Παρόλα αυτά, σε όλους δημιουργεί αρνητικά συναισθήματα να βιώνουν μια τέτοια κατάσταση, έστω και ως μάρτυρες.

7.3 Κοινωνική θέση των ερωτώμενων και απόψεις για το μορφωτικό επίπεδο του θύτη και του θύματος

Στην παρούσα ενότητα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων για την κοινωνική θέση των ερωτώμενων. Πιο συγκεκριμένα, θα αναλυθεί αν συμβάλλει το περιβάλλον που έχουν μεγαλώσει και κατά πόσο πιστεύουν ότι το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει κάποιον ώστε να γίνει θύτης ή θύμα.

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων απάντησαν πως μεγάλωσαν σε ένα ήρεμο και ήσυχο οικογενειακό περιβάλλον, χωρίς την παρουσία βίαιων περιστατικών και έντονων αντιδράσεων. Συγκεκριμένα, ο Αλέξανδρος, ο οποίος είναι Απόφοιτος Λυκείου και ξενοδοχοϋπάλληλος, ανέφερε πως: *«Ποτέ δεν έχει τύχει να μάθω ότι ένας κοντινός μου φίλος ή συγγενής μου ασκεί βία στη γυναίκα του ή στα παιδιά του. Είναι ωραίο πράγμα να μην έχει στο περιβάλλον σου τέτοιες καταστάσεις. Όλα τα ζευγάρια μαλώνουν αλλά δεν έχουν φτάσει σε αυτό το σημείο»*. Παρόμοιες απαντήσεις έδωσαν και οι υπόλοιποι ερωτώμενοι, τονίζοντας πως τους έχει επηρεάσει θετικά στη μετέπειτα πορεία της ζωής τους, αλλά και στη σχέση τους με το αντίθετο φύλο.

Στη συνέχεια, οι ερωτώμενοι απάντησαν εάν το μορφωτικό επίπεδο επηρεάζει κάποιον/α στο να γίνει θύτης ή θύμα αντίστοιχα. Η πλειοψηφία των ερωτώμενων πιστεύει ότι το μορφωτικό επίπεδο και των δύο φύλων παίζει ρόλο στο να ασκήσει κάποιος βία ή να τη δεχτεί. Πιο αναλυτικά, ανέφεραν πως εάν μία γυναίκα γνωρίζει τα δικαιώματά της δε θα δεχθεί κάποια βίαιη συμπεριφορά και εάν ένας άνδρας διαθέτει παιδεία δεν θα προχωρήσει σε βίαια επεισόδια. Η συγκεκριμένη άποψη συνάδει με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας(2017), σύμφωνα με τον οποίο, οι γυναίκες που γίνονται θύματα βίας έχουν συνήθως χαμηλά επίπεδα μόρφωσης, αλλά αυτό δεν είναι απαραίτητο, αλλά και με την κ. Αρτινοπούλου (2000), η οποία

χαρακτηριστικά αναφέρει πως είναι κοινώς αποδεκτό ότι γενικότερα οι γυναίκες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο γίνονται θύματα καταχρηστικών συμπεριφορών και συνήθως έχουν πλήρη άγνοια των δικαιωμάτων τους. Η άγνοια αυτή τις οδηγεί στην αποτροπή έκφρασης των συναισθημάτων τους αλλά και τις κάνει να νομίζουν ότι βρίσκονται σε αδιέξοδο όπου κανείς δεν μπορεί να τις βοηθήσει. Ενδεικτικά, ο Πέτρος ανέφερε: *«Το μορφωτικό επίπεδο ναι. Αλλά θεωρώ τόσο ως προς τη θέση της γυναίκας όσο και ως προς τη θέση του άντρα. Δηλαδή αν και ο άντρας αρχίζει να αποκτά κάποιες άλλες πεποιθήσεις, το ότι ας πούμε είμαστε όλοι ίσοι, το ότι έχουμε ναι μεν διαφορετικά χαρακτηριστικά αλλά θα έπρεπε να επενδύουμε και να αξιοποιούμε αυτά και να μην διατυπώνουμε διάφορες συμπεριφορές βίας ή οτιδήποτε άλλο μεταξύ εμάς και των γυναικών, αλλά ναι θεωρώ και ως προς τη θέση του θύτη αλλά και ως προς τη θέση του θύματος που είναι η γυναίκα ότι η μόρφωση παίζει ένα πολύ σημαντικό ρόλο».* Αντίστοιχα, ο Μαρίνος είπε: *«Το μορφωτικό επίπεδο του άντρα σίγουρα παίζει μεγάλη σημασία γιατί αν κάποιος ξέρει τι προκαλεί η βία και τι είναι η βία σαν ορισμός μπορεί να το αποφύγει. Το μορφωτικό επίπεδο της γυναίκας πάλι παίζει ρόλο αλλά δεν ξέρω αν είναι τόσο μεγάλος διότι για παράδειγμα σε ένα περιστατικό σεξουαλικής βίας άμα ο άντρας είναι ψηλότερος, είναι πιο βαρύν και την αναγκάσει πιστεύω ότι είναι πολύ δυσκολότερο να αμυνθεί αλλά σίγουρα και το μορφωτικό επίπεδο της γυναίκας μπορεί να την βοηθήσει να αποφύγει ορισμένα περιστατικά».* Τέλος, ο Δημήτρης εκφράζοντας τη δική του άποψη, είπε: *«Θεωρώ ότι παίζει πολύ μεγάλο ρόλο, διότι όσο πιο πολύ καλλιεργούμε τον εαυτό μας, διαβάζουμε βιβλία, ταξιδεύουμε, αποκτώντας νέες εμπειρίες ανοίγει πιο πολύ το μυαλό μας και οι ορίζοντες μας και σκεφτόμαστε λίγο διαφορετικά, βλέπουμε κουλτούρες διαφορετικές, διαφορετικό τρόπο ζωής από άλλους ανθρώπους και όλα αυτά λίγο πολύ βοηθούν το κάθε άτομο, όπως είπα και πριν, να ανοίξουν τους ορίζοντες τους, να καλλιεργήσει τη ψυχή του και το μυαλό του και σαφώς να απέχει περισσότερο ως και πολύ από τέτοιου είδους καταστάσεις. Αυτή είναι η γνώμη μου».*

Από την άλλη πλευρά, υπήρξαν άτομα που δεν θεωρούν πως το μορφωτικό επίπεδο παίζει σημαντικό ρόλο. Συγκεκριμένα, θεωρούν πως όσο μορφωμένος κι αν είναι κάποιος, εάν έχει τάσεις βίας θα τις εκδηλώσει ούτως ή άλλως. Ενδεικτικά, ο Αλέξανδρος είπε: *«Θεωρώ πως δεν έχει σχέση αυτό. Και ο πιο μορφωμένος της Ελλάδας μπορεί να κακοποιήσει τη γυναίκα του. Είναι καθαρά, για μένα, με το πώς έχει μεγαλώσει κάποιος και τι βάσεις έχει πάρει από το σπίτι του. Πολλοί έχουν μορφωθεί και γίνονται ναρκομανείς ή αλκοολικοί και όλο αυτό τους οδηγεί να ασκούν βία στις*

γυναίκες τους». Αντίστοιχα, η απάντηση του Βασίλη συνάδει με την προηγούμενη, καθώς αναφέρει: «Το θύμα ή ο θύτης, και σπουδαγμένος να είναι όπως έχουμε δει και σε ζευγάρια που βγαίνουν τώρα και λένε με βίασαν, με κάνανε ακόμα και στη showbiz που το βλέπουμε αυτό ήταν μορφωμένοι δεν υπάρχει αυτό το πράγμα, είναι όπως το μάθεις από μικρό παιδί και πως θα σου βγει αυτό το πράγμα. Γιατί ακόμα και ο πιο ήρεμος άνθρωπος αν χάσει την ψυχραιμία του θα αντιδράσει αλλιώς. Όπως θα βάλω για παράδειγμα εμένα, όπως εγώ όταν νευριάζω δεν θα πιάσω να χτυπήσω τη γυναίκα μου, το φίλο μου, θα χτυπήσω μία πόρτα κάτι που και αυτό είναι βία γιατί το βλέπει η γυναίκα και τρομάζει αλλά δεν θα πάω να της πιάσω το κεφάλι δεν μπορεί να μου κάνει κάτι η γυναίκα δηλαδή και να τη χτυπήσω τι θα μου πούνε τον άντρα τον βαρύ που χτυπάει τη γυναίκα του; Δεν είναι άντρας όποιος κάνει αυτό το πράγμα».

Εν κατακλείδι, συμπεραίνουμε από τις απαντήσεις των ερωτώμενων ότι εάν κάποιος δεν έχει βιώσει στο περιβάλλον του περιστατικά βίας, δύσκολα θα ασκήσει βία σε κάποιον άλλον στο μέλλον. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο του θύτη και του θύματος και το αν παίζει ρόλο στο να ασκήσει ή να δεχθεί κάποιος βία, οι απαντήσεις είναι ισοβαρείς, εφόσον μια ομάδα των ερωτώμενων υποστήριξε ότι το μορφωτικό επίπεδο παίζει σημαντικό ρόλο, ενώ στον αντίποδα κάποιοι άλλοι υποστήριξαν το αντίθετο.

7.4 Κουλτούρα των ερωτώμενων και πως σχετίζεται με την ύπαρξη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών

Στην, εν λόγω, ενότητα παρουσιάζονται οι απαντήσεις των ερωτώμενων σχετικά με την κουλτούρα του τόπου, στον οποίο γεννήθηκαν και μεγάλωσαν και πως εκείνη συμβάλλει στην ύπαρξη του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών. Οι συνεντεύξεις πάρθηκαν και από νεαρούς άντρες, που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε κάποιο χωριό του Νομού Ηρακλείου, αλλά και από άντρες που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην πόλη. Στη συνέχεια, εξετάζεται κατά πόσο οι αντιλήψεις των νέων, που μεγάλωσαν σε χωριό συμπίπτουν με αυτές των νέων ανδρών, που μεγάλωσαν στην πόλη.

Στο συγκεκριμένο ερώτημα, δύο από τους ερωτώμενους, αν και γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην πόλη του Ηρακλείου, ανέφεραν ότι γνωρίζουν για τη ζωή στα χωριά της Κρήτης και ποια είναι η κουλτούρα που επικρατεί εκεί. Πιο αναλυτικά, ο Αλέξανδρος, ο οποίος ζει στην πόλη, είπε: *«Στα χωριά υπάρχουν ακόμα τα προξενιά, παντρεύουν τις κόρες με το ζόρι. Ακόμα το κάνουν κάποιοι, αλλά όχι πολλοί. Επίσης, στα χωριά έχουν ακόμα σχέσεις με τα όπλα και με τις βεντέτες»*. Ο Δημήτρης δίνει και αυτός μια παρόμοια απάντηση: *«Στην Κρήτη ζούμε λίγο πολύ υπάρχουν αρκετά χωριά τη σήμερον ημέρα που η βία συνεχίζει να υφίσταται και μεγαλώνουν με το πρότυπο ότι οι άντρες είναι πάνω από τις γυναίκες, έχουν το δικαίωμα να ασκούν βία επάνω τους προκειμένου να τις ηρεμούνε, να τις ακινητοποιούνε, ουσιαστικά να δείχνουν ότι έχουν το πρώτο λόγο σε όλη την οικογένεια»*. Σύμφωνα, με τους εν λόγω συνεντευξιζόμενους, η ζωή στα χωριά της Κρήτης είναι πιο σκληρή για τις γυναίκες, καθώς οι άνδρες θεωρούνται κυρίαρχοι της οικογένειας και οι γυναίκες υποχείριά τους. Επίσης, το γεγονός ότι χρησιμοποιούν όπλα, σε κάποια χωριά της Κρήτης, για να λύσουν τις διαφορές τους, κάνει τη ζωή στο χωριό ακόμα πιο επικίνδυνη. Παρόλο που οι ερωτώμενοι μοιράστηκαν τις γνώσεις τους σχετικά με το τι επικρατεί σε κάποια χωριά της Κρήτης, εκείνοι μεγάλωσαν στην πόλη, χωρίς να βιώσουν περιστατικά βίας, καθώς όπως ανέφεραν *«Τα πράγματα στην πόλη είναι πιο ήρεμα»*.

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων μεγάλωσε στην πόλη του Νομού Ηρακλείου, χωρίς εντάσεις και έντονα περιστατικά βίας. Υπήρχαν κάποιες αντιδράσεις και διαφωνίες ανάμεσα στα μέλη των οικογενειών τους, αλλά σε μικρό βαθμό. Πιο αναλυτικά, η ζωή στην πόλη τους βοήθησε να αναπτύξουν αρνητική στάση απέναντι στο φαινόμενο της βίας, η οποία παραμένει ίδια έως σήμερα. Ακόμη, αποδεικνύεται από τις απαντήσεις τους, πως εναντιώνονται στη νοοτροπία που επικρατεί σε συγκεκριμένα χωριά της Κρήτης και την κατακρίνουν, καθώς έχουν μεγαλώσει σε ένα περιβάλλον, στο οποίο επικρατεί η ισότητα και ο σεβασμός προς το γυναικείο φύλο. Επίσης, τα πρότυπα, με τα οποία μεγάλωσαν, τους επηρέασαν θετικά στο να δημιουργήσουν σχέσεις ή οικογένεια, που να επικρατεί η αγάπη και ο σεβασμός. Χαρακτηριστικά ο Άγγελος ανέφερε: *«Στην οικογένειά μου δεν είδα ποτέ βία. Σίγουρα αν μεγαλώνεις σε ένα τέτοιο κλίμα βοηθάει πολύ στην όλη κατάσταση»*, και αντίστοιχα ο Βασίλης είπε: *«Θυμάμαι τον πατέρα μου σε κάθε χρόνο που κλείνανε να της έπαιρνε και ακόμα παίρνει μετά από τόσα χρόνια γάμου, μια ανθοδέσμη, μια αγκαλιά, μια*

τούρτα κάτι ένα χρόνια μας πολλά. Πιστεύω ήταν το καλύτερο πράγμα να μου δείξει ότι μια σχέση δεν είναι όλα καλά, αλλά και στα δύσκολα είμαστε μαζί».

Αντίθετα, οι ερωτώμενοι που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε κάποιο χωριό της Κρήτης μας περιέγραψαν κάποιες βίαιες καταστάσεις, οι οποίες δεν είχαν σχέση με τη δική τους οικογένεια, καθώς όπως ανέφεραν, μεγάλωσαν σε ένα ήρεμο οικογενειακό κλίμα. Ο Πέτρος για την κουλτούρα που επικρατεί στο χωριό είπε: *«Επειδή προέρχομαι από ένα χωριό της Κρήτης, και όπως όλοι γνωρίζουμε η Κρήτη είναι μια παραδοσιακή κοινωνία ας πούμε, οι αντιλήψεις ειδικά για τον άντρα και τη γυναίκα η οποία είναι κατώτερη από εκείνον».* Παρόλα αυτά, ο ίδιος στη δική του οικογένεια μεγάλωσε με διαφορετικά πρότυπα, όπως ανέφερε: *«Στην οικογένεια μου κάτι τέτοιο δεν υπήρχε σαν αντίληψη. Ο πατέρας μου και η μητέρα μου ήτανε ισότιμοι, ισάξιοι, παίρνανε μαζί της αποφάσεις και δεν ήρθα ποτέ σε επαφή με κάποιο περιστατικό το οποίο θα μου έλεγε ή τουλάχιστον θα μου χτυπούσε το ‘καμπανάκι’ λέγοντας βία σε οποιαδήποτε μορφή».* Αντίστοιχα, και ο Μιχάλης που μεγάλωσε σε χωριό επισήμανε: *«Η νοοτροπία είναι αλλιώς εκεί. Οι άνθρωποι είναι πιο παλαιών αρχών, επικρατεί η γνώμη του άντρα μέσα στο σπίτι, η γυναίκα δεν έχει ίσα δικαιώματα με τον άντρα. Δεν είναι κατώτερη, αλλά οι οικογένειες στο χωριό θεωρούνται πατριαρχικές»*, αλλά και ο Γιάννης, ως μόνιμος κάτοικος χωριού ανέφερε: *«Σε ένα μικρό χωριό ήταν πολύ στριμωχτά τα πράγματα και για τα παιδιά. Υπήρχε και βία αλλά ίσως αυτό ήταν η αιτία που εγώ αυτή τη στιγμή είμαι κατά της βίας. Πιθανόν λειτούργησε ανάποδα».*

Συνοψίζοντας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως, σε μεγάλο βαθμό, παρόλο που οι ερωτώμενοι μεγάλωσαν σε χωριό, όπου επικρατούσε η πατριαρχική οικογένεια και η άποψη πως η γυναίκα είναι κατώτερη από τον άνδρα και η θέση της είναι στο σπίτι με τα παιδιά, εκείνοι δεν είχαν προσωπικές εμπειρίες βίαιων περιστατικών στη δική τους οικογένεια, ούτε και η οικογένεια τους υποστήριζε αυτή την αντίληψη. Όπως φαίνεται από τις απαντήσεις που έδωσαν οι ερωτώμενοι σχετικά με την πατριαρχική οικογένεια και τη θέση της γυναίκας εν έτη 2021, συνάδουν με την άποψη του Messner (2015), ο οποίος ανέφερε πως μέχρι και σήμερα, η βία κατά των γυναικών υπάρχει, σε μικρότερο βαθμό, βέβαια, από ότι παλαιότερα, καθώς αποτελεί απομεινάρια των παλαιότερων εποχών και στερεοτύπων. Για τα δικαιώματά τους όταν έχει να κάνει με αυτό το θέμα. Μέχρι και σήμερα υπάρχει ενδοοικογενειακή βία κατά

των γυναικών η οποία αποτελεί πράξη συνήθειας όντας απομεινάρη μίας άλλης εποχής.

7.5 Απόψεις των ερωτώμενων για τις επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες

Στην, εν λόγω, ενότητα παρουσιάζονται οι απόψεις των νεαρών ερωτώμενων σχετικά με τις επιπτώσεις που υφίστανται οι κακοποιημένες γυναίκες. Πιο αναλυτικά, οι ερωτώμενοι αναφέρονται στις συνέπειες που προκύπτουν από μια βίαιη συμπεριφορά, όσο αναφορά τις γυναίκες, τόσο στην σωματική όσο και στην ψυχολογική τους υγεία. Στη συνέχεια, κλήθηκαν να απαντήσουν σχετικά με το ποιες πιστεύουν ότι είναι οι πρώτες σκέψεις, τα πρώτα συναισθήματα και οι πρώτες αντιδράσεις των θυμάτων μετά από ένα βίαιο περιστατικό.

Η βία κατά των γυναικών αποτελεί πρόβλημα με προεκτάσεις σε ατομικό, διαπροσωπικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Πέρα από τις επιπτώσεις στο θύμα και τα μέλη της οικογένειας, η βία προκαλεί τον κοινωνικό αποκλεισμό και ευνοεί την αναπαραγωγή λανθασμένων κοινωνικών ρόλων. Κάθε γυναίκα μετά από ένα βίαιο περιστατικό είναι πιθανόν να έρθει αντιμέτωπη με καταστροφικές επιπτώσεις τόσο στη σωματική της όσο και στη ψυχική της υγεία. Αυτό, άλλωστε, αναλύεται παρακάτω από τους ερωτώμενους.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πρώτα, πως οι ερωτώμενοι είναι γνώστες όλων των μορφών βίας, καθώς και των επιπτώσεων, που αποφέρει στις γυναίκες η κάθε μια ξεχωριστά. Συγκεκριμένα, ο Μιχάλης ανέφερε και τις τρεις μορφές βίας, τη λεκτική, τη σωματική και την ψυχολογική και στη συνέχεια ανέλυσε πως επηρεάζει τη γυναίκα η καθεμία από αυτές. Ο Μιχάλης, εστίασε πρώτα στην ψυχολογική, καθώς όπως είπε: *«Νομίζω πως όταν δέχονται βία γίνονται πιο αδύναμες, με αποτέλεσμα να φοβούνται να έρθουν σε επαφή με άλλους ανθρώπους, δεν νιώθουν σιγουριά για τον εαυτό τους. Φυσικά και δεν τους κάνει καλό»*, και έπειτα στη σωματική: *«Όταν τις χτυπάει ο άντρας τους γεμίζουν μελανιές ή σπασίματα. Σίγουρα έχουν πολλά θέματα μετά από αυτό»*.

Είναι εύλογο να αναφερθεί ότι η συγκεκριμένη απάντηση, συμπίπτει σε μεγάλο βαθμό με την κ. Σουλή(2010), σύμφωνα με την οποία οι γυναίκες αντιμετωπίζουν

τραυματισμούς όπως, αμυχές, μώλωπες, εκδορές, θλάσεις, διαστρέμματα ή και τενοντίτιδες. Με τέτοια είδους τραύματα οι γυναίκες δεν αναζητούν άμεσα ιατρική βοήθεια, διότι λόγω της επαναλαμβανόμενης βίας νομίζουν ότι γνωρίζουν πώς να τα αντιμετωπίσουν. Υπάρχουν όμως περιστατικά γυναικών που τα τραύματα τους δεν περιορίζονται σε μικροτραυματισμούς αλλά σε βαριά και μη αναστρέψιμη σωματική βλάβη. Ενδεικτικά μερικά από αυτά είναι σπασμένα οστά, τραυματισμοί σπονδυλικής στήλης, κάταγμα λεκάνης, σπασμένα δόντια, καθώς και μόνιμη απώλεια ακοής, μόνιμη απώλεια όρασης, αδυναμία χειρισμού της γνάθου, αδυναμία τεκνοποίησης, αδυναμία σωστής βάδισης και μόνιμες μητρορραγίες.

Αντίστοιχα, ο Πέτρος διαχώρισε τις επιπτώσεις της ψυχολογικής και της σωματικής βίας, καθώς για την ψυχολογική είπε: *«Από προσωπική μου εμπειρία από κάποιες φίλες που έχουν αναφερθεί θεωρώ ότι κάποιες συνέπειες είναι κυρίως ο ψυχολογικός αντίκτυπος που έχει αυτό, δηλαδή μια γυναίκα μπορεί να κλειστεί στον εαυτό της, να στεναχωρηθεί, ίσως να πέσει σε κατάθλιψη, είναι σίγουρο ότι θα κλάψει και ίσως πολλές φορές να προσπαθήσει να απομονωθεί, να μην μιλήσει στα κοντινά της άτομα για αυτό, ίσως και να ωραιοποιήσει τον κόσμο γύρω της ώστε να μην φανεί έστω και λίγο το ότι έχει βρεθεί θύμα αυτής της συμπεριφοράς και να περιοριστεί και η κοινωνική της επαφή»*, και για τις επιπτώσεις της σωματικής βίας ανέφερε: *«Όσον αφορά την σωματική της υγεία ανάλογα με το είδος της βίας. Δηλαδή αν βρεθούμε σε σωματική βία είτε σε μικρό είτε σε μεγάλο βαθμό, σίγουρα να υπάρχουν κάποιοι μώλωπες, εκδορές, ίσως κάποια σπασίματα τα οποία να μην θα αντιμετωπιστούν αλλά αυτά ίσως προκαλέσουν και την ψυχολογική βία, το άγχος, το φόβο ο οποίος επηρεάζει κάλλιστα το σώμα της, οπότε να θεωρώ ότι θα μπορούσε να έχει περισσότερες συνέπειες έπειτα»*.

Επιπρόσθετα, για τον Αντώνη οι επιπτώσεις της βίας οδηγούν τα θύματα να χάνουν την εμπιστοσύνη τους στους άλλους ανθρώπους, αλλά έχουν αντίκτυπο και στα παιδιά των θυμάτων καθώς, όπως ανέφερε: *«πιστεύω ότι οι συγκεκριμένες που έχουν υποστεί αυτή τη βία, ότι μετά χάνουν όλη την αυτοεκτίμησή τους, δεν μπορούν να σηκώσουν κεφάλι, εάν έχουν παιδιά πέφτουν πάνω στα παιδιά τους για να προστατέψουνε και αυτά τα παιδιά, άθελα τους δεν τα βοηθάνε έτσι όπως αυτές νομίζουνε, δεν μπορούν να βγουν στη κοινωνία μετά να αναζητήσουν δουλειά, φίλους, γιατί δεν έχουν εμπιστοσύνη σε κανέναν, άρα χάνουν τον εαυτό τους»*. Η απάντηση του Αντώνη έρχεται σε αντίθεση με την μελέτη του Stanley (2011), σύμφωνα με τον

οποίο, η συχνή και επαναλαμβανόμενη βία στις γυναίκες – μητέρες μπορεί να έχει και δευτερογενείς επιπτώσεις στα παιδιά τους. Από τη στιγμή που οι ίδιες προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τα σωματικά και ψυχικά τραύματα που προκλήθηκαν από την κακοποίηση, περιορίζεται η ικανότητά τους να είναι λειτουργικές στο ρόλο της μητέρας και να προσφέρουν στα παιδιά τους ένα ασφαλές και ήρεμο οικογενειακό περιβάλλον.

Από την άλλη, ο Βασίλης περιέγραψε την εμπειρία ενός φιλικού του προσώπου, το οποίο βρισκόταν σε μια κακοποιητική σχέση, καθώς και την αλλαγή της κοπέλας κατά τη διάρκεια της βίαιης συμπεριφοράς, χαρακτηριστικά είπε: *«Όπως έχω δει με τα μάτια μου γυναίκα η οποία ήταν μες την τρελή χαρά να μιλάει, να βγαίνει, να κάνει να ράνει, σε σχέση μετά από έξι εφτά μήνες ούτε έβγαινε μαζί μας, ήταν πάρα πολύ απόμακρη, την παίρναμε τηλέφωνο και δεν μπορούσε να μιλήσει, της λέγαμε κάποια αστεία πράγματα και ακούγαμε και στο τηλέφωνο τον άντρα της να λέει κλείσε το, υπάρχουν πάρα πολλά πράγματα».*

Η πλειοψηφία των ερωτώμενων αναφέρθηκε στις επιπτώσεις που έχει η βία στις γυναίκες σε ψυχολογικό και σωματικό επίπεδο, δίνοντας παρόμοιες απαντήσεις. Παρόλα αυτά, αξίζει να σημειωθεί πως οι επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες έχουν αντίκτυπο και στην κοινωνία, καθώς σύμφωνα με τη θεωρία οι κακοποιημένες γυναίκες δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις της εργασίας τους, με αποτέλεσμα αυτό να έχει αρνητικές συνέπειες για τις ίδιες, για τον εκάστοτε εργοδότη αλλά και για την οικονομία μιας χώρας. (Γλυνιαδάκη, Κυριαζή, Μουρτζάκη, 2018)

Συμπερασματικά, όπως διαφαίνεται από τα παραπάνω, οι επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες είναι πολλές, τόσο σε ψυχολογικό, όσο και σε σωματικό επίπεδο. Οι ερωτώμενοι ανέλυσαν τις επιπτώσεις αυτές, με σχετική ευκολία και διαπιστώθηκε ότι είχαν πολλές γνώσεις, όσον αφορά το ερώτημα αυτό.

7.6 Απόψεις των ερωτώμενων σχετικά με τους τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών

Στη συγκεκριμένη ενότητα, διερευνήθηκαν οι σκέψεις και οι απόψεις των ερωτώμενων για τους τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου της βίας

κατά των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, σε αυτό το ερευνητικό ερώτημα παρουσιάζεται, το αν οι ερωτώμενοι είναι γνώστες κοινωνικών υπηρεσιών που βοηθούν και ανταποκρίνονται στις ανάγκες των θυμάτων βίας και αν γνωρίζουν τον τρόπο να έρθουν σε επαφή με τις συγκεκριμένες υπηρεσίες, προκειμένου να προστατέψουν τα θύματα. Επίσης, διερευνήθηκε κατά πόσο έχουν ευαισθητοποιηθεί όσον αφορά το φαινόμενο της βίας.

Δεδομένου ότι η κακοποίηση των γυναικών έχει σημαντικές συνέπειες τόσο για τις ίδιες όσο και για την κοινωνία οι υπηρεσίες και οι φορείς στοχεύουν περισσότερο στην πρόληψη του φαινομένου από ότι στην αντιμετώπιση του εκ των υστέρων. Μάλιστα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας το 2002 όρισε ως πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τα επίπεδα πρόληψης. Συνοπτικά, η πρωτογενής πρόληψη συνδέεται άμεσα με την κοινωνία, καθώς αφορά οποιοδήποτε μέτρο λαμβάνεται σε κοινωνικό και ατομικό επίπεδο με μελλοντικό στόχο την μείωση των περιστατικών βίας ή και την παντελή εξαφάνισή τους. (Ortiz-Barreda & Vives-Cases, 2011) Η δευτερογενής πρόληψη δίνει έμφαση στις παρεμβάσεις των ειδικών στις γυναίκες/θύματα. Πιο συγκεκριμένα, στοχεύει στην ενεργή επικοινωνία των επαγγελματιών με τις γυναίκες, μέσω κατ' οίκον επισκέψεων, τηλεφωνημάτων, νομικών συμβουλών, οικονομικών ενισχύσεων και παροχής πληροφοριών. (Ζαϊμάκης, Κανδυλάκη, 2005) Τέλος, η τριτογενής πρόληψη αφορά τη θεραπευτική αντιμετώπιση των ατόμων που κακοποιούνται και η διακοπή του κύκλου της βίας. (Αρτινοπούλου, 2006)

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την πρόληψη του φαινομένου ο Πέτρος εξέθεσε αναλυτικά τις σκέψεις του σχετικά με τους τρόπους που μπορεί μία γυναίκα να προλάβει μια βίαιη συμπεριφορά, όπως χαρακτηριστικά είπε: *«Θα έλεγα ότι θα έπρεπε να κρίνει λίγο αντικειμενικά τις καταστάσεις, δηλαδή να βλέπει από μακριά μια κατάσταση τόσο ως προς το σύντροφο που θα έρθει σε επαφή, εργασιακά, τους φίλους που θα γνωρίσει, τα άτομα τέλος πάντων που θα αποκρυσταλλωθούν σαν το κοινωνικό τους περίγυρο, γενικά να προσπαθήσει να κρίνει σαν να ήταν ένας τρίτος παρατηρητής αν κάποια άτομα παρουσιάζουν κάποια χαρακτηριστικά τα οποία δείχνουν ότι θα μπορούσαν να είναι βίαιοι, θα μπορούσαν να έχουν στο μυαλό τους κάποιες υποτυπώδεις διακρίσεις μεταξύ των φύλων ώστε στην ακραία περίπτωση να βρεθούν στο να χτυπήσουν, να βρίσουν, να παραγκωνίσουν μια γυναίκα, οπότε για μένα θα*

έπρεπε να έρθουν σε μία επαφή επιφυλακτικά να προσπαθήσει έστω και ελάχιστα να αναγνωρίσει κάποια βασικά χαρακτηριστικά ενός ανθρώπου ο οποίος θα μπορούσε να παρουσιάσει 'συμπτώματα' βίας».

Αντίστοιχα, ο Αντώνης εξέθεσε μια διαφορετική σκέψη σχετικά με το τι πρέπει να προσέξει μια γυναίκα, ώστε να μη γίνει θύμα, όπως ανέφερε: «Θα μπορούσαν να ξεκινήσουν μια πολεμική τέχνη, να μπορούσαν να σκεφτούνε να μην πάνε σε ένα μέρος που έχει μια κακόβουλη φήμη και οπουδήποτε έχει γίνει ένα τέτοιο περιστατικό, να το αποφύγουνε, θα μπορούσανε αν πάνε σε ένα τέτοιο μέρος να μην πάνε μόνες τους, να πάρουν μια φίλη τους ένα φίλο τους, να προσέχουν λίγο παραπάνω». Από την άλλη ο Αλέξανδρος, ανέφερε πως δεν υπάρχει κάποιος τρόπος πρόληψης εκ μέρους της γυναίκας, καθώς είπε: «Αν ο άντρας που επέλεξε η γυναίκα είναι βίαιος, ό, τι και να κάνει η γυναίκα ή ό, τι και να προσέξει η γυναίκα εκείνος θα την κακοποιήσει. Ό, τι και να του πει, ό, τι και να κάνει αν είναι βίαιος εκείνος τελειώσει. Το μόνο που μπορεί να κάνει είναι με το που της ασκήσει την πρώτη φορά βία να σηκωθεί και να φύγει».

Ακόμη, ο Βασίλης είπε χαρακτηριστικά: «Να αποφύγει, πλέον είμαστε στο 2021, και τα social media, το messenger το facebook όλα αυτά τα παρεμφερές είναι πάρα πολύ επικίνδυνα γιατί μία γυναίκα μπορεί με πέντε έξι λόγια, ωραία λόγια που θα πει ένας άνθρωπος μέσα από έναν υπολογιστή να είναι ένας βιαστής, να είναι ένας που να θέλει μόνο να την χτυπήσει και να μην της κάνει τίποτα άλλο, είναι πάρα πολύ επικίνδυνο. Τη συμβουλή που θα έδινα είναι να σκέφτεται δύο φορές πριν κάνει κάτι και όταν νιώσει πιεσμένη από μία σχέση, αλλά όχι πιεσμένη το ότι δεν αντέχω άλλο, το ότι μου φέρεται κακά ο σύντροφος μου, μου φωνάζει, μου κάνει άλλα πράγματα».

Στη συνέχεια, οι συνεντευξιαζόμενοι ερωτήθηκαν για τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου, καθώς και αν γνωρίζουν που μπορούν να απευθυνθούν τα θύματα. Σύμφωνα με τη θεωρία, οι υπηρεσίες και οι κοινωνικοί φορείς είναι απαραίτητοι σε όλες τις κοινωνίες, διότι συμβάλλουν ενεργά στην ευημερία της κοινωνίας και έχουν σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων. Οι Κοινωνικές Υπηρεσίες δημιουργούνται για να καλύψουν κοινωνικούς στόχους, να αντιμετωπίσουν κοινωνικά προβλήματα ή παρέχουν πρόληψη. Νομιμοποιούνται να λειτουργούν και χρηματοδοτούνται από το κράτος, ώστε να μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι τους. (Σταθόπουλος, 2012:194).

Ο Πέτρος, όσον αφορά την αντιμετώπιση ανέφερε χαρακτηριστικά: «Για μένα η πιο σωστή λύση θα είναι να μιλήσει, να μιλήσει στα κοντινά της άτομα κι αν της είναι δύσκολο σε κάποιον ειδικό. Το γνωρίζω το ότι σε κανέναν δεν είναι εύκολο να ξανά ζει κάτι τέτοιες στιγμές απλά δίχως να παρουσιάσεις ένα πρόβλημα, ο κόσμος γύρω σου δεν μπορεί να ξέρει ότι το βιώνεις, όσο κοντινός σου άνθρωπος και να είναι, οπότε για μένα το θέμα είναι να πάρει την απόφαση κάποιος και να μιλήσει στον οποιοδήποτε να ζητήσει βοήθεια, κι εκείνος να του προσφέρει ανάλογα όπως εκείνος μπορεί». Αντίστοιχα, για το αν γνωρίζει υπηρεσίες που μπορούν να απευθυνθούν τα θύματα, είπε: «Η αλήθεια είναι ότι δεν γνωρίζω κάποιον ειδικό, αλλά μια κοινή στρατηγική θα ήταν να μπει οποιοσδήποτε στο ίντερνετ, άλλωστε τόσες πληροφορίες παρέχονται, και υπάρχουν πάρα πολλές γραμμές επικοινωνίας για βοήθεια, είτε να μιλήσει σε κάποιον ειδικό κατευθείαν να κανονίσει κάποιο ραντεβού, είτε να μιλήσει και απρόσωπα σε κάποιον στο τηλέφωνο να τις δώσει συμβουλές, ή να καταγράψει απλά το περιστατικό».

Επιπροσθέτως, ο Αλέξανδρος αναφέρει μια ακόμη επιλογή για την επίλυση του προβλήματος, καθώς υποστηρίζει: «Αν έβλεπα μια κακοποιημένη γυναίκα το πρώτο πράγμα που θα της έλεγα είναι να πάει στην αστυνομία, σε έναν ψυχολόγο ή ψυχίατρο και θα της έλεγα πως δεν είναι όλοι οι άνθρωποι ίδιοι και πως πρέπει να πάει στους ειδικούς για να τη σώσουν από όλο αυτό».

Τέλος, ο Γιώργος είναι γνώστης κάποιων υπηρεσιών και τηλεφωνικών γραμμών που μπορεί να απευθυνθεί η γυναίκα-θύμα, όπως είπε: «Δεν ξέρω πολλές αλλά ξέρω ότι εδώ στο Ηράκλειο ας πούμε υπάρχει το σπίτι της γυναίκας που είναι και συμβουλευτικό δηλαδή πιο εξειδικευμένο. Θα μπορούσε να πάρει μια άποψη επιστημόνων και κοινωνικών λειτουργών και ότι είναι εκεί μέσα. Υπάρχει και μια γραμμή, το ξέρω αυτό, μια γραμμή που μπορείς να πάρεις τηλέφωνο το 15900 νομίζω που μπορείς να ζητήσεις συμβουλές για αυτό το πράγμα από εξειδικευμένα άτομα».

Εν κατακλείδι, η πλειοψηφία των ερωτώμενων παρέθεσε τρόπους πρόληψης για το πώς μπορεί μια γυναίκα να προστατευτεί από ένα βίαιο περιστατικό, καθώς και το τι πρέπει να προσέχει. Υπήρξε βέβαια και ένας ερωτώμενος, ο οποίος εξέφρασε την άποψη, πως το ζητούμενο δεν είναι να προσέξει η γυναίκα να μην κακοποιηθεί, αφού όσο και αν προσέξει, ο θύτης θα προχωρήσει, έτσι κι αλλιώς, σε βίαιες ενέργειες. Από την άλλη, όσον αφορά την αντιμετώπιση του φαινομένου, η πλειοψηφία των ερωτώμενων ανέφερε πως μπορεί το θύμα να απευθυνθεί σε οικογένεια, φίλους και

κοινωνικές υπηρεσίες. Τα άτομα που ρωτήθηκαν δεν γνώριζαν κάποια συγκεκριμένη υπηρεσία, εκτός από έναν που ήταν γνώστης δυο συγκεκριμένων υπηρεσιών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνήσουμε τις απόψεις και τις στάσεις των νέων ανδρών του Νομού Ηρακλείου σχετικά με το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, καθώς τα τελευταία χρόνια, τα περιστατικά βίας έχουν αυξηθεί σημαντικά στη χώρα μας.

Γενικότερα, βασικό συμπέρασμα της συγκεκριμένης μελέτης είναι πως, από την πλευρά των ανδρών, το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών, αποτελεί ένα ευαίσθητο ζήτημα, μία επώδυνη κατάσταση και τους προκαλεί αρνητικά συναισθήματα, εκ των οποίων τα κυριότερα είναι η οργή και το μίσος προς τους θύτες. Επιπροσθέτως, είναι ένα φαινόμενο που οδηγεί στην υποτίμηση του γυναικείου φύλου, καθώς και στην καταπάτηση των δικαιωμάτων τους. Ακριβώς για αυτό το λόγο, χρειάζονται συνεχείς προσπάθειες για να αποκτήσουν τη δύναμη και το θάρρος, προκειμένου να απεγκλωβιστούν από αυτήν την αρνητική κατάσταση.

Πολλοί άνδρες γνωρίζουν τι ορίζεται ως βία, όπως επίσης και τις μορφές που μπορεί να πάρει. Η βία είναι κάθε μορφή επιθετικής συμπεριφοράς, που μπορεί να εκδηλωθεί μέσω του οικονομικού ελέγχου, της ψυχολογικής, σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης, καθώς και της λεκτικής. Γενικότερα, υπάρχει μια αρνητική και επικριτική στάση των νέων ανδρών απέναντι στους θύτες, που είναι υπεύθυνοι, καθημερινά, για την αύξηση του φαινομένου. Οι νέοι άνδρες αισθάνονται έντονη απέχθεια και θυμό προς τους θύτες και θεωρείται απαράδεκτο τον 21^ο αιώνα, να ασκείται βία στις γυναίκες, καθώς η θέση της γυναίκας έχει αναγνωρισθεί συνταγματικά, εδώ και πολλά έτη.

Κατά γενική ομολογία, η πλειοψηφία των αντρών δεν έχει παραστεί σε περιστατικά βίας, λόγω του ότι στις μέρες μας λαμβάνουν χώρα κεκλεισμένων των θυρών. Βέβαια όσοι αποτέλεσαν μάρτυρες σε περιστατικά βίας, αν και ήταν πρόθυμοι να βοηθήσουν, δεν είχαν την κατάλληλη ενημέρωση και γνώση ώστε να προσφέρουν βοήθεια στο θύμα. Αποδεδειγμένα, η έλλειψη παιδείας και εκπαίδευσης έχει σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων καθώς καθορίζει τις συμπεριφορές από την πλευρά του θύτη, του θύματος αλλά και του θεατή. Επιπρόσθετα, καταλυτικό ρόλο στην διαχείριση μιας βίαιης κατάστασης παίζουν τα

ήθη, τα έθιμα, η κουλτούρα, η γεωγραφική περιοχή, η οικονομία, η θρησκεία και η προβολή από τα Μ.Μ.Ε.

Εν συνεχεία, η βία κατά των γυναικών αποτελεί πρόβλημα με προεκτάσεις σε ατομικό, διαπροσωπικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο. Πέρα από τις επιπτώσεις στο θύμα και τα μέλη της οικογένειας, η βία προκαλεί τον κοινωνικό αποκλεισμό και ευνοεί την αναπαραγωγή λανθασμένων κοινωνικών ρόλων. Κάθε γυναίκα μετά από ένα βίαιο περιστατικό είναι πιθανόν να έρθει αντιμέτωπη με καταστροφικές επιπτώσεις τόσο στη σωματική της όσο και στη ψυχική της υγεία. Πιο αναλυτικά, στον ψυχολογικό τομέα οι επιπτώσεις της βίας στις γυναίκες, κατά κύριο λόγο, είναι η αίσθηση ανασφάλειας, η κατάθλιψη και η κοινωνική απομόνωση. Επιπλέον, οι γυναίκες καταλήγουν στην παραίτηση οποιασδήποτε ασχολίας ή υποχρέωσης από την κοινωνικής ζωής, ακόμη και από την μητρική τους ιδιότητα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να δημιουργηθεί στα παιδιά μια αρνητική ή μία «φυσιολογική» εντύπωση για την έννοια της οικογένειας, το οποίο μπορεί είτε να οδηγήσει στην αναπαραγωγή ίδιων προτύπων και μοντέλων συμπεριφοράς, είτε να λειτουργήσει με τον αντίθετο τρόπο. Όσον αφορά τις σωματικές συνέπειες που μπορεί να προκαλέσει η βία στις γυναίκες, είναι τα τραύματα και οι πληγές, που σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να είναι και μη αναστρέψιμα, καθώς είναι πιθανόν να οδηγήσουν στον θάνατο.

Εν κατακλείδι, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει έξαρση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών, έχουν δημιουργηθεί πολλές κοινωνικές υπηρεσίες, ώστε να βοηθήσουν είτε στην πρόληψη είτε στην αντιμετώπιση του φαινομένου. Παρόλα αυτά, οι νέοι άνδρες, αν και γνωρίζουν, αόριστα, ότι υπάρχουν κοινωνικές υπηρεσίες, δεν μπορούν να βοηθήσουν, έμπρακτα, τα θύματα, διότι δεν γνωρίζουν που πρέπει να απευθυνθούν. Ως γενικότερο συμπέρασμα μπορεί να ειπωθεί ότι υπάρχει η προθυμία, από τη νέα γενιά ανδρών, να βοηθήσουν τις κακοποιημένες γυναίκες με οποιοδήποτε τρόπο.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Με αφορμή όλα τα παραπάνω, είναι σημαντικό να αναφερθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις, ώστε να υπάρξει αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών της βίας κατά των γυναικών, καθώς και οι προτάσεις πολιτικής για όλες τις πτυχές του φαινομένου.

Όσον αφορά την πρόληψη του φαινομένου, είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης γονέων και παιδιών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσα από σεμινάρια και ενημερωτικά προγράμματα, στα πλαίσια της σχολικής κοινότητας. Με αυτόν τον τρόπο οι γονείς θα έχουν μια πρώτη προσέγγιση από τους ειδικούς, καθώς θα μεταφέρουν στα παιδιά τους τις βασικές αξίες, αλλά και ισχυρά αποθέματα αυτοπεποίθησης, ώστε να μη γίνουν θύτες ή θύματα. Έπειτα, είναι αναγκαίο να γίνονται αντίστοιχες δράσεις στα σχολεία, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, με σκοπό να αποκτήσουν γνώση τα παιδιά, από μικρή ηλικία, για το τι θεωρείται βία, τι μπορεί να προκαλέσει, αλλά και πώς αντιμετωπίζεται.

Στα πλαίσια της κοινωνίας, θα ήταν ωφέλιμο, σε κάθε δημοτική κοινότητα της Ελλάδας, να δημιουργηθεί μια ομάδα από ειδικούς διαμεσολαβητές, όπως ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχιάτρους, που θα έχουν ως στόχο την εξάλειψη της βίας, μέσα από την πρόληψη. Πιο συγκεκριμένα, το ιδανικό θα ήταν να δημιουργηθούν δύο ξεχωριστές ομάδες, ανδρών και γυναικών, όπου θα ενημερώνονται για το φαινόμενο της βίας. Ο διαχωρισμός των ομάδων έγκειται στο να εκθέτει η εκάστοτε ομάδα, με περισσότερη άνεση και ευκολία, τις προσωπικές απόψεις και απορίες σχετικά με το εν λόγω φαινόμενο.

Επιπροσθέτως, η τεχνολογία έχει γίνει ένα αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής και της καθημερινότητας των ατόμων και μέσω αυτής μπορούν να επιτευχθούν σημαντικοί στόχοι για την εξάλειψη του φαινομένου. Είναι εύλογο να αναφερθεί, πως υπάρχουν ποικίλες διαδικτυακές σελίδες και ομάδες, οι οποίες έχουν δημιουργηθεί για να ενημερώνουν τους χρήστες για το φαινόμενο της βίας. Το ιδανικό θα ήταν, οι διαχειριστές των σελίδων αυτών, να έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και πληροφορίες, ώστε να έχουν ένα πιο ενεργό ρόλο και να είναι σε θέση να παραπέμπουν τον οποιοδήποτε χρήστη του διαδικτύου στην ανάλογη υπηρεσία.

Επίσης, η τεχνολογία μπορεί εύκολα να επηρεάσει τη διαμόρφωση του χαρακτήρα των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, οι γονείς πρέπει να είναι πολύ προσεκτικοί σχετικά με το τι παρακολουθούν τα παιδιά τους στην τηλεόραση και το διαδίκτυο. Υπάρχουν πολλές σκηνές βίας και επιθετικότητας σε βίντεο ή φωτογραφίες του διαδικτύου, σε προγράμματα της τηλεόρασης, ακόμα και σε παιδικές σειρές. Όταν τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τέτοιες εικόνες και δεν γνωρίζουν τι είναι σωστό και τι λάθος, το βλέπουν ως παιχνίδι ή ως φυσιολογικό και προσπαθούν να το αναπαραστήσουν στον περίγυρό τους. Για αυτό το λόγο, οι γονείς πρέπει να προσέξουν τα προαναφερθέντα, ώστε τα παιδιά να μεγαλώνουν με σωστά πρότυπα, καθώς είναι απαραίτητο να γίνεται αυστηρός έλεγχος από τους ειδικούς προτού εγκριθεί οποιαδήποτε παιδική ταινία ή σειρά.

Είναι πολύ σημαντικό, λοιπόν, να δοθεί βάση στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών, καθώς με αυτόν τον τρόπο, κατά το πλείστον, θα μεγαλώσουν γενιές χωρίς στοιχεία βίας και εγκληματικότητας. Από την άλλη, χρειάζεται να υπάρχουν ευκαιρίες για τους ενήλικες, ώστε να αναγνωρίζουν τη βία και να μπορούν να τη διαχειριστούν. Τέλος, στα πλαίσια της κοινωνίας μπορούν να δημιουργηθούν και να συνεργαστούν οι αρμόδιες υπηρεσίες για μια καλύτερη καθημερινότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Αγγελάκος Γεώργιος, 2005. *Η αντιμετώπιση της Ενδοοικογενειακής βίας*, Εκδ, Τυπογραφείο Ελληνικής Αστυνομίας, Αθήνα.

Αποστολίδου Μάρθα, Μαυρικού Πετρούλα, Πάρλαλης Σταύρος. 2014 *“Έκταση, Συχνότητα, Μορφές και Επιπτώσεις της Ενδοοικογενειακής Βίας κατά των Γυναικών”*. Εκδ. Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της βίας στην οικογένεια, Λευκωσία.

Godelier Maurice, 2005. *Μαρξιστικοί ορίζοντες στη κοινωνική ανθρωπολογία(πρώτος τόμος)*, μετάφραση: Παραδέλλης Θεόδωρος, Εκδ. Gutenberg.

Γένεσης, Κεφάλαιο 3:16, Βίβλος.

Γιαρένη Ιωάννα Αρ, 2004. *"Γυναίκα και Ανθρώπινα Δικαιώματα"*, Εκδ. Έλλην, Αθήνα.

Δαράκη Πέπη, 1995. *Το όραμα της ισοτιμίας της γυναίκας*, Εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, Ν.3500/2006.

Ζαϊμάκης Γιαννης, Κανδυλάκη Αγαπη, 2005. *“Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας-Μορφές παρέμβασης σε ευπαθείς ομάδες και σε πολυπολιτισμικές κοινότητες”*. Εκδ. Κριτική. Αθήνα

Ζουλινάκη Α., Κατσίκη Γ., Ξυδοπούλου Ε., Παπαμιχαήλ Σ., 2003. *ΕΝΔΟ-ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ: ΠΡΩΤΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΗ ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ*, Εκδ. Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), Αθήνα.

Καλογερόπουλος, Κ., *"Γυναίκες-Δουλεία- Δημοκρατία στην Αρχαιοελληνική Κοινωνία"*, Archive, Δεκέμβριος, 2003. pp. 1–18. Πατάκης, 2006. 9789601619545. Πηγή: <http://www.archive.gr/modules.php?name=News&file=article&sid=26>

Margaret Maruani, 2005. *“Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες. Τι γνωρίζουμε σήμερα”*, μετάφραση: Πελαγία Μαρκέτου, Εκδ. Μεταίχμιο, (για την ελληνική γλώσσα), Αθήνα. Εκδ. Editions La Decouverte.

Παμπούκης Γεώργιος, 2013. *Ιστορίες Ντροπής*, Εκδ. Πατάκης, Αθήνα.

Σουλή Στεφανία, 2010. *Αθέατη βία ‘Η αγάπη δεν πρέπει να πονάει’*, Εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα.

Σπανού, 2005. *Ενδοοικογενειακή βία στη διερεύνηση του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών στο πλαίσιο της συζυγικής και της ερωτικής σχέσης*, Εκδ. νομική βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Στεφανίδου Α., 2010. *‘Ενδοοικογενειακή βία: Η έννοια της οικογένειας και η διαδικασία της ποινικής διαμεσολάβησης’*. Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Τσιώλης Γεώργιος, 2014. "Μέθοδοι και τεχνικές ανάλυσης στην Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα", Εκδ. Κριτική, Αθήνα.

Φατούρου – Χαρίτου Μίκα, 2008. *Καταργώντας τα εμπόδια, Συμβουλευτική και Ενδυνάμωση Γυναικών*, Εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Φρειδερίκη Χατζημαρκακη, Μάιος 2020. *‘Ηθική παρενόχληση στον χώρο εργασίας-περίπτωση mobbing’*. Εκδ. University of Nicosia. Κύπρος